

STRATEGIA DE DEZVOLTARE AGRO-INOVATOARE A MICROREGIUNILOR BANAT-RIPENSIS, ROMÂNIA ȘI BANATUL DE NORD, SERBIA 2008-2013

STRATEGIJA ZA AGRO- INOVATIVNI RAZVOJ MIKROREGIONA BANAT-RIPENSIS, RUMUNIJA I SEVERNI BANAT, SRBIJA 2008-2013

PREFAȚĂ

Agricultura și industria agro-alimentară sunt și vor rămâne, domeniul de referință a economiei din Banat, indiferent că vorbim despre cel românesc sau sârbesc, motiv pentru care consider important să ne îngrijim de viitorul lor, să încercăm să anticipăm tendințele și potențialele surse de finanțare. În contextul actual, când România este deja membră a Uniunii Europene, și ne așteptăm ca și Serbia să devină, într-un viitor nu foarte îndepărtat, elaborarea unei strategii agro-inovatoare pe termen mediu este primul pas spre dezvoltarea unei euro-regiuni, aici, la granița româno-sârbo-maghiară.

Elaborarea Strategiei de dezvoltare agro-inovativă este un proiect pilot pentru zona Banatului românesc și sârbesc și este, înainte de toate, un instrument de marketing al celor două teritorii, iar crearea Parcului Agro-Inovativ, în care își vor desfășura activitatea împreună parteneri români și sârbi, constituie prima inițiativă de acest gen din județul Timiș.

Îmi doresc ca această strategie să determine o nouă abordare a viitorului agriculturii microregionale, bazată pe protecția mediului, apei, aerului și solului, în care producția de produse ecologice are o pondere însemnată. Deasemnea îmi doresc să sprijinim dezvoltarea în cele două microregiuni a activităților economice non-agricole, precum serviciile destinate populației, agro-turismul, turismul rural și de agreement prin dezvoltarea spiritului antreprenorial al unui segment larg de populație, mai ales tineri.

Cu această ocazie vă invit pe toți să participați, ca și expozant sau vizitator, la evenimentele organizate periodic în cadrul Parcului Agro-Inovativ EXPO RIPENSIS din Jimbolia!

Ordodi Arpad
Director Executiv

Asociația Microregională Banat Ripensis, Jimbolia, România

PREDGOVOR

Poljoprivreda i poljoprivredno-prehrambena industrija jesu i ostaće značajni domeni privrede Banata, bez obzira da li je reč o rumunskom ili srpskom, razlog zbog kog smatram važno da brinemo o njihovoj budućnosti, da pokušamo predvideti tendencije i potencijalne izvore finansiranja. U savremenom kontekstu, u kom je Rumunija već članica Evropske Unije i očekujemo da i Srbija to postane, u bliskoj budućnosti, elaboracija agro-inovativne srednjoročne strategije je prvi korak ka razvoju jednog euro-regiona, na rumunsko-srpskoj-mađarskoj granici.

Elaboracija strategije za agro-inovativni razvoj je pilot projekat za zonu rumunskog i srpskog Banata i pre svega je marketinški instrument ove dve teritorije, a osnivanje Agro-Inovativnog Parka, u kom će zajedno odvijati aktivnost rumunski i srpski partneri, predstavlja prvu inicijativu ove vrste iz županije Timiș.

Želim da ova strategija izazove jedan nov pristup budućnosti mikroregionalne poljoprivrede, zasnovane na zaštiti sredine, vode, vazduha i tla, u kojoj proizvodnja ekoloških proizvoda ima značajnu ulogu. Takođe želim da podržimo razvoj ekonomskih nepoljoprivrednih delatnosti u ova dva mikroregiona, kao što su usluge namenjene stanovništvu, agro-turizam, ruralni turizam i rekreativni turizam uz pomoć razvoja duha preduzetništva širokog segmenta stanovništva, posebno mladih.

Ordodi Arpad
Izvršni Director

Mikroregionalna Asocijacija Banat Ripensis, Žombolj, Rumunij

CUPRINS

PARTEA I. ANALIZA SECTORULUI AGRICOL. MICROREGIUNEA BANAT-RIPPENSIS, ROMÂNIA	1	1. Conceptualna ograničavanja	76
1.1. Așezare geografică	1	2. Nașa zajednička misija, ove 2 prekogranične teritorije:	76
I DEO. ANALIZA POLJOPRIVREDNOG SEKTORA U MIKROREGIONA BANAT – RIPENSIS	2	3. Opšta prezentacija	76
1.1. Geografski položaj	2	4. Uključivanje u nacionalne dokumente za programiranje	76
1.2. Scurtă prezentare a unităților administrativ-teritoriale aparținătoare	3	5. Obiective generale, specifice și măsuri destinate dezvoltării agro-inovatoare a teritoriului Microregiunii Banat-Ripensis	77
1.2. Kratka prezentacija pripadnih administrativno-teritorijalnih jedinica	4	5. Opști i posebni ciljevi, strategija i mere namenjene agro-inovativnom razvoju teritorije Mikroregiona Banat-Ripensis.	78
1.3. Suprafața microregiunii	5	6. Obiective generale, specifice și măsuri destinate dezvoltării agro-inovatoare a teritoriului Banatului de Nord din Serbia	85
1.3. Površina mikroregiona	6	6. Generalni ciljevi. SEVERNI BANAT	86
1.4. Situația sectorului agricol în orașul Jimbolia	17	7. Obiectivele strategice/specifice și măsurile de acțiune comune ale celor două teritorii transfrontaliere sunt:	87
1.4. Situaція poljoprivrednog sektora u županiji Žombolj	18	7. Strateški/posebni ciljevi i zajedničke mere za akcije ove dve prekogranične teritorije su:	88
1.5. Asociații agricole din Microregiunea BANAT RIPENSIS	19	PARTEA A IV-A. IMPLEMENTAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE AGRO-INOATIVĂ A MICROREGIUNII BANAT RIPENSIS, ROMÂNIA ȘI BANATULUI DE NORD, SERBIA	89
1.5. Poljoprivredne asocijacije u Mikroregionu BANAT RIPENSIS	20	1. Implementarea strategiei	89
1.6. Populația totală a microregiunii BANAT RIPENSIS	21	2. Monitorizarea și actualizarea periodică a planului	89
1.6. Ukupno stanovništvo mikroregiona BANAT RIPENSIS	22	3. Posibile surse de finanțare ale strategiei	89
PARTEA I. ANALIZA SECTORULUI AGRICOL. BANATUL DE NORD, SERBIA	27	IV DEO: IMPLEMENTACIJA STRATEGIJE ZA AGRO-INOATIVNI RAZVOJ MIKROREGIONA BANAT RIPENSIS- RUMUNIJA I SEVERNI BANAT- SRBIJA	90
1.1. Harta, așezarea geografică a Regiunii Banatului de Nord, Serbia	27	1. Implementacija strategije:	90
1.2. Demografice	27	2. Periodična monitorizacija i aktualizacija plana	90
I DEO. ANALIZA POLJOPRIVREDNOG SEKTORA U SEVERNI BANAT	28	3. Mogući izvori finansiranja strategije	90
1.1. Mapa, geografski podaci	28	PLAN DE MARKETING PENTRU SUSTENABILITATEA PARCULUI AGRO-INOATIV „EXPO RIPENSIS” DIN JIMBOLIA, ROMÂNIA	91
1.2. Demografija	28	A. ACTIVITĂȚI CU CARACTER PERMANENT – EXPOZIȚIE PERMANENTĂ	91
1.3. Industria	39	MARKETINȘKI PLAN ZA PODRŽAVANJE AGRO-INOATIVNOG PARKA „EXPO RIPENSIS” IZ ŽOMBOLJA, RUMUNIJA	92
1.3. Industrijska	40	A. AKTIVNOSTI STALNOG KARAKTERA – STALNE IZLOŽBE	92
1.4. Piața forței de muncă	41	B. ACTIVITĂȚI CU CARACTER PERMANENT – EVENIMENTE ORGANIZATE ANUAL	93
1.4. Tržište radne snage	42	B. AKTIVNOSTI STALNOG KARAKTERA – GODIȘNJE ORGANIZOVANI DOGAĐAJI	94
1.5. Târguri, expoziții, evenimente în Banatul de Nord	51	C. ACTIVITĂȚI DE INFORMARE CU CARACTER PERMANENT	97
1.5. Manifestacije	52	C. INFORMACIONE AKTIVNOSTI STALNOG KARAKTERA	98
PARTEA A II-A. ANALIZA SWOT. MICROREGIUNEA BANAT-RIPPENSIS, ROMÂNIA	53	D. ACTIVITĂȚI CU CARACTER OCAZIONAL	99
II DEO. SWOT ANALIZA. MIKROREGIONA BANAT – RIPENSIS	54	D. AKTIVNOSTI SITUACIONOG KARAKTERA	100
PARTEA A III-A. PLANIFICAREA STRATEGICĂ	75		
1. Delimitări conceptuale	75		
2. Misiunea noastră comună, a celor 2 teritorii transfrontaliere:	75		
3. Prezentare generală	75		
4. Încadrare în documentele de programare naționale	75		
III. DEO. STRATEȘKO PLANIRANJE. MIKROREGIONA BANAT RIPENSIS- RUMUNIJA I SEVERNI BANAT- SRBIJA	76		

Strategia de dezvoltare agro-inovatoare a microregiunilor Banat-Ripensis, România și Banatul de Nord, Serbia 2008-2013

Introducere

Proiectul "Expo Ripensis" – centru de promovare a afacerilor și agriculturii în Banatul românesc și sârbesc este un proiect câștigat și implementat de către Asociația Microregională – Banat Ripensis de dezvoltare a localităților din Jimbolia, România în parteneriat cu Centrul pentru Dezvoltare Rurală din NOVI KNEZEVAC, Serbia și finanțat prin programul Phare 2005 de Cooperare Transfrontalieră România – Serbia. Principalul rezultat al proiectului a constat în construirea în orașul Jimbolia, în imediata învecinare cu Vama Jimbolia, la nici 3 km de aceasta, a unui Parc Agro-inovativ „Expo Ripensis” cu scop de promovare a afacerilor și produselor agricole în Banatul Românesc și Sârbesc. Strategia de dezvoltare agro-inovatoare a microregiunilor Banat-Ripensis, România și Banatului de Nord, Serbia, 2008-2013 este un alt rezultat a proiectului și are ca obiective atât prezentarea cadrului în care încep activitățile de cooperare în domeniul agricol între cele 2 microregiuni partener, precum și a planului de marketing care trebuie urmat în vederea atingerii cu succes a scopului Parcului Agro-inovativ Expo-Ripensis.

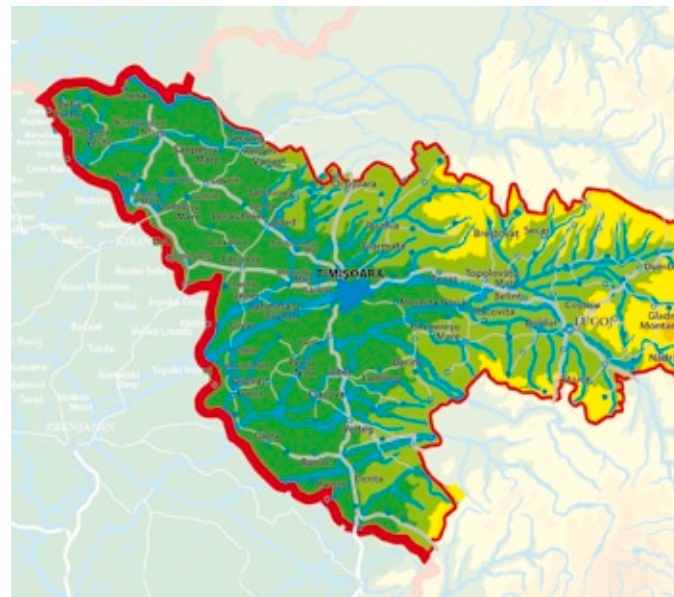
PARTEA I. Analiza sectorului agricol. MICROREGIUNEA BANAT-RIPPENSIS, ROMÂNIA

1.1. Așezare geografică

Județul Timiș, parte integrantă a teritoriului României, este situat în vestul țării și se învecinează la vest cu Serbia și Muntenegru și cu Ungaria, la est cu județul Hunedoara, la sud-est cu județul Caraș - Severin, iar la nord cu județul Arad.

Timișoara, reședința județului, se află situată la o distanță medie de aproximativ 550 km față de capitala României – București și cca. 170 km și 300 km față de Belgrad și Budapesta, capitalele celor două țări învecinate Serbia și Muntenegru și respectiv Ungaria.

Figura 1.1.Harta județului Timiș

Microregiunea Banat Ripensis este situată în partea de vest a județului Timiș, de-a lungul frontierei cu Serbia, și este formată prin asocierea Consiliilor Locale aparținând orașului Jimbolia și comunelor: Cărpiniș, Cenei, Comloșu Mare, Săcălaz, Uivar, Lenauheim, Gottlob, Checea și Iecea Mare.

Strategija za agro- inovativni razvoj mikroregiona Banat-Ripensis, Rumunija i Severni Banat, Srbija 2008-2013

Uvod

Projekat "Expo Ripensis" – centar za promovisanje poslova i poljoprivrede u rumunskom i srpskom Banatu je projekat osvojen i primenjen od strane Mikroregionalne Asocijacije – Banat Ripensis za razvoj naselja, iz Žombolja, Rumunije, u partnerstvu sa Centrom za Ruralni Razvoj iz NOVOG KNEZEVCA, Srbije i finansiran kroz Phare program 2005 za Međugraničnu Saradnju Rumunija-Srbija. Glavni rezultat projekta sastojao se od izgradnje jednog Agro-Inovativnog Parka „Expo Ripensis“ u gradu Žombolj, u neposrednom susjedstvu Carine Žombolj, ni 3 km od ove, sa ciljem promovisanja poslova i poljoprivrednih proizvoda u Rumunskom i Srpskom Banatu. Strategija za agro-inovativni razvoj mikroregiona Banat-Ripensis, Rumunija i Severni Banat, Srbija, 2008-2013 je rezultat projekta i ima kao ciljeve predstavljanje okvira u kome počinje saradnja u poljoprivrednom domenu između ta dva mikroregiona partnera, kao i predstavljanje marketinškog plana koji treba slediti da bi se uspešno postigao cilj Agro-Inovativnog Parka Expo-Ripensis.

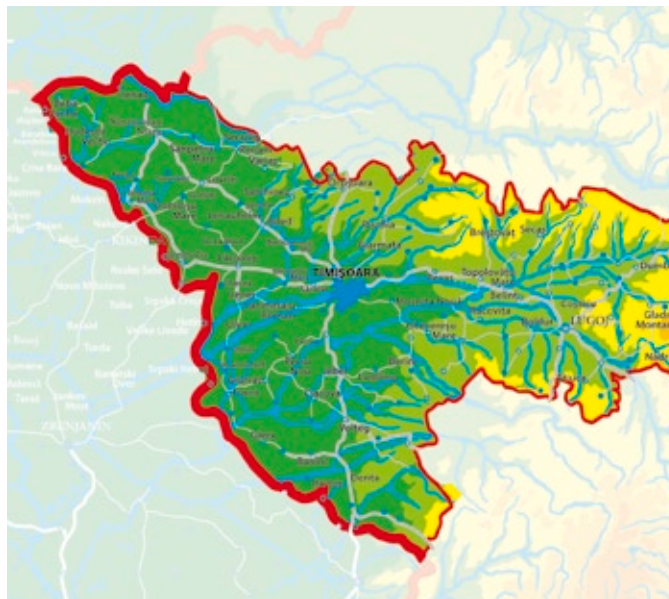
I Deo. Analiza poljoprivrednog sektora u MIKROREGIONA BANAT – RIPENSIS

1.1. Geografski položaj

Županija Timiș, sastavni deo teritorije Rumunije, nalazi se na zapadu zemlje i graniči se na zapadu sa Srbijom i Crnom Gorom i sa Mađarskom, na istoku sa županijom Hunedoara, na jugoistoku sa županijom Caraș – Severin, a na severu sa županijom Arad.

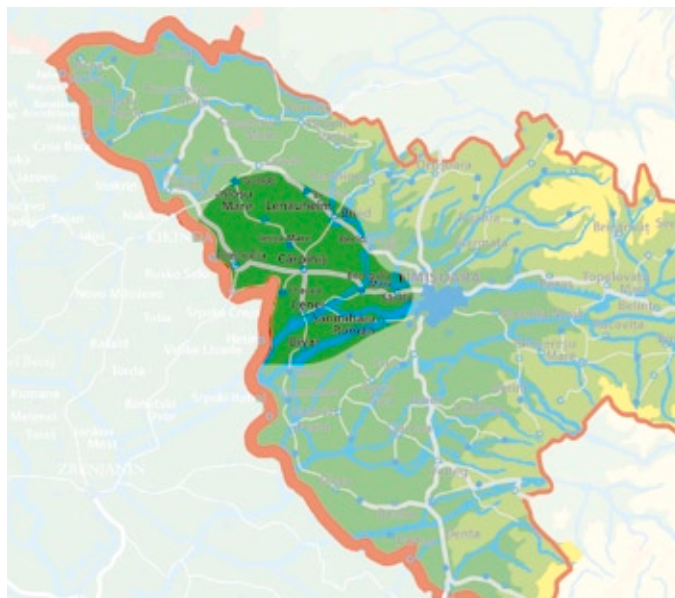
Timișvar, sedište županije, udaljen je otprilike 550 km od glavnog grada Rumunije – Bukurešta – i otprilike 170 km i 300 km od Beograda i Budimpešte, glavni gradovi dveju susednih zemalja, Srbija i Crna Gora, i odnosno Mađarska.

Slika 1.1.Karta županije Timiș

Mikroregion Banat – Ripensis nalazi se na zapadnom delu županije Timiș, duž granice sa Srbijom i formiran je sjedinjavanjem Lokalnih Veća gradova Jimbolia (Žombolj) i opština: Cărpiniș (Karpiniš), Cenei (Čenej), Comloșu Mare (Veliki Komloš), Săcălaz (Sakalaz), Uivar (Ujvar), Lenaueim, Gottlob, Checea (Keča) i Iacea Mare (Velika Ječea).

Figura 1.2. Microregiunea Banat Ripensis

1.2. Scurtă prezentare a unităților administrativ-teritoriale aparținătoare

Jimbolia. Orașul Jimbolia este situat în Câmpia Banatului, la contactul dintre Câmpia Timișului și Câmpia Mureșului. Se află la intersecția unor căi de comunicație ce fac legătura dintre România și Serbia, fiind și punct de frontieră feroviar și rutier la granița dintre cele două țări. Este legat de Timișoara prin DJ 59A și linia ferată Kikinda (SR) -Jimbolia - Timișoara.

Cărpiniș. Localitatea Cărpiniș se situează pe DN59A, la o distanță de 27,9 km de municipiul

Timișoara și 15,3 km de Jimbolia, orașul cel mai apropiat. Are stație CFR la linia Timișoara - Jimbolia și totodată de aici pornește și linia Cărpiniș - Ionel (Iohannisfeld).

Ileca Mare. Comuna Ileca Mare a fost înființată în baza Legii nr.84/2004, desprinzându-se de comuna Cărpiniș.

Cenei se situează în vestul județului Timiș, pe malul drept al râului Bega Veche, aproape de granița cu Serbia. Distanța față de orașele de referință este de circa 28 km de municipiul Timișoara și 23 km de orașul Jimbolia. Cenei este traversat de drumul național DN59B și de calea ferată Cărpiniș-Ionel, cu stație CFR proprie. Se învecinează la nord-vest cu satul Checea, la nord Cărpiniș (8 km), la nord-est Bobda (3 km), la sud Uivar (7 km).

Checea. Comuna Checea a fost reînființată în 2004, desprinzându-se de Cenei.

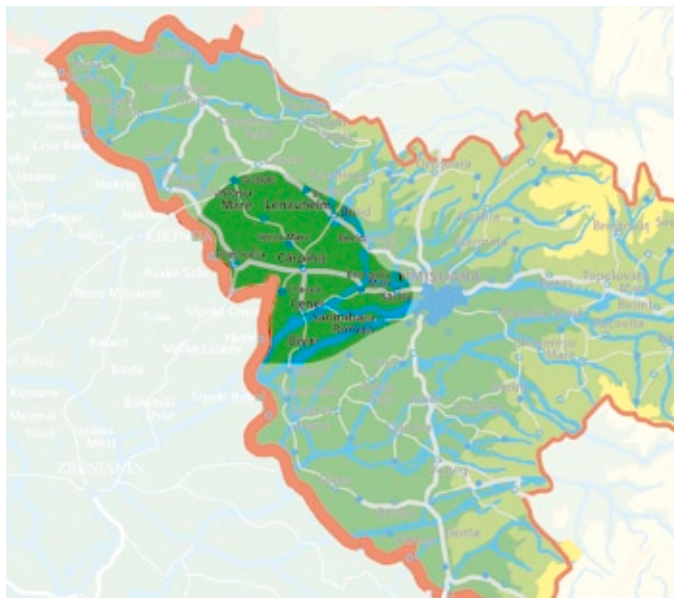
Lenauheim. Comuna Lenauheim se găsește la o distanță de 45 km de reședința de județ, Timișoara. Localitatea a fost înființată în anul 1767 prin colonizare cu populație germană (șvabi). A purtat denumirea oficială de Csátád până în 1926, an în care i-a fost schimbat numele în Lenauheim, în cinstea poetului Nikolaus Lenau, care s-a născut în această localitate. Casa în care s-a născut Nikolaus Lenau adăpostește în prezent muzeul Lenau, care pe lângă documente privitoare la poet deține și o colecție etnografică, constând din păpuși îmbrăcate în costume populare specifice șvabilor bănățeni.

Gottlob. Comuna Gottlob a fost înființată prin Legea nr.54/2004, desprinzându-se administrativ de comuna Lovrin.

Comuna Săcălaz este situată în județul Timiș, la o distanță de 7.7 Km, în partea de vest a municipiului Timișoara, și se întinde pe o suprafață de 136,1 km². Relieful este de câmpie. Râul Timis este cea mai importantă apă curgătoare, iar pe teritoriul comunei Sacalaz, trec apele pârâului Beregsău Mare și Niarad. Teritoriul total administrativ al comunei are o suprafață de 11.949 ha. Comuna Săcălaz este compusă din următoarele localități: localitatea de reședință - Săcălaz. Localități anexe - Beregsău Mare, Beregsău Mic. Intre localitatea Săcălaz și Beregsău Mare distanța este de 7.7 km, iar localitatea Beregsău Mic este situată la o distanță de 12.3 km față de Săcălaz.

Slika 1.2. Mikroregion Banat – Ripensis

1.2. Kratka prezentacija pripadnih administrativno-teritorijalnih jedinica

Jimbolia (Žombolj). Grad Žombolj nalazi se u Banatskoj Ravnici, na spoju između Ravnice Timiša i Ravnice Mureša. Nalazi se na raskršću saobraćajnih veza koje povezuju Rumuniju i Srbiju, a istovremeno je železnički i putni granični prelaz između te dve zemlje. Povezan je sa Temišvarom pomoću županijskog puta i železničke pruge Kikinda (SR) – Žombolj - Temišvar.

Čărpiniș (Karpiniș). Naselje Čărpiniș nalazi se na Nacionalnom Putu 59A, na razdaljini od 27,9 km od opštine Temišvar i 15,3 km od Žombolja, najbližeg grada. Ima železničku stanicu na

pruzi Temišvar-Žombolj i istovremeno odavde kreće i linija Karpiniș-lonel (Iohanisfeld).

lecea Mare. Opština lecea Mare bila je osnovana na osnovu Zakona br. 84/2004, odvajajući se od opštine Čărpiniș.

Cenei (Čenej) se nalazi na zapadu županije Timiš, na desnoj obali reke Bega Veche (Stari Begej), blizu granice sa Srbijom. Udaljenost u odnosu na značajne gradove je oko 28 km od opštine Temišvar i 23 km od grada Žombolj. Cenei je presečen Nacionalnim Putem 59B i železničkom prugom Čărpiniș-lonel, sa sopstvenom železničkom stanicom. Graniči se na severo-zapadu sa selom Checea, na severu sa Čărpinișom, na severo-istoku sa Bobdom (3 km), na jugu sa Uivarom (7 km).

Checea (Keča). Opština Checea je ponovno osnovana 2004 godine, odvajajući se od Čeneja.

Lenauheim. Opština Lenauheim udaljena je 45 km od sedišta županije, Temišvara. Naselje je bilo osnovano 1767 godine naseljavanjem nemačkog stanovništva (švabe). Nosila je zvaničan naziv *Csatád* do 1767 godine kad joj je naziv promenjen u **Lenauheim**, u čast pesnika Nikolaus-a Lenau-a, koji je rođen u ovom mestu. U kući u kojoj je rođen Nikolaus Lenau nalazi se sada muzej Lenau, koji pored dokumenata koji se odnose na pesnika poseduje i jednu etnografsku kolekciju, koja se sastoji od lutaka obučanih u narodne nošnje koje su specifične za banatske švabe.

Gottlob. Opština Gottlob osnovana je Zakonom br. 54/2004, odvajajući se administrativno od opštine Lovrin.

Opština Săcălaz (Sakalaz) nalazi se u županiji Timiš, na razdaljini od 7.7 Km, na zapadnoj strani opštine Temišvar, i rasprostranjena je na površini od 136,1 km². Reljef je ravnica. Reka Tamiš je najvažnija tekuća voda, a na teritoriji opštine Sacalaz prolazi rečica Beregsău Mare i Niarad. Ukupna administrativna teritorija ima površinu od 11.949 ha. Dodatna naselja - Beregsău Mare (Veliki Beregsau), Beregsău Mic (Mali Beregsau). Udaljenost između naselja Săcălaz i Beregsău Mare je 7.7 km, a naselje Beregsău Mic nalazi se udaljeno 12.3 km od Săcălaza.

Uivar (Ujvar). Opština Uivar osnovana je 1968 godine, ujedinjenjem opština Iohanisfeld, Otelec, Pustinis i Uivar. Od 2008 godine, u sastavu ima i sela: Pustiniș, Răuți i Sînmartinu Maghiar.

Uivar. Comuna Uivar a fost înființată în anul 1968, prin unificarea comunelor Iohanisfeld, Otelec, Pustiniș și Uivar. Din anul 2008, are în componență satele: Pustiniș, Răuți și Sînmartinu Maghiar.

Comloșu Mare. Comuna Comloșul Mare este situată în imediata apropiere a frontierei de stat cu Serbia, pe DN 59. Are în componență satele: Comloșu Mare, Comloșu Mic și Lunga.

1.3. Suprafața microregiunii

Suprafața totală a microregiunii Banat-Ripensis

Supra-fața (ha)	Jimbolia	Cărpiniș	Iecea Mare	Cenei	Checea	Lenauheim	Gotlob	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	TOTAL
2002	10861.00	8085.00	-	12531.00	-	11275.00	-	11949.00	19532.00	9479.00	83712
2005	10861.00	4685.00	3400.00	6785.00	5746.00	11275.00	3130.00	11949.00	19532.00	9479.00	86842

Sursa de date: Direcția de Statistică Timiș, 2002, 2005.

1 euro = 3,9663 RON la 31.12.2004, conform cursului Băncii Naționale a României.
CAEN 0111 - Cultivarea cerealelor, porumbului și a altor plante n.c.a.

Cu o suprafață totală de 869.665 ha Județul Timiș deține 3,65% din teritoriul României, ocupând — ca întindere — locul I pe țară. Din suprafața totală, suprafața agricolă este de 702.170 ha (80,7%), din care 532.860 ha arabil, 126.152 ha pășuni naturale, 29.503 ha fânețe naturale, 4.314 ha vii, 9.341 ha livezi. Suprafața neagricolă este de 167.495 ha (19,3 %) din care 109.126 ha păduri, 15.711 ha ape, 18.685 ha drumuri și căi ferate, 20.635 ha curți și construcții, 3.338 ha teren neproductiv.

Suprafața totală a microregiunii este de 86842 ha, în 2005, cu o creștere de 3130 ha, față de 2002, datorită aderării în microregiune a comunei Gottlob, desprinsă din comuna Lovrin în anul 2004. Din totalul suprafeței județului Timiș, Microregiunea Banat Ripensis ocupă 9,99%.

CAEN 0112 - Cultivarea legumelor, a specialitatilor horticole și a produselor de sera
CAEN 0130 - Activități în ferme mixte (cultura vegetală combinată cu creșterea animalelor)

Structura terenurilor agricole

Teren agricol	Jimbolia	Cărpiniș	Cenei	Lenauheim	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	TOTAL
Arabil	9023.00	7029.00	10247.00	10087.00	9468.00	15656.00	8204.00	69714.00
Pășuni	724.00	342.00	1303.00	402.00	1283.00	2212.00	493.00	6759.00
Fânețe	12.00	0	154.00	17.00	187.00	214.00	2.00	586.00

Comloșu Mare (Veliki Komloš). Opština Comloșu Mare nalazi se u neposrednoj blizini državne granice sa Srbijom, na Nacionalnom Putu 59. Ima u sastavu sela: Comloșu Mare, Comloșu Mic i Lunga.

1.3. Površina mikroregiona

Sa ukupnom površinom od 869.665 ha županija Timiș poseduje 3,65% teritorije Rumunije, zauzimajući – kao prostranstvo – prvo mesto u zemlji. Od ukupne površine, poljoprivredna površina je 702.170 ha (80,7%), od koje 532.860 ha je obradivo zemljište, 126.152 ha prirodni pašnjaci, 29.503 ha prirodne livade, 4.314 ha vinogradi, 9.341 ha voćnjaci. Nepoljoprivredna površina je 167.495 ha (19,3 %) od kojih 109.126 ha šuma, 15.711 ha vode, 18.685 ha putevi i železničke pruge, 20.635 ha dvorišta građevine, 3.338 ha je neproduktivno zemljište.

Ukupna površina mikroregiona Banat-Ripensis

Površina (ha)	Jimbolia	Čărpiniș	Iecea Mare	Cenei	Checea	Lenauheim	Gotlob	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	UKUPNO
2002	10861.00	8085.00	-	12531.00	-	11275.00	-	11949.00	19532.00	9479.00	83712
2005	10861.00	4685.00	3400.00	6785.00	5746.00	11275.00	3130.00	11949.00	19532.00	9479.00	86842

Izvor: Direkcija za Statistiku Timiș, 2002, 2005.

Ukupna površina mikroregiona je 86842 ha, u 2005-toj godini, sa porastom od 3130 ha, u odnosu na 2002 godinu, zbog pristupa opštine Gottlob mikroregionu, odvojena je od opštine Lovrin 2004

godine. Od ukupne površine županije Timiș, mikroregion Banat-Ripensis obuhvata 9,99%.

Struktura poljoprivrednih zemljišta

Poljoprivredno zemljište	Jimbolia	Čărpiniș	Cenei	Lenauheim	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	UKUPNO
Obradivo zemljište	9023.00	7029.00	10247.00	10087.00	9468.00	15656.00	8204.00	69714.00
Pašnjaci	724.00	342.00	1303.00	402.00	1283.00	2212.00	493.00	6759.00
Livade	12.00	0	154.00	17.00	187.00	214.00	2.00	586.00

Vii	9.00	20.00	1.00	12.00	3.00	1.00	18.00	64.00
Livezi	10.00	14.00	8.00	0.00	8.00	14.00	6.00	60.00
Teren agricol total	9778.00	7405.00	11713.00	10518.00	10949.00	18097.00	8723.00	77183.00

Sursa de date: Direcția de Statistică Timiș, 2002.

Suprafețe cultivate

Tip producție (ha)	Jimbolia	Cărpiniș	Cenei	Lenauheim	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	TOTAL
Grâu și secară	3365.00	2544.00	3634.00	3951.00	2656.00	3300.00	3643.00	23093.00
Porumb	3137.00	1744.00	2119.00	4860.00	2400.00	3800.00	2668.00	20728.00
Cartofi	20.00	93.00	90.00	50.00	120.00	80.00	50.00	503.00
Floarea soarelui	510.00	709.00	990.00	282.00	750.00	1300.00	261.00	4802.00
Sfeclă de zahăr	5.00	80.00	75.00	0.00	30.00	110.00	30.00	330.00
Legume	110.00	203.00	75.00	84.00	143.00	75.00	94.00	784.00

Sursa de date: Direcția de Statistică Timiș, 2002

Vinogradi	9.00	20.00	1.00	12.00	3.00	1.00	18.00	64.00
Voćnjaci	10.00	14.00	8.00	0.00	8.00	14.00	6.00	60.00
Ukupno poljoprivredno zemljište	9778.00	7405.00	11713.00	10518.00	10949.00	18097.00	8723.00	77183.00

Izvor: Direkcija za Statistiku Timiș, 2002.

Obradene površine

Vrsta proizvodnje (ha)	Jimbolia	Čărpiniș	Cenei	Lenauheim	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	UKUPNO
Pšenica i raž	3365.00	2544.00	3634.00	3951.00	2656.00	3300.00	3643.00	23093.00
Kukuruz	3137.00	1744.00	2119.00	4860.00	2400.00	3800.00	2668.00	20728.00
Krompir	20.00	93.00	90.00	50.00	120.00	80.00	50.00	503.00
Suncokret	510.00	709.00	990.00	282.00	750.00	1300.00	261.00	4802.00
Šećerna repa	5.00	80.00	75.00	0.00	30.00	110.00	30.00	330.00
Povrće	110.00	203.00	75.00	84.00	143.00	75.00	94.00	784.00

Izvor: Direkcija za Statistiku Timiș, 2002.

Producția agricolă

Tip producție (tone)	Jimbolia	Cărpiniș	Cenei	Lenauheim	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	TOTAL
Grâu și seară	12039.00	9206.00	12706.00	14507.00	7252.00	11385.00	11870.00	78965.00
Porumb boabe	9492.00	10188.00	7919.00	20278.00	8804.00	14914.00	9565.00	81160.00
Cartofi	300.00	1710.00	1130.00	651.00	1300.00	980.00	270.00	6341.00
Floarea soarelui	835.00	1705.00	1871.00	604.00	1073.00	2245.00	402.00	8735.00
Sfeclă de zahăr	100.00	708.00	1500.00	0.00	20.00	2200.00	450.00	4978.00
Legume	1429.00	2286.00	828.00	675.00	1306.00	977.00	683.00	8184.00
Struguri	27.00	40.00	5.00	70.00	15.00	5.00	50.00	212.00
Fructe	62.00	13.00	18.00	28.00	48.00	0.00	32.00	201.00

Sursa de date: Direcția de Statistică Timiș, 2002.

Efectivul de animale

Efectiv animale (capete)	Jimbolia	Cărpiniș	Cenei	Lenauheim	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	TOTAL
Porcine	1580.00	3000.00	2529.00	6390.00	1790.00	1600.00	1882.00	18771.00
din care în gospodăriile populației	1500.00	3000.00	2500.00	6390.00	1790.00	1600.00	1850.00	18630

Poljoprivredna proizvodnja

Vrsta proizvodnje (tone)	Jimbolia	Cărpiniș	Cenei	Lenauheim	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	UKUPNO
Pšenica i raž	12039.00	9206.00	12706.00	14507.00	7252.00	11385.00	11870.00	78965.00
Kukuruz zrnevlje	9492.00	10188.00	7919.00	20278.00	8804.00	14914.00	9565.00	81160.00
Krompir	300.00	1710.00	1130.00	651.00	1300.00	980.00	270.00	6341.00
Suncokret	835.00	1705.00	1871.00	604.00	1073.00	2245.00	402.00	8735.00
Šećerna repa	100.00	708.00	1500.00	0.00	20.00	2200.00	450.00	4978.00
Povrće	1429.00	2286.00	828.00	675.00	1306.00	977.00	683.00	8184.00
Grožđe	27.00	40.00	5.00	70.00	15.00	5.00	50.00	212.00
Voće	62.00	13.00	18.00	28.00	48.00	0.00	32.00	201.00

Izvor: Direkcija za Statistiku Timiș, 2002.

Broj životinja

Broj životinja (grla)	Jimbolia	Cărpiniș	Cenei	Lenauheim	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	UKUPNO
Svinje	1580.00	3000.00	2529.00	6390.00	1790.00	1600.00	1882.00	18771.00
od kojih u domaćinstvima stanovništva	1500.00	3000.00	2500.00	6390.00	1790.00	1600.00	1850.00	18630

Bovine	748.00	450.00	882.00	621.00	954.00	715.00	306.00	81160.00
din care în gospodăriile populației	300.00	450.00	880.00	621.00	796.00	715.00	306.00	4676
Ovine	1500.00	3500.00	3740.00	5636.00	7590.00	3629.00	2338.00	27933.00
din care în gospodăriile populației	1500.00	3500.00	3740.00	5636.00	7590.00	3500.00	2338.00	27804
Păsări	10000.00	46000.00	13000.00	19970.00	31000.00	13000.00	21270.00	154240.00
din care în gospodăriile populației	10000.00	46000.00	13000.00	19970.00	31000.00	13000.00	21270.00	154240.00

Sursa de date: Direcția de Statistică Timiș, 2002.

Producția zootehnică

Tip producție	Jimbolia	Cărpiniș	Cenei	Lenauheim	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	TOTAL
Carne (tone greutate vie)	470.00	693.00	868.00	473.00	788.00	574.00	381.00	18771.00
Lapte vacă (hl fizic)	14127.00	9165.00	13641.00	10773.00	22100.00	17560.00	7820.00	81160.00
Lână (kg fizic)	3650.00	7500.00	10620.00	12150.00	21000.00	10110.00	3960.00	27933.00
Ouă (mii buc.)	600.00	1820.00	2338.00	2800.00	3490.00	935.00	1221.00	154240.00

Sursa de date: Direcția de Statistică Timiș, 2002.

Goveda	748.00	450.00	882.00	621.00	954.00	715.00	306.00	81160.00
od kojih u domaćinstvima stanovništva	300.00	450.00	880.00	621.00	796.00	715.00	306.00	4676
Ovce	1500.00	3500.00	3740.00	5636.00	7590.00	3629.00	2338.00	27933.00
od kojih u domaćinstvima stanovništva	1500.00	3500.00	3740.00	5636.00	7590.00	3500.00	2338.00	27804
Perad	10000.00	46000.00	13000.00	19970.00	31000.00	13000.00	21270.00	154240.00
od kojih u domaćinstvima stanovništva	10000.00	46000.00	13000.00	19970.00	31000.00	13000.00	21270.00	154240.00

Izvor: Direkcija za Statistiku Timiș, 2002.

Zootehnička proizvodnja

Vrsta proizvodnje	Jimbolia	Čărpiniș	Cenei	Lenauheim	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	UKUPNO
Meso (tone žive mase)	470.00	693.00	868.00	473.00	788.00	574.00	381.00	18771.00
Kravlje mleko (hl fizički)	14127.00	9165.00	13641.00	10773.00	22100.00	17560.00	7820.00	81160.00
Vuna (kg fizički)	3650.00	7500.00	10620.00	12150.00	21000.00	10110.00	3960.00	27933.00
Jaja (hiljade komada)	600.00	1820.00	2338.00	2800.00	3490.00	935.00	1221.00	154240.00

Izvor: Direkcija za Statistiku Timiș, 2002.

Principalele societăți comerciale din microregiune, care au ca obiect de activitate agricultura și activitățile conexe

Nr. Crt.	Nume firmă	Cod CAEN	Cifră de afaceri (RON)	Capital Social (RON)	Nr. Angajați	Profit (RON)	Pierdere (RON)	Adresa
1.	AGRICOLA SAN GIORGIO SRL	111	10.616.601	10.000	49	305.650	0	Jimbolia, str. Timișorii, nr. 28, 0256/360982
2.	ABELDA SRL	111	4.645.704	13.480	27	613.572	0	Jimbolia, str. T. Vladimirescu, nr. 121, 0256/294709
3.	PEISAJ HOSTA SRL	141	275.308	30.200	90	0	12.189	Jimbolia, str. Albinelor, nr. 23, 0256/361047
4.	SOCIETATEA AGRICOLA "PANONIA"	111	186.313	801	6	2.252	0	Jimbolia, str. T. Vladimirescu, nr. 52, 0256/360686
5.	SOCIETATEA AGRICOLA "CERES"	111	1.227	7.076	3	3.029	0	Jimbolia, str. T. Vladimirescu, nr. 42, 0256/360415
6.	BRANDENBURG SRL	111	2.671.533	1.952.810	49	14.679	0	Cărpiniș, str. A IV-a, nr. 3, tel. 0256/365145
7.	IECEA-TIM SRL	111	383.353	2.017	7	49.272	0	Sat Iecea Mica, nr. 15, tel. 0256/365284
8.	AGROMECC IECEA MICA SA	111	144.878	13.173	5	57.068	0	Iecea Mică, Tel. 0256-365465
9.	AGROMECC CENEI SA	111	4.643.621	276.555	70	1.074.470	0	Cenei, str. Principală, nr. 1
10.	AGROINDUSTRIALA GRABTIM GRABATI SA	111	3.171.055	512.603	30	87.568	0	Lenaueim, str. Gării, nr. 511, tel. 0256-360305
11.	PATCAS IMPEX SRL	111	1.453.002	9.508	15	380.684	0	Lenaueim, SAT BULGARUS, rn. 553
12.	MARCUS IMPEX SRL	111	1.275.836	41.000	9	4.832	0	Lenaueim, nr. 138
13.	ERFOLG SRL	111	827.905	29.360	9	14.200	0	Lenaueim, incinta fostei secții mecanizare, te. 0256201549
14.	SOTICA SRL	111	551.296	200	12	1.077	0	Lenaueim, nr. 506

Najvažnija privredna društva u mikroregionu, koja imaju kao delatnost agrikulturu i povezane aktivnosti

Tekući br.	Naziv firme	Kod CAEN	Šifra poslovanja (RON)	Osnivački kapital (RON)	Br.zaposlenih	Profit (RON)	Gubitak (RON)	Adresa
1.	AGRICOLA SAN GIORGIO DOO	111	10.616.601	10.000	49	305.650	0	Žombolj, Ul. Timișorii, br. 28, 0256/360982
2.	ABELDA DOO	111	4.645.704	13.480	27	613.572	0	Žombolj, ul. T.Vladimirescu, br. 121, 0256/294709
3.	PEISAJ HOSTA DOO	141	275.308	30.200	90	0	12.189	Žombolj, ul. Albinelor, br. 23, 0256/361047
4.	POLJOPRIVREDNO DRUŠTVO „PANONIA“	111	186.313	801	6	2.252	0	Žombolj, ul. T.Vladimirescu, br. 52, 0256/360686
5.	POLJOPRIVREDNO DRUŠTVO AGRICOLA “CERES”	111	1.227	7.076	3	3.029	0	Žombolj, ul. T. Vladimirescu, br. 42, 0256/360415
6.	BRANDENBURG DOO	111	2.671.533	1.952.810	49	14.679	0	Čârpiniș, ul. A IV-a, br. 3, tel. 0256/365145
7.	IECEA-TIM DOO	111	383.353	2.017	7	49.272	0	Selo Iecea Mica, br. 15, tel. 0256/365284
8.	AGROMECC IECEA MICA AD	111	144.878	13.173	5	57.068	0	Iecea Mică, Tel. 0256-365465
9.	AGROMECC CENEI AD	111	4.643.621	276.555	70	1.074.470	0	Cenei, ul. Principală, br. 1
10.	AGROINDUSTRIALA GRABTIM GRABATI AD	111	3.171.055	512.603	30	87.568	0	Lenauheim, ul. Gării, br. 511, tel. 0256-360305
11.	PATCAS IMPEX DOO	111	1.453.002	9.508	15	380.684	0	Lenauheim, SELO BULGARUS, br. 553
12.	MARCUS IMPEX DOO	111	1.275.836	41.000	9	4.832	0	Lenauheim, br. 138
13.	ERFOLG DOO	111	827.905	29.360	9	14.200	0	Lenauheim, prostor bivšeg odeljenja za mehanizaciju, tel. 0256201549
14.	SOTICA DOO	111	551.296	200	12	1.077	0	Lenauheim, br. 506

15.	AGROMECC BULGARUS SA	111	121.010	27.546	3	24.446	0	Sat BULGARUS
16.	COMLOSANA	111	1.453.024	89.699	27	196.318	0	Comloșu Mare, str. Carol Baumgartner nr. 190
17.	BANCOM	111	1.360.066	56.170	13	175.338	0	Comloșu Mare, nr. 605
18.	CESIL SRL	111	1.305.665	200	17	121.106	0	Comloșu Mic, nr. 45
19.	LUMIAGRO SRL	111	1.204.653	200	8	110.401	0	Comloșu Mare, nr. 605
20.	COLUMIROM SRL	111	974.114	200	10	20.677	0	INCINTA AGROINDUSTRIAL SA, 0256364403
21.	AGROINDUSTRIAL COMLOSUL MARE SA	111	837.529	83.010	12	6.994	0	Sat COMLOSU MARE, 0256364403
22.	GAMA COMPLECT SRL	111	394.885	200	2	8.251	0	Sat COMLOSU MARE, nr. 593
23.	SEQUOIA SRL	141	34.335	200	3	9.170	0	Sat COMLOSU MARE, nr. 1231
24.	COMAGRA BEREGSAU SA	130	6.446.810	7.455.853	78	97.996	0	Tel. 0256494330
25.	BEREGSANA SOCIETATE AGRICOLA	111	1.807.170	376	24	23.976	0	Beregsau Mare, nr. 58
26.	MERPANO SRL	111	1.091.596	200	3	83.388	0	Săcălaz, nr. 688, 0256/498966
27.	BRUDER SRL	201	459.396	200	2	66.200	0	Săcălaz, 867
28.	DUMA-TIM SRL	130	202.239	200	3	42.152	0	Săcălaz, str. A II-A, nr. 153, 0256423637
29.	BIOLAND PROD SRL	111	1.584.720	5.000	14	0	100	Com. UIVAR
30.	BANAT PLANT SRL	111	197.938	1.400	4	97.414	0	Uivar, 282/E

15.	AGROMEK BULGARUS AD	111	121.010	27.546	3	24.446	0	Selo BULGARUS
16.	COMLOSANA	111	1.453.024	89.699	27	196.318	0	Comloșu Mare, ul. Carol Baumgartner br. 190
17.	BANCOM	111	1.360.066	56.170	13	175.338	0	Comloșu Mare, br. 605
18.	CESIL DOO	111	1.305.665	200	17	121.106	0	Comloșu Mic, br. 45
19.	LUMIAGRO DOO	111	1.204.653	200	8	110.401	0	Comloșu Mare, br. 605
20.	COLUMIROM DOO	111	974.114	200	10	20.677	0	PROSTOR AGROINDUSTRIALA AD, 0256364403
21.	AGROINDUSTRIAL COMLOSUL MARE AD	111	837.529	83.010	12	6.994	0	Selo COMLOSU MARE, 0256364403
22.	GAMA COMPLECT DOO	111	394.885	200	2	8.251	0	Selo COMLOSU MARE, nr. 593
23.	SEQUOIA DOO	141	34.335	200	3	9.170	0	Selo COMLOSU MARE, br. 1231
24.	COMAGRA BEREGSAU AD	130	6.446.810	7.455.853	78	97.996	0	Tel. 0256494330
25.	BEREGSANA POLJOPRIVREDNO DRUŠTVO	111	1.807.170	376	24	23.976	0	Beregsau Mare, br. 58
26.	MERPANO DOO	111	1.091.596	200	3	83.388	0	Săcălaz, br. 688, 0256/498966
27.	BRUDER DOO	201	459.396	200	2	66.200	0	Săcălaz, 867
28.	DUMA-TIM DOO	130	202.239	200	3	42.152	0	Săcălaz, ul. A II-A, br. 153, 0256423637
29.	BIOLAND PROD DOO	111	1.584.720	5.000	14	0	100	Opština UIVAR
30.	BANAT PLANT DOO	111	197.938	1.400	4	97.414	0	Uivar, 282/E

CAEN 0141 - Activitati de servicii anexe agriculturii; gradinarit peisagistic (arhitectura peisagera)

CAEN 0201 - Silvicultura si exploatare forestiera

1.4. Situația sectorului agricol în orașul Jimbolia

Agricultura. Jimbolia avea, la finalul anului 2006, o suprafață agricolă de 9749 ha, din care 8995 ha arabil. Din această suprafață 8100 ha arabil sunt proprietate privată ca urmare a aplicării Legilor 18/1991 și 1/2000.

Pe teritoriul orașului funcționează SC Agricola San Giorgio SRL care a exploatat în anul 2006 o suprafață de 4300 ha, din care: 2433 ha grâu, 80 ha orzoaică, 1478 ha porumb și 329 ha cu lucernă. Este laudabil faptul că în cursul anului 2006, conducerea unității a găsit soluții pentru a practica o tehnologie superioară, cu utilaje moderne și performante realizând producții foarte bune pe suprafețele cultivate.

Producții foarte bune a obținut și SC Abelda SRL care pe o suprafață de 540 ha semănată cu grâu în anul 2006 a obținut o medie de peste 4500 kg/ha, realizând pe unele parcele și 6000 kg/ha. Această societate a mai avut cultivate 55 ha cu orz, 250 ha cu porumb și 66 ha cu floarea soarelui.

Totodată aceste două societăți, în cursul anului 2006, au asigurat pentru deținătorii individuali de terenuri agricole, diferite sortimente de semințe, îngrășăminte, ierbicide și alte substanțe necesare pentru întreținerea culturilor și au efectuat diverse lucrări agricole către micii producători agricoli din localitate.

În anul 2006 pe lângă cele două societăți agricole menționate mai sus, au mai exploatat terenul agricol SC PANCOL SA cu 285 ha, SC Agri Ellen SRL cu 148 ha și un număr de două asociații comerciale fără personalitate juridică cu peste 110 ha și 89 de exploatații familiale sub 110 ha.

În ceea ce privește producția zootehnică situația este următoarea:

- SC Agri Ellen SRL a livrat în decursul anului 2006 peste 6000 capete porcine;

- SC Faust Florea – Usturoi SRL în anul 2006 a crescut peste 100 capete porcine și 18000 pui de

carne în mai multe serii.

Tot în anul 2006 au fost deschise două ferme de porcine aparținând SC Smithfield Ferme SRL, care livrează peste 15 000 capete pe serie. Odată cu înființarea acestei societăți de creștere a porcinelor a crescut și prețul la porumb.

Creșterea interesului pentru agricultură în Jimbolia este demonstrată și de faptul că în cursul anului trecut a sporit parcul de tractoare și mașini agricole.

Situația parcului de tractoare și mașini agricole la data de 31.12.2006 în localitatea Jimbolia a fost următoarea:

• Tractoare	108 buc. din care 15 din import
• Semănători păioase	25 buc
• Semănători prăsitoare	30 buc
• Combine păioase	17 buc din care 13 din import
• Combine pentru porumb	15 buc
• Remorci tractor	82 buc
• Grape cu discuri	32 buc
• Pluguri	75 buc
• Combinatoare	11 buc
• Cultivatoare	39 buc
• Mașini pentru erbicidat	18 buc
• Prese pentru balotat	5 buc

Culturile de bază în anul 2006 au fost grâul și porumbul la care s-au obținut producții foarte bune.

Jimbolia are în prezent 303 ha de pășune din care 200 ha se folosește efectiv ca pășune, iar restul este închiriat prin licitație la persoane particulare. Au fost încheiate un număr de 80 contracte de pășunat în valoare de 17811 lei (aproximativ 5040 euro, la o valoare medie anuală a euro de 3,5245 RON/euro).

Izvor informacija: Opšta Direkcija Javnih Finansija Timiš, fiskalna godina 2004. 1 euro = 3,9663 RON datuma 31.12.2004 godine, prema kursu Nacionalne Banke Rumunije.
CAEN 0111 – Kultura žitarica, kukuruza i drugih biljaka n.c.a.
CAEN 0112 – Gajenje povrća, posebnih vrtlarskih vrsta i proizvoda u plastenicima
CAEN 0130 – Aktivnosti u mešovitim farmama (kultura biljaka u kombinaciji sa gajenjem životinja)
CAEN 0141 – Uslužne sporedne poljoprivredne delatnosti; pejzažno vrtarstvo (pejzažna arhitektura)
CAEN 0201 – Šumarstvo i eksploatacija šuma

1.4. Situacija poljoprivrednog sektora u županiji Žombolj

Agrikultura. Žombolj je imao, krajem 2006 godine, poljoprivrednu površinu od 9749 ha, od kojih 8995 ha obradivog zemljišta. Od te površine 8100 ha obradivog zemljišta su privatni posed, usled primene Zakona 18/1991 i 1/2000.

Na teritoriji grada funkcioniše privredno društvo SC Agricola San Giorgio SRL koje je 2006 godine obrađivalo površinu od 4300 ha, od kojih: 2433 ha pšenica, 80 ha ječam, 1478 ha kukuruz i 329 ha lucerka. Pohvalno je to što je u toku 2006 godine, rukovodstvo preduzeća pronašlo rešenja da primeni višu tehnologiju, sa modernom i performantnom opremom, ostvarujući vrlo dobru proizvodnju na obrađenim površinama.

Vrlo dobru proizvodnju postigla je i SC Abelda SRL koja je na površini od 540 ha pšenice, 2006 godine postigla prosek sa više od 4500 kg/ha, ostvarujući na nekim parcelama i 6000 kg/ha. Ovo preduzeće je imalo posejanih 55 ha raži, 250 ha kukuruza i 66 ha suncokreta.

Istovremeno ova dva privredna društva su, u toku 2006 godine, obezbedila razne asortimane semena, đubriva, herbicida i drugih supstanci potrebnih za održavanje kultura i vršili su razne poljoprivredne radnje za male poljoprivredne proizvođače iz naselja.

2006-te godine, osim ova dva gore navedena poljoprivredna društva, poljoprivredno zemljište su obrađivali još i SC PANCOL AD sa 285 ha, SC Agri Ellen D00 sa 148 ha i dva trgovinska društva bez svojstva pravnog lica sa više od 110 ha i 89 porodičnih eksploatacija ispod 110 ha.

Što se tiče zootehničke proizvodnje situacija je sledeća:

- SC Agri Ellen D00 u toku 2006 godine isporučila je više od 6000 grla svinja;

- SC Faust Florea – Usturoi D00 je 2006 godine imao više od 100 grla svinja i 18000 tovnih pilića u više serija.

Takođe 2006 godine otvorene su dve farme svinja koje pripadaju trgovinskom društvu Smithfield Ferme D00, koje isporučuje više od 15 000 grla u seriji proizvodnje. Istovremeno sa osnivanjem ovog društva za gajenje svinja porasla je i cena kukuruza.

Porast interesa za poljoprivredu u Žombolju dokazan je i činjenicom da je u toku prošle godine porastao i traktorski park kao i park poljoprivrednih mašina.

Situacija traktorskog parka i parka poljoprivrednih mašina je 31.12.2006 godine u Žombolju bila sledeća:

• Traktori	108 komada od kojih je 15 iz uvoza
• Žitne sejačice	25 komada
• Sejačice za prašenje	30 komada
• Žitni kombajni	17 komada od kojih 13 uvezenih
• Kukuruzni kombajni	15 komada
• Traktorske prikolice	82 komada
• Drljače sa rotaljkama	32 komada
• Plugovi	75 komada
• Skupljači	11 komada
• Kultivatori	39 komada
• Mašine za uništavanje korova herbicidima	18 komada
• Poljoprivredne mašine za pakovanje u bale	5 komada

Osnovne kulture su u 2006 godini bile pšenica i kukuruz sa kojima je postignuta vrlo dobra proizvodnja.

Žombolj trenutno ima 303 ha pašnjaka od kojih se 200 ha efektivno koristi kao pašnjak, a ostalo je iznajmljeno kroz licitaciju privatnim osobama. Sklopljeno je 80 ugovora za pašu u vrednosti od 17811 leja (otprilike 5040 Evra, sa prosečnom godišnjom vrednosti Evra od 3,5245 RON/euro).

1.5. Asociații agricole din Microregiunea BANAT RIPENSIS

1.5.1. Asociația Csekonics a fost înființată în anul 2004 de către 22 de întreprinzători și agricultori din Jimbolia, cu scopul sprijinirii activității lor, funcționând ca reprezentant al intereselor membrilor săi. Asociația acordă consultanță profesională pentru agricultori prin centrul informațional, sprijină membrii în aprovizionarea cu semințe, îngrășăminte și alte produse, utilaje și se preocupă de crearea de parteneriate cu asociații similare. În prezent avem 12 parteneriate semnate în România, Ungaria și Serbia, printre care Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară (USAMV) și Oficiul Județean de Consultanță Agricolă Timișoara, asigură posibilitatea schimbului de experiență în țară și străinătate. Periodic, asociația organizează cursuri de informare-învățământ prin care contribuie la ridicarea nivelului de pregătire al agricultorilor, militând pentru reducerea șomajului, realizarea unui mediu de afaceri prosper, competitiv, susținând dezvoltarea orașului.

De la înființare și până în 2007 prin proiecte de finanțare mai mici am organizat cursuri de pregătire și formare anuale, de care au beneficiat atât agricultori din Jimbolia, cât și din localitățile vecine, am vizitat expoziții de profil în țară și în străinătate.

În prezent derulăm un proiect de finanțare Phare-CBC în parteneriat cu Centrul pentru Dezvoltare Rurală din Novi Knezevac în valoare totală de 153.265 Euro, din care contribuția proprie a asociației este de 16,7%. În cadrul acestuia se țin cursuri de pregătire pentru 105 persoane, din care 30 sunt din Serbia, materialele de curs sunt pregătite și predate de profesori de la USAMV a Banatului din Timișoara și de la Universitatea Corvinus din Budapesta, înființăm un centru informațional pentru agricultorii din zonă și în final, pe o suprafață de 4 ha, vom înființa o livadă bazată pe biotehnologie, ce se dorește a fi o plantație pilot (în zonă neexistând biotehnologie) și centru de cercetare și studiu pentru studenții din Timișoara, Szeged, Novi-Sad, Budapesta. Cu aceste universități Asociația va semna un contract de parteneriat în luna noiembrie 2008, în cadrul unei conferințe organizate la Jimbolia de Asociație împreună cu Cancelaria Primului Ministru al Ungariei și Primăria Jimbolia. La această conferință, importantă pentru dezvoltarea regiunii și a relațiilor dintre locuitorii săi, sunt așteptate să participe 80 de persoane (administrație locală, conducerea celor patru universități, întreprinzători locali, etc.) din România, Ungaria și Serbia. Universitatea Corvinus va sprijini asociația cu tehnologia atât la plantare cât și în timpul exploatarea plantației, puieții sunt achiziționați din Stațiunea de Cercetare a acestei universități, fiind vorba

de soiuri noi, rezistente la boli, care se pretează foarte bine în exploatare biotehnologică și rodesc deja în primul an de la plantare.

Obiectivele de viitor ale asociației sunt:

Accesarea de noi surse de finanțare pentru asigurarea funcționării plantației, totodată având în vedere condițiile meteorologice din ultimii ani și faptul că dorim să devenim model pentru agricultorii din zonă (din cele trei țări) este nevoie de o instalație de irigație prin picurare, altfel riscăm chiar compromiterea livezii, prin uscarea pomilor, iar noi fiind organizație non-profit nu dispunem de surse proprii necesare. După intrarea intensivă pe rod dorim să realizăm procesarea fructelor. Și bineînțeles pe lângă dezvoltarea continuă a livezii, dotarea ei cu utilaje performante și moderne, suntem atrași de orice posibilități de extindere a activităților și deschși pentru idei noi folositoare Asociației, orașului Jimbolia și microregiunii Banat Ripensis.

1.5.2. O altă importantă asociație agricolă din microregiunea noastră este **“COMLOȘANA” - Societate Agricolă** privată cu statut juridic. Sediul acesteia se află în Comuna Comloșu Mare, localitatea Comloșu Mare, str. Carol Baumgartner, nr. 190. Principala obiect de activitate (cod CAEN 0111) este cultura cerealelor și a plantelor tehnice, precum și producerea și vânzarea semințelor.

Asociația deține 1037 hectare suprafață arabilă, proprietate a 380 membrii asociației. Pentru calitatea managementului, al produselor și serviciilor, pentru rezultatele din producție și ale celor economice obținute, după o monitorizare pe o lungă perioadă de ani de către World Quality Commitment, societății i-a fost decernat la al XIX-lea International World Quality Convention, în cadrul unui eveniment desfășurat la Paris în perioada 19 - 20 mai 2002, pentru "Întreaga Calitate Managerială":

- Trofeul categoria de aur al WQC, International Star Award 2002;
- Diploma pentru Quality Award;
- Certificatul QC 100 Points T.

1.5. Poljoprivredne asocijacije u Mikroregionu BANAT RIPENSIS

1.5.1. Asocijacija Csekonics osnovana je 2004 godine od strane 22 preduzetnika i poljoprivrednika iz Žombolja, sa ciljem podržavanja aktivnosti ovih i funkcionira kao predstavnik interesa svojih članova. Asocijacija daje stručni konsalting za poljoprivrednike kroz informacijski centar, podržava članove u snabdevanju semenkama, đubrivom i drugim proizvodima, opremom i radi na osnivanju partnerstva sa sličnim asocijacijama. U sadašnjosti imamo 12 partnerstva potpisanih u Rumuniji, Mađarskoj i Srbiji, među kojima Univerzitet za Poljoprivredne Nauke i Veterinarsku Medicinu (USAMV) i Županijski Biro za Poljoprivredni Konsalting Temišvar, osigurava mogućnost razmene iskustva u zemlji i inostranstvu. Povremeno, asocijacija organizuje kurseve za informisanje-nastavu pomoću kojih doprinosi povećanju nivoa spremnosti poljoprivrednika, zalažući se za smanjenje nezaposlenosti, stvaranje napredne, konkurentne poslovne sredine, podržavajući razvoj grada.

Od osnivanja pa sve do 2007 godine pomoću manjih projekata za finansiranje organizovali smo godišnje kurseve za obuku i obrazovanje, od kojih su koristi imali tako poljoprivrednici iz Žombolja, kako iz susednih mesta, posetili smo sajmove profila u zemlji i inostranstvu.

Trenutno odvijamo jedan projekat za finansiranje Phare-CBC u partnerstvu sa Centrom za Ruralni Razvoj iz Novog Kneževca u ukupnoj vrednosti od 153.265 Evra, od kojih vlastiti doprinos asocijacije je 16,7%. U okviru toga drže se kursevi za obuku za 105 osoba, od kojih su 30 iz Srbije, materijali za kurs pripremljeni su i predavani od strane profesora Univerziteta za Poljoprivredne Nauke i Veterinarsku Medicinu Banata iz Temišvara i sa Univerziteta Corvinus iz Budimpešte, osnivamo informacijski centar za poljoprivrednike iz regiona i na kraju, na površini od 4 ha, osnovaćemo jedan voćnjak zasnovan na biotehnologiji, koja se želi biti pilot plantaža (u zoni ne postoji biotehnologija) i centar za istraživanje i proučavanje za studente iz Temišvara, Szegeda, Novog Sada, Budimpešte. Sa ovim univerzitetima Asocijacija će potpisati ugovor o partnerstvu novembra meseca 2008 godine, u okviru jedne konferencije održane u Žombolju od strane Asocijacije zajedno sa Kancelarijom Premijera Mađarske i Opštinske Uprave Žombolj.

Na ovoj konferenciji, važnoj za razvoj regiona i odnosa među svojim stanovnicima, očekuje se učestvovanje 80 osoba (lokalna samouprava, uprava tih četiri univerziteta, lokalni preduzetnici, itd) iz Rumunije, Mađarske i Srbije. Univerzitet Corvinus će podržati asocijaciju tehnologijom tako pri sađenju kao i za vreme eksploatacije plantaže, mladice su otkupljene iz Centra za Istraživanje tog univerziteta, radeći se o novim vrstama, izdržljive na bolesti, koje su vrlo podobne za

biotehnološku eksploataciju i koje daju plodove već u prvoj godini nakon sađenja.

Budući ciljevi asocijacije su:

Pristup novim izvorima finansiranja da bi se osiguralo funkcionisanje plantaže, istovremeno imajući u vidu meteorološke uslove poslednjih godina i činjenicu da želimo postati uzorak za poljoprivrednike iz regiona (iz ove tri navedene zemlje) potreban je uređaj za navodnjavanje pomoću kapanja, u suprotnom rizikujemo čak uništenje voćnjaka, kroz sušenje drva, a mi kao neprofitna organizacija ne raspoložemo sopstvenim potrebnim sredstvima. Nakon intenzivnog ulaza u rod želimo da ostvarimo preradu voća. I svakako, pored trajnog razvitka voćnjaka, njegovog snabdevanja performantnom i modernom opremom, privučeni smo bilo kakvim mogućnostima proširenja aktivnosti i otvoreni smo za nove ideje korisne Asocijaciji, gradu Žombolj i mikroregionu Banat Ripensis.

1.5.2. Važna poljoprivredna asocijacija iz našeg mikroregiona je **“COMLOȘANA” – Privatna poljoprivredna Asocijacija** sa svojstvom pravnog lica. Njeno sedište nalazi se u Opštini Comloșu Mare, naselje Comloșu Mare, ul. Carol Baumgartner, br. 190. Glavna delatnost (kod CAEN 0111) je kultura žitarica i tehničkog bilja, kao i proizvodnja i prodaja semena.

Asocijacija: poseduje 1037 hektara obradivog zemljišta, koje je vlasništvo 380 članova asocijacije.

Nakon dugogodišnjeg monitoringa od strane World Quality Commitment, na XIX-toj International World Quality Convention, u okviru događaja koji se odvijao u Parizu u periodu 19-20 maj 2002, za „Čitav Menadžerski Kvalitet“, tj. za kvalitet menadžmenta, proizvoda i usluga, za rezultate u proizvodnji i postignute ekonomske rezultate preduzeću je bilo uručeno sledeće priznanje:

- Trofej zlatna kategorija WQC, International Star Award 2002;
- Diploma Quality Award;
- Sertifikat QC 100 Points T.

În anul 2003, în cadrul Congresului Mondial al Calității din zilele de 4 – 5 mai la Geneva, Societății ia fost decernat:

- Trofeul de Platină „CENTURY INTERNATIONAL QUALITY ERA AWARD”;
- Medalia de Platină;
- Certificatul TQM QC 100.

Societatea este membră a Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală.

1.6. Populația totală a microregiunii BANAT RIPENSIS

Populația județului Timiș la 1 iulie 2006 a fost de 660.966 locuitori, populația din mediul urban reprezentând 63,9% din totalul populației.

Evoluția populației Microregiunii Banat-Ripensis în perioada 2000-2006.

Populația totală	Jimbolia	Cărpiniș	Iecea Mare	Cenei	Checea	Lenauheim	Gotlob	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	TOTAL
2002	11113.00	7146.00	-	4805.00	-	5665.00	-	6242.00	4425.00	4796.00	44192
2003	11520.00	7240.00	-	4616.00	-	5659.00	-	6180.00	4213.00	4854.00	44282
2004	11605.00	7312.00	-	4608.00	-	5704.00	-	6250.00	4216.00	4861.00	44556
2005	11676.00	4968.00	2390.00	2771.00	1871.00	5725.00	1926.00	6394.00	4187.00	4947.00	46855
2006	13673.00	5419.00	2592.00	2920.00	1824.00	6194.00	2551.00	6715.00	4669.00	5313.00	51870

Sursa de date: Direcția de Statistică Timiș, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006.

Populația microregiunii Banat Ripensis este, în 2006, de 51870 locuitori, reprezentând 7,85% din populația totală a județului. În perioada 2000-2006 se observă o ușoară creștere a populației atât în spațiul rural, cât și în spațiul urban (orașul Jimbolia).

Din totalul populației, populația activă și populația ocupată, este reprezentată la nivelul anului 2002, când a avut loc ultimul Recensământ al populației astfel:

2003 godine, u okviru Svetskog Kongresa za Kvalitet održanog 4-5 maja u Ženevi, Preduzeću je bio dodeljen:

- Platinasti Trofej „CENTURY INTERNATIONAL QUALITY ERA AWARD“;
- Platinasta Medalja;
- Sertifikat TQM QC 100.

Preduzeće je član Nacionalne Mreže za Ruralni Razvoj.

1.6. Ukupno stanovništvo mikroregiona BANAT RIPENSIS

Stanovništvo županije Timiș je 1 jula 2006 godine brojalo 660.966 stanovnika, urbano stanovništvo predstavljajući 63,9% ukupnog stanovništva.

Evolucija stanovništva Mikroregiona Banat-Ripensis u periodu 2000-2006.

Ukupno stanovništvo	Jimbolia	Čărpiniș	Ilecea Mare	Cenei	Checea	Lenauheim	Gotlob	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	UKUPNO
2002	11113.00	7146.00	-	4805.00	-	5665.00	-	6242.00	4425.00	4796.00	44192
2003	11520.00	7240.00	-	4616.00	-	5659.00	-	6180.00	4213.00	4854.00	44282
2004	11605.00	7312.00	-	4608.00	-	5704.00	-	6250.00	4216.00	4861.00	44556
2005	11676.00	4968.00	2390.00	2771.00	1871.00	5725.00	1926.00	6394.00	4187.00	4947.00	46855
2006	13673.00	5419.00	2592.00	2920.00	1824.00	6194.00	2551.00	6715.00	4669.00	5313.00	51870

Izvor: Direkcija za Statistiku Timiș, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006.

Stanovništvo mikroregiona Banat Ripensis broji, u 2006 godini 51870 stanovnika, predstavljajući 7,85% ukupnog stanovništva županije. U periodu 2000-2006 primećuje se lagan porast stanovništva kako u ruralnoj tako i u urbanoj sredini (grad Žombolj).

Od ukupnog stanovništva, aktivno stanovništvo i zaposleno stanovništvo je 2002 godine, kad je urađen poslednji Popis stanovništva, predstavljeno ovako:

	Jimbolia	Cărpiniș	Iecea Mare	Cenei	Checea	Lenauheim	Gotlob	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	TOTAL
Populația activă 2002	5138.00	3735.00	-	2526.00	-	3350.00	-	3090.00	2180.00	2361.00	22380.00
Populația activă/ Pop. totală 2002 (%)	46.20%	52.30%	-	52.60%	-	59.10%	-	49.50%	49.30%	49.20%	43.15%
Populația ocupată (2002)	4201.00	3324.00	-	2341.00	-	3257.00	-	3000.00	2116.00	1805.00	20044.00
Populația ocupată/ Pop. totală 2002 (%)	37.80%	46.50%	-	48.70%	-	57.50%	-	48.10%	47.80%	37.60%	38.71%

Din totalul populației ocupate, resursa umană activă în agricultură din Microregiunea Banat Ripensis poate fi structurată în 3 categorii, specialiști, agricultorii și muncitorii necalificați, conform tabelului de mai jos:

Populația ocupată	Jimbolia	Cărpiniș	Iecea Mare	Cenei	Checea	Lenauheim	Gotlob	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	TOTAL
Specialiști biologi, agronomi	27.00	6.00	-	8.00	-	12.00	-	7.00	4.00	5.00	69.00
Agricultori	658.00	2146.00	-	1663.00	-	2242.00	-	1620.00	1489.00	967.00	10785.00
Muncitori necalificați în agricultură	132.00	10.00	-	6.00	-	19.00	-	9.00	30.00	35.00	241.00
TOTAL	817.00	2162.00	-	1677.00	-	2273.00	-	1636.00	1523.00	1007.00	11095.00
% DIN POPULAȚIA OCUPATĂ	19.45%	65.04%	-	71.64%	-	69,79%	-	54.53%	71,98%	55.79%	55.35%

Deși numărul persoanelor ocupate în agricultură a scăzut continuu în perioada 2002-2006, agricultura rămâne o ramură importantă a economiei, care asigură venituri pentru peste 50%

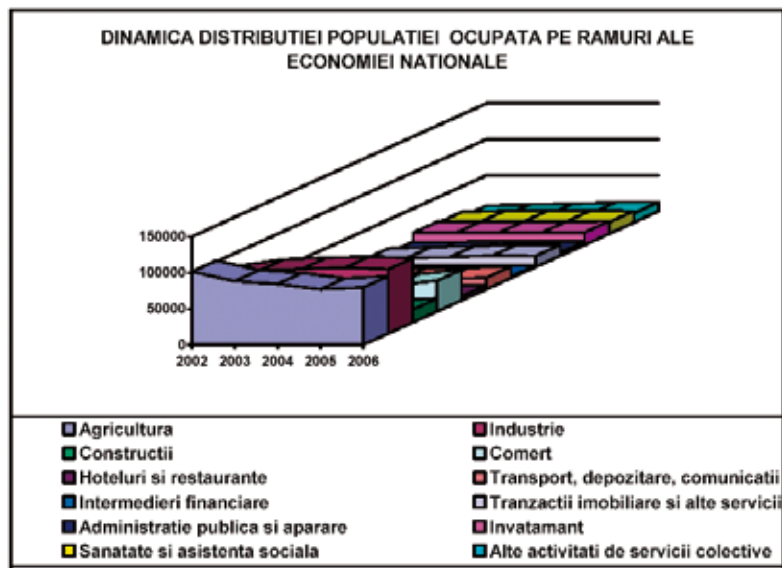
din populația ocupată din mediul rural al microregiunii Banat Ripensis.

	Jimbolia	Cărpiniș	Iecea Mare	Cenei	Checea	Lenauheim	Gotlob	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	UKUPNO
Aktivno stanovništvo 2002	5138.00	3735.00	-	2526.00	-	3350.00	-	3090.00	2180.00	2361.00	22380.00
Aktivno stanovništvo /Ukupno stanovništvo2002 (%)	46.20%	52.30%	-	52.60%	-	59.10%	-	49.50%	49.30%	49.20%	43.15%
Zaposleno stanovništvo (2002)	4201.00	3324.00	-	2341.00	-	3257.00	-	3000.00	2116.00	1805.00	20044.00
Zaposleno stanovništvo /Ukupno stanovništvo 2002 (%)	37.80%	46.50%	-	48.70%	-	57.50%	-	48.10%	47.80%	37.60%	38.71%

Od ukupnog zaposlenog stanovništva, aktivni ljudski resurs u poljoprivredi u Mikroregionu Banat Ripensis može biti podeljen u 3 kategorije: stručnjaci, poljoprivrednici i nekvalifikovani radnici, prema donjoj tabeli:

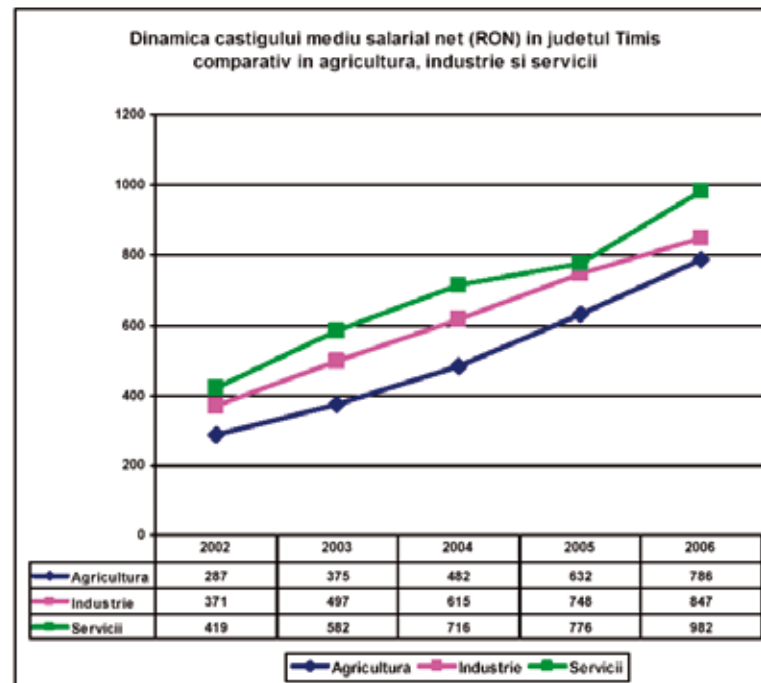
Zaposleno stanovništvo	Jimbolia	Cărpiniș	Iecea Mare	Cenei	Checea	Lenauheim	Gotlob	Săcălaz	Uivar	Comloșu Mare	UKUPNO
Stručnjaci biolozi, agronomi	27.00	6.00	-	8.00	-	12.00	-	7.00	4.00	5.00	69.00
Poljoprivrednici	658.00	2146.00	-	1663.00	-	2242.00	-	1620.00	1489.00	967.00	10785.00
Nekvalifikovani radnici u poljoprivredi	132.00	10.00	-	6.00	-	19.00	-	9.00	30.00	35.00	241.00
UKUPNO	817.00	2162.00	-	1677.00	-	2273.00	-	1636.00	1523.00	1007.00	11095.00
% ZAPOSLENOG STANOVNIŠTVA	19.45%	65.04%	-	71.64%	-	69,79%	-	54.53%	71,98%	55.79%	55.35%

Iako je broj osoba zaposlenih u poljoprivredi trajno opadao u periodu 2002-2006, poljoprivreda ostaje važna grana privrede, koja osigurava dohotke za više od 50% zaposlenog stanovništva iz ruralne sredine mikroregiona Banat Ripensis.

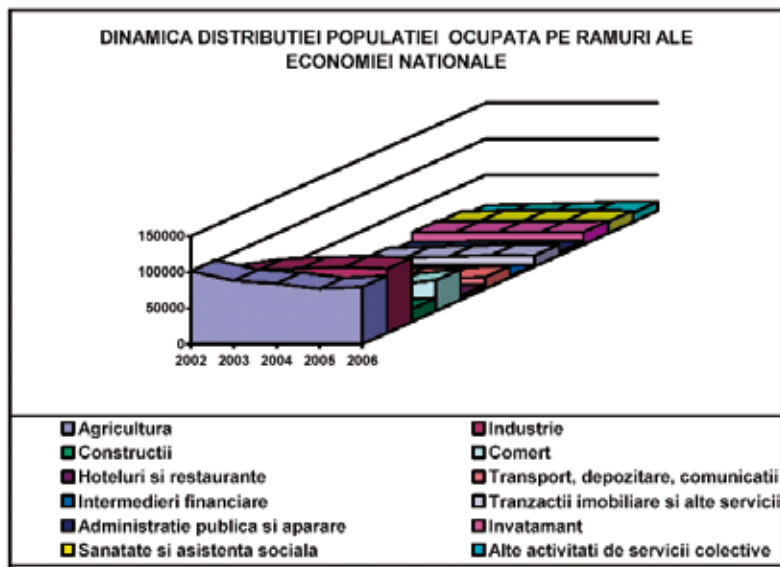

Este de remarcat numărul mare de persoane ocupate în agricultură, care a rămas mare și în 2006 deși a scăzut continuu din 2002. Anul 2003 a fost caracterizat printr-o scădere majoră a numărului de persoane ocupate în agricultură, compensată de creșterea numărului de persoane ocupate în sectorul industrial și mai ales servicii. O ușoară creștere a numărului de persoane ocupate s-a înregistrat și în sectorul sănătate și asistență socială. Este de presupus că în această perioadă forța de muncă a „migrat” dinspre sectorul agricol spre cel industrial și de servicii. Motivație principală o constituie probabil creșterea salariului mediu (net lunar) în sectorul industrial și de servicii, creșterea cu mult mai mare decât cea din sectorul agricol.

Se observă o creștere continuă a venitului net în toate sectoarele economiei. Dacă în anul 2002, câștigul salarial mediu din agricultură reprezenta 68,50% din câștigul salarial net al unei persoane ocupate în servicii, la nivelul anului 2006, câștigul salarial net a unei persoane ocupate în agricultură a crescut la 80,04% din câștigul net a unei persoane ocupate în servicii. Cu

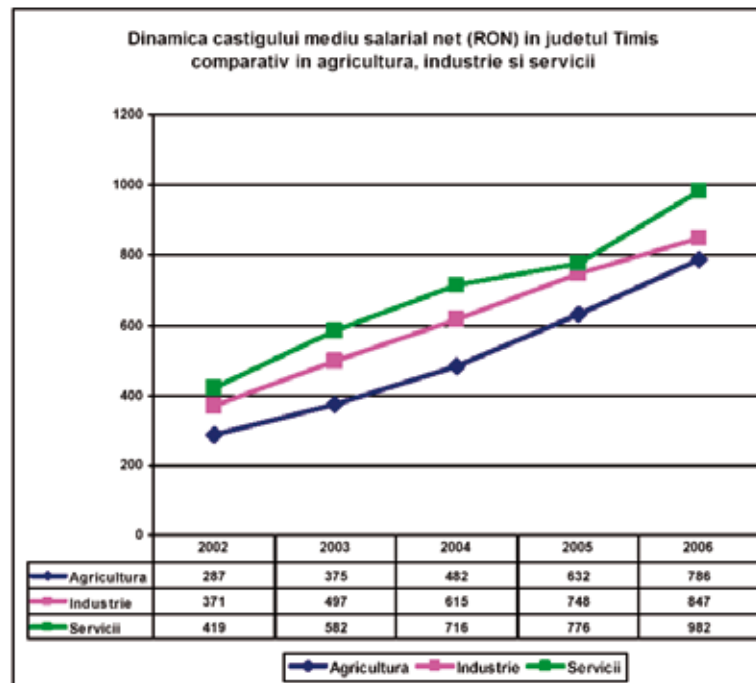

toate acestea agricultura rămâne cel mai slab plătit sector al economiei, care absoarbe, însă, în continuare mai mult de 50% din populația ocupată din mediul rural.

Vredan pažnje je veliki broj osoba zaposlenih u poljoprivredi, koji je ostao veliki i u 2006 godini iako je neprekidno opadao od 2002 godine. 2003 godina je obeležena značajnim smanjenjem broja osoba zaposlenih u poljoprivredi, nadoknađeno porastom broja osoba zaposlenih u industrijskom sektoru i posebno uslugama. Lagan porast broja zaposlenih osoba registrovan je i u zdravstvenom sektoru i sektoru socijalnog osiguranja. Predpostavlja se da je u ovom periodu radna snaga „migrirala” iz poljoprivrednog sektora ka industrijskom i uslužnom sektoru. Glavno obrazloženje predstavlja ga verovatno porast prosečne plate (neto mesečna plata) u industrijskom i uslužnom sektoru, porast mnogo veći nego u poljoprivrednom sektoru.

Primećuje se trajan porast neto dohotka u svim privrednim sektorima. U 2002 godini prosečni lični dohodak u poljoprivredi predstavljao 68,50% neto ličnog dohotka jedne osobe zaposlene u uslugama, na nivou 2006 godine, neto lični dohodak osobe zaposlene u poljoprivredi porastao je na 80,04% neto dohotka osobe zaposlene u uslužnom sektoru. Uprkos tome, poljoprivreda ostaje najslabije plaćen privredni sektor, koji međutim obuhvata i dalje više od 50% zaposlenog

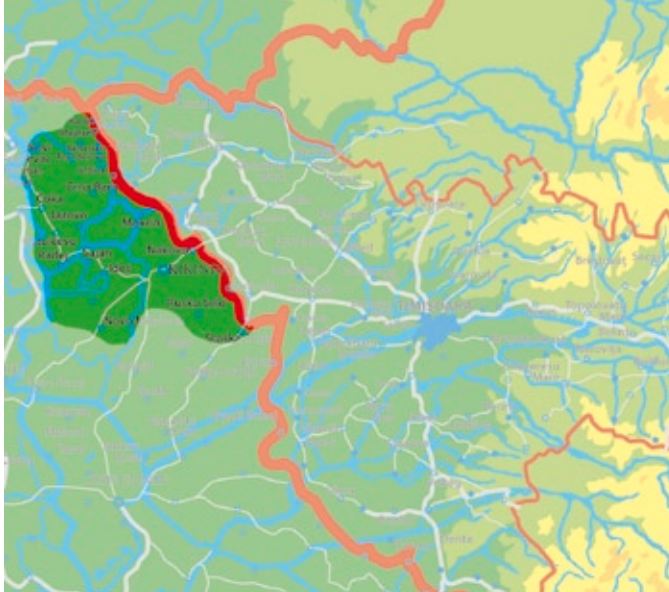

stanovništva u ruralnoj sredini.

PARTEA I. Analiza sectorului agricol. BANATUL DE NORD, SERBIA

1.1. Harta, așezarea geografică a Regiunii Banatului de Nord, Serbia

Subiecte cheie:

- așezare geografică favorabilă: Banatul ar putea deveni intersecția circulației și resurselor internaționale;
- îmbătrânirea populației: presiune crescută asupra sistemului asigurărilor sociale și protecției sănătății; sistemul nou al protecției sociale (service-ului) trebuie să fie dezvoltat;
- numărul crescut al populației feminine: încă un element care contribuie la micșorarea numărului populației active;
- nivelul scăzut al ocupării forței de muncă;
- nivelul crescut al șomajului;
- alcătuirea forței de muncă pe sectoare încă asemănătoare economiilor socialiste; așteptate schimbări: în sectorul serviciilor

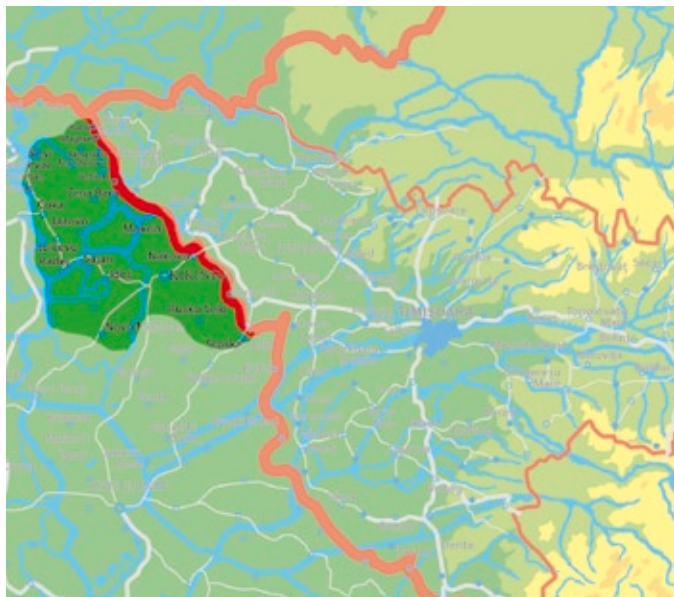
Așezată în nord-estul Serbiei, regiunea nordică a Banatului este parte a Provinciei Autonome Vojvodina. Granița vestică a Banatului coincide cu cursul râului Tisa, în timp ce granița sudică se întinde spre Zrenjanin. Granița nordică și estică sunt totuși rezultatul împrejurărilor istorice, mai ales după definirea granițelor internaționale după Primul și Al doilea război mondial.

1.2. Demografie

Teritoriul Banatului se află pe o suprafață de 9830 km², ceea ce reprezintă în jur de 17,56 % din suprafața totală a Serbiei (excluzând Kosovo) și 45,71% din suprafața totală a Provinciei Autonome Vojvodina. În raport cu rezultatele recensământului din anul 2002 **numărul total al populației** regiunii este ceva mai mic de 720 de mii, ceea ce însumează aproape 9,57% din numărul total al populației întregii țări (excluzând Kosovo) și 35,31% din numărul total al populației Provinciei Autonome Vojvodina. Densitatea populației este de 73 locuitori pe km², ceea ce este considerabil mai puțin decât media în UE, și ceva mai puțin decât media națională.

I Deo. Analiza poljoprivrednog sektora u SEVERNI BANAT

1.1. Mapa, geografski podaci

Ključne teme:

- pogodan geografski položaj: Banat bi mogao postati raskršće međunarodnih tokova i resursa
- starenje stanovništva: povećan pritisak na sistem socijalnog osiguranja i zdravstveni zaštitu; nov sistem socijalne zaštite (servisa) treba da bude razvijen
- povećan broj ženske populacije: još jedan element koji doprinosi smanjenju broja aktivnog stanovništva
- nizak nivo zaposlenosti (uposlenosti)
- visok nivo nezaposlenosti
- sastav zaposlenosti po sektorima još uvek sličan socijalističkim ekonomijama; promene očekivane: u sektoru usluga se otvaraju nova radna mesta, a u industriji nestaju radna mesta. Obrazovni sistem i sistem stručnog osposobljavanja treba da budu spremni da prate strukturalne promene.

Lociran na severo-istoku Srbije, severno-banatski okrug je deo Autonomne pokrajine Vojvodina. Zapadna granica Banata podudara se sa tokom reke Tise, dok se južna granica pruža prema Zrenjaninu. Istočna i severna granica su pak rezultat istorijskih okolnosti, posebno nakon definisanja međunarodnih granica posle Prvog i Drugog svetskog rata.

1.2. Demografija

Teritorija Banata se nalazi na površini od 9830 km², što čini oko 17,56 % ukupne površine Srbije (izuzimajući Kosovo) i 45,71% ukupne površine APVojvodina. Prema rezultatima popisa iz 2002. godine ukupan **broj stanovnika** područja je nešto manje od 720 hiljada, što približno iznosi 9,57% ukupnog broja stanovnika cele zemlje (uvek izuzimajući Kosovo) i 35,31% ukupnog broja stanovnika AP Vojvodine. Gustina naseljenosti je 73 stanovnika po km², što je značajno manje od proseka EU, a prilično manje od nacionalnog proseka.

Tabelul 1

NUMĂRUL DE LOCUITORI ȘI DENSITATEA POPULAȚIEI			
REGIUNI	NUMĂRUL DE LOCUITORI		LOCUITORI/Km2 (2002.)
	1991	2002	
BANATUL DE NORD	179783	170361	73
BANAT	729564	717433	73

Sursa: INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ 1991, recensământ 2002;

Tabelul 2

NUMĂRUL DE LOCUITORI ȘI DENSITATEA POPULAȚIEI			
REGIUNI	NUMĂRUL DE LOCUITORI		LOCUITORI/Km2 (2002.)
	1991	2002	
BANATUL DE NORD	179783	170361	73
BANAT	729564	717433	73

Sursa: INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ 1991, recensământ 2002;

Cert este faptul că de la începutul anilor 70 dinamica populației este negativă, asemănătoare cu regiunile tipice din Europa de Vest și Ungaria. Din punct de vedere socio-economic **micșorarea numărului de locuitori este o problemă de importanță**

majoră, mai ales când se încrucișează cu schimbările structurii pe vârste ale populației și cu îmbătrânirea, pentru că produce efecte negative pe piața forței de muncă și asupra rezistenței sistemului asigurărilor sociale și protecției sănătății.

Tabela 1

BROJ STANOVNIKA I GUSTINA NASELJENOSTI			
PODRUČJA	BROJ STANOVNIKA		ST/Km2 (2002.)
	1991	2002	
SEVERNI BANAT	179783	170361	73
BANAT	729564	717433	73

Izvor: RZS, 1991, Popis 2002;

Tabela 2

BROJ STANOVNIKA I GUSTINA NASELJENOSTI			
PODRUČJA	BROJ STANOVNIKA		ST/Km2 (2002.)
	1991	2002	
SEVERNI BANAT	179783	170361	73
BANAT	729564	717433	73

Izvor: RZS, 1991, Popis 2002;

Činjenica je da je od početka sedamdesetih dinamika populacije negativna, slična tipičnim regionima u Zapadnoj Evropi i Mađarskoj. Sa socio-ekonomske tačke gledišta **smanjenje broja stanovnika je problem od velikog značaja**, posebno kada se ukrsti sa

promenama strukture starosti stanovništva i starenjem, jer proizvodi negativne efekte na tržište radne snage i održivost sistema socijalnog osiguranja i zdravstvene zaštite.

Tabelul 3

DINAMICA POPULAȚIEI 1991 – 2002	
REGIUNI	DINAMICA POPULAȚIEI (%)
BANATUL DE NORD	-5,24
BANATUL	-1,66
(*) DATE PENTRU PERIOADA 1990 - 2000	
Sursa: calculele autorului datelor Institutului Național de Statistică, 1991, Recensământ 2002;	

Tabelul 4

ECHILIBRUL DEMOGRAFIC NATURAL, 1991, 2002			
1991			
REGIUNI	Numărul nașterilor	Numărul morților	Echilibrul (*)
BANATUL DE NORD	1915	2713	-1,50
BANATUL	8093	10472	-1,42
2002			
REGIUNI	Numărul nașterilor	Numărul morților	Echilibrul (*)

Tabela 3

PROMENE U POPULACIJI 1991 – 2002	
PODRUČJA	PROMENE U POPULACIJI (%)
SEVERNI BANAT	-5,24
BANAT	-1,66
(*) PODACI ZA PERIOD 1990 – 2000	
Izvor: kalkulacije autora podataka RZS, 1991, Popis 2002;	

Tabela 3

PRIRODNI DEMOGRAFSKI BALANS, 1991, 2002			
1991			
PODRUČJA	Broj rođenih	Broj umrlih	Balans (*)
SEVERNI BANAT	1915	2713	-1,50
BANAT	8093	10472	-1,42
2002			
PODRUČJA	Broj rođenih	Broj umrlih	Balans (*)

BANATUL DE NORD	1597	2768	-0,69
BANATUL	6599	10880	-0,60
Sursa: calculele autorului datelor INS			
(*) $[(\text{numărul născuților}/\text{numărul locuitorilor}) - (\text{numărul deceselor}/\text{numărul locuitorilor})] * 100$ (procentul născuților – procentul deceselor)			

Compararea structurii pe vârste a populației între anii 1991 și 2002 arată micșorarea prezenței procentuale a numărului de tineri și majorarea numărului bătrânilor în totalul populației (tabelul 5). Trendul, tipic pentru țările și regiunile Europei de Vest, cauzat cel mai mult de scăderea ratei natalității de-a lungul anilor șaptezeci, reprezintă un subiect de mare importanță.

Într-adevăr, participarea tot mai mică a tinerilor pe piața forței de muncă și numărul tot mai mare al celor mai în vârstă – până acum la fel ca și în Europa de Vest (în UE – a fost 16,4%

în 2001) – produce în prezent și va produce și în viitor urmări economice serioase, în sensul presiunii crescute a claselor de vârstă asupra muncii și asupra sistemului asigurărilor sociale și de sănătate. Celelalte urmări se referă la necesitatea dezvoltării unui nou sistem de protecție socială (service) îndreptat în special spre populația vârstnică și spre investiții în renovarea și schimbarea folosinței unităților destinate serviciilor pentru populația tânără (de la grădinițe la cluburile de pensionari).

Tabelul 5

STRUCTURA PE VÂRSTE A POPULAȚIEI										
1991										
REGIUNI	Anii 0-19		Anii 20-49		Anii 50-64		Anii 65+		Total	
	n.	%	n.	%	n.	%	n.	%	n.	%
BANATUL DE NORD	44586	24.9	74806	41.7	35651	19.9	24255	13.5	179298	100
BANATUL	184396	25.4	302521	41.7	147046	20.2	92294	12.7	726257	100

SEVERNI BANAT	1597	2768	-0,69
BANAT	6599	10880	-0,60
Izvor: kalkulacije autora podataka RZS			
(*) $[(\text{broj rođenih}/\text{broj stanovnika}) - (\text{broj umrlih}/\text{broj stanovnika})] * 100$ (stopa rođenih – stopa umrlih)			

Upoređivanje starosne strukture stanovništva između 1991 i 2002.godine pokazuje **smanjenje procentualnog učešća broja mladih i povećanje broja starijih** u ukupnom stanovništvu (tabela 5) Trend, tipičan za zemlje i regije Zapadne Evrope, prouzrokovan najviše zbog procesa pada stope rođenih tokom sedamdesetih, predstavlja temu od velikog značaja. Odista, sve manje učešće mladih na tržištu radne snage i sve veći broj starijih – do sada isto kao i u Zapadnoj Evropi (u EU -15 je bio 16,4% u 2001) – stvara i tek će stvoriti

nekoliko ozbiljnih ekonomskih posledica, u smislu pojačanog pritiska starosnih klasa na posao i na sistem socijalnog osiguranja i zdravstvene zaštite. Ostale posledice odnose se na potrebu razvijanja novog sistema socijalne zaštite (servisa) posebno usmerenog na starije stanovništvo i na investicije obnavljanja i promene upotrebe objekata namenjenih za usluge prema najmlađem stanovništvu (od obdaništa do klubova penzionera).

Tabela 5

STAROSNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA

1991										
PODRUČJA	godine 0-19		Godine 20-49		Godine 50-64		Godine 65+		Ukupno	
	n.	%	n.	%	n.	%	n.	%	n.	%
SEVERNI BANAT	44586	24.9	74806	41.7	35651	19.9	24255	13.5	179298	100
BANAT	184396	25.4	302521	41.7	147046	20.2	92294	12.7	726257	100

2002										
REGIUNI	Anii 0-19		Anii 20-49		Anii 50-64		Anii 65+		Total	
	n.	%	n.	%	n.	%	n.	%	n.	%
BANATUL DE NORD	36950	22.3	68745	41.6	32343	19.6	27308	16.5	165346	100
BANATUL	154512	22.5	288471	42.1	131298	19.2	110918	16.2	685199	100

Sursa: calculele autorului datelor Institutului Național de Statistică, 1991, Recensământ 2002;

Structura populației pe sexe indică creșterea numărului populației feminine (tabelul 6). Această situație se datorează câtorva motive, iar printre altele din cauza diferenței în ceea ce privește media de viață a sexelor. Acordarea unor facilități speciale și încurajarea femeilor în a

ocupa poziții importante pe piața forței de muncă, de altfel până acum foarte nesatisfăcătoare, poate avea ca rezultat majorarea numărului total al populației active din punct de vedere al muncii.

Tabelul 6

STRUCTURA PE SEXE A POPULAȚIEI		
1991		
REGIUNI	BĂRBAȚI (%)	FEMEI (%)
BANATUL DE NORD	49,1	50,9
BANATUL ÎN TOTALITATE	49,0	51,0

2002										
PODRUČJA	godine 0-19		Godine 20-49		Godine 50-64		Godine 65+		Ukupno	
	n.	%	n.	%	n.	%	n.	%	n.	%
SEVERNI BANAT	36950	22.3	68745	41.6	32343	19.6	27308	16.5	165346	100
BANAT	154512	22.5	288471	42.1	131298	19.2	110918	16.2	685199	100

Izvor: kalkulacije autora podataka RZS, 1991, Popis 2002;

Struktura stanovništva prema polu ukazuje na povećanje broja ženske populacije (tabela 6). To je zbog nekoliko razloga, a između ostalih zbog razlike u prosečnom životnom veku polova. Primene posebnih olakšica i usmerenih aktivnosti ka podsticanju žena da zauzmu pozicije

na tržištu rada, inače do sada veoma nezadovoljavajuće, mogu uticati na povećanje ukupnog broja radno aktivnog stanovništva

Tabela 6

POLNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA		
1991		
PODRUČJA	POLPULACIJA MUŠKARCI (%)	POPULACIJA ŽENE (%)
SEVERNI BANAT	49,1	50,9
UKUPNO BANAT	49,0	51,0

2002		
REGIUNI	BĂRBAȚI (%)	FEMEI (%)
BANATUL DE NORD	48,8	51,2
BANAT	48,0	51,9

Sursa: Institutul Național de Statistică 1991, Recensământ 2002

Nivelul de urbanizare este relativ redus, dar totuși a rămas neschimbat de-a lungul deceniului trecut (tabelul 7). Aceasta indică anumite aspecte importante. În primul rând, un mare număr al populației, aproape jumătate, nu are acces direct la servicii de bază, general vorbind, nu are acces la standardele obișnuite ale vieții urbane. În al doilea rând, asta provoacă și lipsa promotorilor („motoarelor”) dezvoltării socio-economice, mai exact a orașelor, care funcționează ca niște „porți” specifice spre integrare internațională favorizând pătrunderea de tehnologii și culturi noi. Din punct de vedere al dezvoltării spațiale echilibrate, lipsa centrelor

urbane expune Banatul de Nord influențelor polarizatoare ale capitalei și ale orașului Novi Sad, unde pleacă o parte considerabilă a resurselor materiale, financiare și umane înalt calificate¹.

¹ Așa cum s-a spus în text, date despre mișcările migratoare nu sunt cunoscute. Totuși, capacitățile Belgradului și a Novi Sad-ului de a atrage resurse sunt ridicate, datorită concentrării funcțiilor metropolitane importante (afaceri și servicii financiare, instituții de învățământ superior, instituții importante ale administrației publice, etc).

Tabelul 7

GRADUL DE URBANIZARE				
1991				
REGIUNI	POPULAȚIE RURALĂ (*)	POPULAȚIE URBANĂ (**)	TOTAL	GRADUL DE URBANIZARE (***)
BANATUL DE NORD	110040	69743	179783	39
BANAT	339554	390010	729564	53

2002		
PODRUČJA	POPULACIJA MUŠKARCI(%)	POPULACIJA ŽENE (%)
SEVERNI BANAT	48,8	51,2
BANAT	48,0	51,9
Izvor: RZS, 1991, Popis 2002		

Stepen urbanizacije je relativno nizak, ali je ipak ostao nepromenjen tokom prošle decenije (tabela 7). Ovo ukazuje na neke važne aspekte. Prvo, veliki deo stanovništva, skoro polovina nema širok izbor mogućnosti i usluga, odnosno uopšteno rečeno nema pristup uobičajenim standardima života urbanog života. Kao drugo, to izaziva i nedostatak pokretača (“motora”) socio-ekonomskog razvoja, tačnije gradova, koji funkcionišu kao svojevrzne “kapije” ka međunarodnoj integraciji i koji pojačavaju prodiranje novih tehnologija i kultura. Sa tačke gledišta uravnoteženog prostornog razvoja, nedostatak urbanih centara izlažu Severni Banat polarizujućim uticajima glavnog grada i Novog Sada, u koje odlazi značajan deo visoko kvalitetnih

ljudskih, materijalnih i finansijskih resursa¹.

¹ Kao što je rečeno u tekstu, podaci o migracionim kretanjima nisu poznati. Ipak, kapaciteti Beograda i Novog Sada da privuku resurse su visoki, ako ne i narastajući, zahvaljujući koncentraciji značajnih velegradskih funkcija (poslovne i finansijske usluge, institucije visokog obrazovanja, značajne institucije javne uprave, itd.)

Tabela 7

STEPEN URBANIZACIJE

1991				
PODRUČJA	RURALNO STANOVNIŠTVO (*)	URBANO STANOVNIŠTVO (**)	UKUPNO	STEPEN URBANIZACIJE (***)
SEVERNI BANAT	110040	69743	179783	39

2002				
REGIUNI	POPULAȚIE RURALĂ (*)	POPULAȚIE URBANĂ (**)	TOTAL	GRADUL DE URBANIZARE (***)
BANATUL DE NORD	102103	68258	170361	40
BANAT	323302	394131	717433	55
(*) POPULAȚIA CARE TRĂIEȘTE ÎN MEDII < SAU = 50.000 LOCUITORI				
(**) POPULAȚIA CARE TRĂIEȘTE ÎN MEDII > 50.000 LOCUITORI				
(***) POPULAȚIE URBANĂ / NUMĂRUL TOTAL DE LOCUITORI				
Sursa: calculele autorului datelor Recensământului Institutului Național de Statistică				

1.3. Industria

Infrastructura industrială

În analiza infrastructurii industriale sunt incluse date pentru întreaga regiune a Banatului pentru că o mare cantitate a producției agricole primare se cumpără de către prelucrătorii din afara teritoriului Banatului de Nord.

Banatul ca și regiune dispune de două zone industriale mai mari (Zrenjanin și Pančevo), și câteva mai mici (Kikinda, Vrșac și altele). Tradiție industrială cea mai lungă o are Zrenjanin, care s-a dezvoltat ca și mare centru industrial de-a lungul secolului XIX și dispune de capacități industriale diversificate. Zrenjanin este un centru regional puternic al industriei alimentare (fabrică de zahăr,

fabrică de prelucrare a laptelui, prelucrarea grâului, prelucrarea cărnii, sunt doar câteva din capacitățile mari de producție), dar și industria metalelor (Sîmvoz, Begej și părți ale Naftagas care produc componente ale utilajelor pentru exploatarea și prelucrarea țițeiului), textilă (fabrică de covoare, ciorapi, pălării, echipament militar), ca și industria chimică și farmaceutică (fabrică de medicamente, produse chimice de uz casnic, pesticide, ierbicide și mase plastice), dar dispune de capacități de producție și în rândul altor ramuri ale industriei (construcții, agricultură, turism). Pančevo s-a dezvoltat mai târziu, de-a lungul secolului XX, ca și localitate în apropierea capitalei Belgrad și s-a profilat ca și centru al industriei chimice, cuprinzând în primul rând întreprinderi de prelucrare a țițeiului și îngrășămintelor chimice. Celelalte centre se bazează preponderent pe câte o capacitate economică mai importantă, în jurul căreia sunt construite capacități compatibile cu cea principală (în Kikinda acestea sunt turnătorie, fabrică de prelucrare a laptelui și fabrică de acid acetic, la Vrșac Hemofarm, aparținând industriei farmaceutice, industrie alimentară, la Čoka turnătorie și fabrică de prelucrare a cărnii).

BANAT	339554	390010	729564	53
2002				
PODRUČJA	RURALNO STANOVNIŠTVO (*)	URBANO STANOVNIŠTVO (**)	UKUPNO	STEPEN URBANIZACIJE (***)
SEVERNI BANAT	102103	68258	170361	40
BANAT	323302	394131	717433	55
(*) STANOVNIŠTVO KOJE ŽIVI U SREDINAMA < ILI = 50.000 ST.				
(**) STANOVNIŠTVO KOJE ŽIVI U SREDINAMA > 50.000 ST.				
(***) URBANO STANOVNIŠTVO /UKUPAN BROJ ST.				
Izvor: kalkulacije autora podataka Popisa RZS				

1.3. Industrijska

Industrijska infrastruktura

U analizu industrijske infrastrukture uključeni su podaci za ceo region Banata jer se velika količina primarne poljoprivredne proizvodnje otkupljuje od strane prerađivača van teritorije severnog Banata.

Banat kao region raspolaže sa dve veće industrijske zone (Zrenjanin i Pančevo), te nekoliko manjih (Kikinda, Vršac i drugi). Pri tome, najdužu industrijsku tradiciju ima Zrenjanin, koji se razvio kao veliki industrijski centar tokom XIX veka i raspolaže diverzifikovanim industrijskim kapacitetima. Zrenjanin

je moćan regionalni centar prehrambene industrije (Dijamant, Šećerana, Mlekara, prerada žitarica, prerada mesa, samo su neki od većih kapaciteta), ali i metalne (Šinvoz, Begej i delovi Naftagasa koji proizvode delove opreme za eksploataciju i preradu nafte), tekstilne (fabrike tepiha, čarapa, šešira, vojne opreme, miderske opreme), kao i hemijske i farmaceutske industrije (fabrika lekova, kućne hemije, pesticidi, herbicidi i plastične mase), a raspolaže kapacitetima i u niz drugih privrednih grana (građevinarstvo, poljoprivreda, turizam). Pančevo se razvilo kasnije, tokom XX veka, kao naselje nadomak glavnog grada Beograda i profilisalo se kao centar hemijske industrije, obuhvatajući u prvom redu kapacitete prerade nafte i veštačkih đubriva. Ostali centri se uglavnom baziraju na nekom značajnijem privrednom kapacitetu, oko kog su sagrađeni kapaciteti kompatibilni sa tim osnovnim (u Kikindi su to Livnica, Banini, Mlekara, Prima i Fabrika sirćetne kiseline, u Vršcu Hemofarm /farmaceutska industrija, prehrambena industrija, u Čoki Livnica i Fabrika mesa).

Când este vorba de priorități, atunci în primul rând se poate vorbi despre faptul că industria alimentară puternică se bazează pe produse agricole calitative din imediata vecinătate. Industria chimică este întemeiată pe întreprinderi de prelucrare a țiteiului, iar farmaceutică pe întreprinderile construite, tehnologia pe care s-a pus stăpânire și forța de muncă calitativă specializată. Industria metalurgică a fost întemeiată pe necesitățile industrializării fostei RSFJ și exportului în fosta Uniune Sovietică, în consecință pe întreprinderile construite de-a lungul secolului XX. Toate aceste domenii sunt unite prin tradiția muncii și forța de muncă calitativă, precum și specialiști care sunt în stare să se adapteze noilor cerințe ale pieței, atât interne cât și exportului.

Părțile slabe ale industriei Banatului sunt lipsa pieței pentru care s-ar munci la capacitate maximă, întârziere în dezvoltarea tehnologiei în ultimii ani, lipsa resurselor de investit în dezvoltare, ca și permamenta emigrare a resursei umane înalt calificată.

Șansele economiei Banatului Sârbesc sunt: conectarea cu economiile țărilor învecinate, România și Ungaria, ambele membre ale Uniunii Europene, precum și integrarea Serbiei în Uniunea Europeană, moment în care Banatul nu va mai fi regiune de frontieră față de țara cu care există un neglijabil schimb de marfă, ci centrul unei Euroregiuni. Astfel se întrevăd posibilități de angajare a forței de muncă existente pe locuri de muncă noi, prin recalificare, de export în țările învecinate, investiții străine în regiune și apariția de alte noi oportunități.

Zone industriale actuale

Zonele industriale în Banat, formate în jurul orașelor mai mari, sunt construite în a doua jumătate a secolului XIX și de-a lungul secolului XX. Ultimele două decenii ale secolului XX nu au fost caracterizate de climat investițional în întreaga țară, deci nici în Banat. Datorită acestui fapt echipamentele tehnologice necesită într-o mare măsură înlocuire sau re/tehnologizare.

Iată așadar câteva date cantitative despre sectorul industrial, există două centre industriale puternice (Zrenjanin și Pančevo) și două ceva mai mici (Kikinda și Vršac) în care economia este diversificată, și un rând de centre mai mici, ca Čoka, Žitište, Novi Bečej, Nova Crnja și altele care dispun de câte o capacitate mai mare și de un număr de afaceri mai mici în domeniul agriculturii, industriei și serviciilor. Echipamentul este preponderent vechi. Pentru date calitative este necesară o cercetare mai amănunțită.

Zone industriale planificate

Planul și strategia dezvoltării zonelor industriale nu sunt definite nici la nivelul Serbiei, și nici la nivelul Vojvodinei, Banatului sau unor teritorii din Banat. Ceea ce este în oarecare măsură definit este strategia dezvoltării economice a Vojvodinei, care este realizată în anul 2003, și care include analiza swot, priorități, măsuri pentru realizarea lor și descrierea proiectelor a căror realizare este de un interes deosebit pentru Vojvodina.

Prin acest document strategic se definește că agricultura și industria alimentară, industria chimică, a construcțiilor de mașini, industria textilă și turismul sunt domenii care dispun de resurse cheie și există potențial ca pe ele să se fundamenteze dezvoltarea economică viitoare.

În Banat există Zona liberă Pančevo, iar în plan este formarea Zonei libere Zrenjanin.

Când este vorba de date concrete și indicatori, se poate constata ca și în raport cu segmentul anterior de analiză: nu există date statistice și trebuie efectuată o cercetare specială ca să se ajungă la date corespunzătoare.

1.4. Piața forței de muncă

Nivelul scăzut al ocupării forței de muncă este o caracteristică a regiunii (tabelul 9). Aceasta este în cea mai mare parte unul din efectele tranziției, a procesului care în principal produce două consecințe relevante asupra pieței muncii. Pe de o parte, transformarea structurală a economiei face și va continua să facă ca anumite tipuri de munci să dispară definitiv. Iar pe de altă parte, trecerea la economia de piață distruge fenomenul, caracteristic pentru era socialistă, creerea locurilor de muncă prin angajarea de muncitori neproductivi. Consecința globală a acestor fenomene este aceea că mulți oameni și-au pierdut sau își vor pierde locul de muncă.

În afară de asta, faza tranziției este abia la început în Serbia, așa că este firesc a aștepta o scădere și mai mare a gradului de ocupare a forței de muncă în țară și în regiunile sale în următorii ani.

Procentul locuitorilor apti de muncă (rata populației active) este încă ridicat în țară și în Banatul de Nord. Statistica pentru acest indicator rămâne relativ crescută din câteva motive. Pe de o parte

Kada je reč o prednostima, tada se u prvom redu može govoriti da je snažna prehrambena industrija zasnovana na kvalitetnim poljoprivrednim proizvodima iz bližeg okruženja. Hemijska industrija zasnovana je na kapacitetima prerade nafte, a farmaceutska na izgrađenim kapacitetima, tehnologiji kojom se ovladalo i kvalitetnoj stručnoj radnoj snazi. Metalna industrija bila je zasnovana na potrebama industrijalizacije bivše SFRJ i izvozu u bivši Sovjetski savez, te kapacitetima izgrađenim tokom XX veka. Sve ove oblasti objedinjuju tradicija u radu i kvalitetna radna snaga i stručnjaci koji su u stanju da se prilagode novim zahtevima tržišta, kako domaćeg tako i izvoznog.

Slabe strane industrije Banata su nedostajuće tržište za koje bi se radilo punim kapacitetom, zaostajanje u tehnologiji zadnjih godina i nedostajuća sredstva za investiranje u razvoj, kao i permanentno napuštanje regiona od strane kvalitetne radne snage koja traži bolje mogućnosti od prisutnih u regionu.

Šanse privrede Banata su povezivanje u region sa susjednim zemljama, od kojih su dve članice Evropske unije, a druga će to da postane za dve godine. Šansa je i u integraciji zemlje u Evropsku uniju, kada Banat više neće biti pogranično područje prema zemlji sa kojom postoji zanemarljiva robna razmena, već centar jedne od Euroregija. Tu se otvara mogućnost angažovanja postojeće radne snage na novim poslovima uz prekvalifikaciju, zatim izvoz u susjedne zemlje, strane investicije u region i otvaranje novih mogućnosti.

Opasnost je da zemlja ostane ekonomski izolovana i da se nastavi tavorenje na evropskom dnu, uz sve posledice koje su već prisutne.

Opremljene industrijske zone

Industrijske zone u Banatu formirane oko većih gradova podizane su u drugoj polovini XIX i tokom XX veka. Poslednje dve decenije XX veka nije karakterisala investiciona klima u čitavoj zemlji, pa ni u Banatu. Stoga je oprema takva da zahteva obnavljanje ili zamenu u viskom procentu.

Statistički podaci se ne obrađuju. Stoga se u prvom redu mogu dati kvalitativni podaci, da postoje dva snažna industrijska centra (Zrenjanin i Pančevo), te dva nešto manja (Kikinda i Vršac) u kojima je privreda diverzifikovana, te da postoji niz manjih centara, kao Čoka, Žitište, Novi Bečej, Nopva Crnja i drugi koji raspolažu jednim većim kapacitetom i nizom manjih biznisa u sferi poljoprivrede, industrije i usluga. Oprema je uglavnom starijeg datuma. Za kvantitativne podatke potrebno je temeljnije istraživanje.

Planirane industrijske zone

Plan i strategija razvoja industrijskih zona nisu definisani kako na nivou Srbije, tako ni na nivou

Vojvodine, Banata ili pojedinih opština u Banatu. Jedino što je u određenoj meri definisano jeste strategija ekonomskog razvoja Vojvodine, koja je 2003. godine urađena, i koja obuhvata swot analizu, prioritete, mere za njihovu realizaciju i opis projekata čija je realizacija od posebnog interesa za Vojvodinu. Pri tome se definiše da su poljoprivreda sa prehrambenom industrijom, hemijska industrija, elektro-mašingradnja, tekstilna industrija i turizam oblasti koje raspolažu ključnim resursima i imaju potencijal da se na njima zasnue budući privredni razvoj.

Planiranje industrijskih zona obavlja se u određenoj meri na nivoima opština, gde postoje u slučaju većih opština direkcije za izgradnju grada, akod manjih opština odgovarajući opštinski organi nadležni za planiranje i izgradnju opština.

U Banatu postoji Slobodna zona Pančevo, a u planu je formiranje Slobodne zone Zrenjanin.

Kada je reč o konkretnim podacima i pokazateljima, može se konstatovati kao i u odnosu na prethodni segment obrade: nema statističkih podataka i valja činiti posebno istraživanje da bi se došlo do odgovarajućih podataka, na kojima.

1.4. Tržište radne snage

Nizak nivo zaposlenosti je karakteristika okruga, (tabela 9). Ovo je većinom jedan od efekata tranzicije, procesa koji uglavnom proizvodi dve relevantne posledice na tržište rada.

Sa jedne strane strukturalna transformacija ekonomije čini i nastaviće da neka vrsta poslova potpuno nestaje. A sa druge prelazak na tržišnu ekonomiju poništava fenomen, karakterističan za socijalističku eru, stvaranje poslova angažovanjem neproductivnih radnika.

A ukupna posledica ovih fenomena je to što je mnogo ljudi izgubilo ili će tek izgubiti posao. Povrh toga, faza tranzicije je tek započeta u Srbiji, pa je razumljivo očekivati još veći pad zaposlenosti u zemlji i njenim regionima narednih godina.

Tabelul 8

INDICATORI PE PIAȚA MUNCII (MEDIA ANUALĂ)			
2002			
REGIUNI	NIVELUL EFICIENȚEI MUNCII(*)	NIVELUL DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ (**)	NIVELUL ȘOMAJULUI (***)
BANATUL DE NORD	63	38,6	38,6
ÎNTREGUL BANAT	61,4	37,7	38,6
(*) nivelul global de ocupare a forței de muncă + șomajul global / populație cu vârsta între 19 - 64 ani			
(**) nivelul global de ocupare a forței de muncă / populație cu vârsta între 19 - 64 ani			
(***) șomajul / populație activă			
Sursele: calculele autorului datelor Recensământului INS, 2002;			

tranziția împreună cu consecințele sale a început mai târziu decât în țările vecine, iar pe de altă parte și din cauza inițiativelor schimbării legislației orientate către micșorarea componentei șomajului în rândul populației active – de exemplu, pensia anticipată este amenințată de șomaj sau noile criterii de identificare a grupelor de oameni potriviți pentru indemnizații de șomaj – nu este încă aplicată în totalitate.

Pe de altă parte, o rată a șomajului atât de ridicată depinde de asemenea de procentul celor apti de muncă, care este considerabil mai mare decât în țările vecine, din cauza motivelor menționate mai sus.

Tabela 8

POKAZATELJI NA TRZISTU RADA (GODISNJI PROSEK)			
2002			
PODRUCJA	STOPEN RADNOG UCINKA (*)	STEPEN ZAPOSLENOSTI (**)	STEPEN NEZAPOSLENOSTI (***)
SEVERNI BANAT	63	38,6	38,6
UKUPNO BANAT	61,4	37,7	38,6
(*) ukupna zaposlenost + ukupna nezaposlenost/ staovništvo 19 – 64 godina starosti			
(**) ukupna zaposlenost/ stanovništvo 19 – 64 godina starosti			
(***) nezaposlenost/aktivno stanovništvo			
Izvori:: kalkulacije autora podataka Popisa RZS, 2002;			

Stopa radno sposobnih stanovnika (stopa aktivnosti) je još uvek relativno visoka u zemlji i Severnom Banatu. Statistika za ovaj indikator ostaje relativno visoka zbog nekoliko razloga. Sa jedne strane tranzicija je sa svojim posledicama počela kasnije nego u susednim zemljama, a sa druge strane i zbog inicijativa promene zakonodavstva usmerenih ka smanjenju komponente nezaposlenih u aktivnoj populaciji - npr. prevremena penzija je ugrožena nezaposlenošću ili

novih kriterijuma za identifikaciju grupa ljudi podesnih za naknade za nezaposlenost – još uvek nije u potpunosti primenjena. Sa druge strane, tako visok nivo stope nezaposlenosti takođe zavisi od stope radno sposobnih, koji je značajno veći od onih iz susednih zemalja, zbog gore pomenutih razloga.

Tabelul 9

INDICATORI PE PIAȚA MUNCII (MEDIA ANUALĂ)			
2002			
REGIUNI	NIVELUL EFICIENȚEI MUNCII (*)	GRADUL DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ (**)	RATA ȘOMAJULUI (***)
BANATUL DE NORD	63	38,6	38,6
ÎNTREGUL BANAT	61,4	37,7	38,6
(*) nivelul global de ocupare a forței de muncă + șomajul global / populație cu vârsta între 19 - 64 ani			
(**) nivelul global de ocupare a forței de muncă global / populație cu vârsta între 19 - 64 ani			
(***) șomajul / populație activă			
Sursele: calculele autorului datelor Recensământului Institutului Național de Statistică, 2002;			

Pe scurt, piața forței de muncă a Banatului indică o utilizare scăzută a forței de muncă disponibile, ale cărei cele mai drastice exemple coincid cu un procent scăzut al ocupării forței de muncă mai degrabă decât cu o rată ridicată a șomajului.

Reechilibrarea pieței forței de muncă necesită o politică orientată atât spre partea ofertei forței de muncă, cu scopul de a susține adaptarea resurselor umane la schimbările structurale, cât și spre partea cererii de forță de muncă, cu scopul creării condițiilor favorabile pentru noi investiții.

Și în ultimul rând, dar nu și cel mai puțin important, trebuie proiectate activități speciale pentru

a se preîntâmpina riscul – deja prezent în alte economii de tranziție – nepotrivirii ofertei cu cererea de forță de muncă.

Structura salariilor pe sectoare (tabelul 10) nu s-a schimbat încă semnificativ în deceniul trecut.

Industria (incluzând mineritul, energia și construcțiile) reprezintă jumătate din angajați, în timp ce există încă un mare procent al angajării în agricultură. Astfel de structură este încă tipică pentru economiile socialiste, cu un sector al serviciilor nedezvoltat.

Tabela 9

POKAZATELJI NA TRZISTU RADA (GODISNJI PROSEK)			
2002			
PODRUCJA	STOPEN RADNOG UCINKA (*)	STEPEN ZAPOSLENOSTI (**)	STEPEN NEZAPOSLENOSTI (***)
SEVERNI BANAT	63	38,6	38,6
UKUPNO BANAT	61,4	37,7	38,6
(*) ukupna zaposlenost + ukupna nezaposlenost/ staovništvo 19 – 64 godina starosti			
(**) ukupna zaposlenost/ stanovništvo 19 – 64 godina starosti			
(***) nezaposlenost/aktivno stanovništvo			
Izvori:: kalkulacije autora podataka Popisa RZS, 2002;			

Ukratko, tržište radne snage Banata pokazuje malu iskorišćenost raspoložive radne snage, čiji najdrastičniji primeri koincidiraju sa malom stopom zaposlenosti pre nego sa visokom stopom nezaposlenosti. Ponovno uravnoteženje tržišta radne snage zahteva politiku orijentisanu kako na stranu ponude radne snage, sa ciljem da podrži prilagođavanje ljudskih resursa strukturalnim promenama, tako i na stranu tražnje za radnom snagom, sa ciljem kreiranja povoljnijih uslova za nove investicije. I poslednje, ali ne i najmanje važno, posebne aktivnosti se moraju projektovati kako bi se predupredio rizik – već prisutan u nekim drugim tranzicionim ekonomijama -

nepodudarnosti ponude i tražnje za radnom snagom.

Struktura zaposlenih po sektorima (tabela 10) se još nije značajno promenila u protekloj dekadi. Industrija (uključujući rudarstvo, energiju i građevinarstvo) predstavlja polovinu zaposlenih, dok je još uvek velik procenat zaposlenih u poljoprivredi. Takva struktura je još uvek tipična za socijalističke ekonomije, sa veoma nerazvijenim sektorom uluga.

Tabelul10

STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ, PE SECTOARE			
1990			
	AGRICULTURĂ	INDUSTRIE	SERVICII
REGIUNI	%	%	%
BANATUL DE NORD	13,1	50,1	36,8
ÎNTREGUL BANAT	13,0	49,3	37,6
2002			
	AGRICULTURA	INDUSTRIE	SERVICII
REGIUNI	%	%	%
BANATUL DE NORD	13,1	51,5	35,4
ÎNTREGUL BANAT	13,2	47,8	39,0
Sursa: calculele autorului datelor Institutului Național de Statistică;			

Câteva activități de servicii (mai ales cele orientate către comerț) vor înregistra o solicitare crescută de forță de muncă, în timp ce mii de locuri de muncă din sectorul industrial vor dispărea.

Sistemul instructiv-educativ specializat trebuie să se pregătească în așa fel încât să fie conform cu schimbările structurale.

Tabela 10

STRUKTURA ZAPOSLENOSTI , PO SEKTORIMA			
1990			
	POLJOPRIVREDA	INDUSTRIJA	USLUZNE DELATNOSTI
PODRUCJA	%	%	%
SEVERNI BANAT	13,1	50,1	36,8
UKUPNO BANAT	13,0	49,3	37,6
2002			
	POLJOPRIVREDA	INDUSTRIJA	USLUZNE DELATNOSTI
PODRUCJA	%	%	%
SEVERNI BANAT	13,1	51,5	35,4
UKUPNO BANAT	13,2	47,8	39,0
Izvor : kalkulacije autora podataka RSZ;			

Nekoliko uslužnih aktivnosti (naročito onih tržišno orijentisanih) zahtevaće povećanu tražnju za radnom snagom, dok će hiljade poslova biti uništeno u industrijskom sektoru. Obrazovni namenski

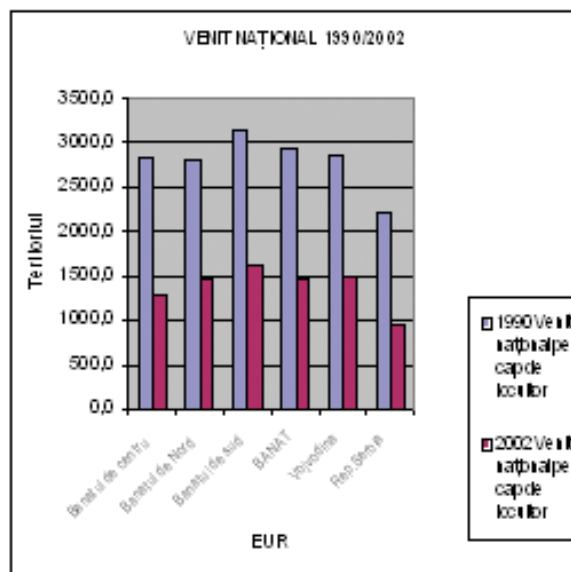
sistem obuke treba da se pripremi tako da bude u skladu sa strukturalnim promenama.

Tabelul 11

	1990		2002		
Teritoriul	Venitul național pe cap de locuitor	Venitul național al entității când RS=100	Venitul național pe cap de locuitor	Venitul național al entității când RS=100	Indexul venitului național 2002/90
Banatul de nord	2812,2	126,8	1469,2	154,4	52,2
BANAT	2926,8	131,9	1464,6	153,9	50,0

Sursa: Institutul Național de Statistică

Grafic 3: Venitul național 1990/2002 în teritoriile analizate

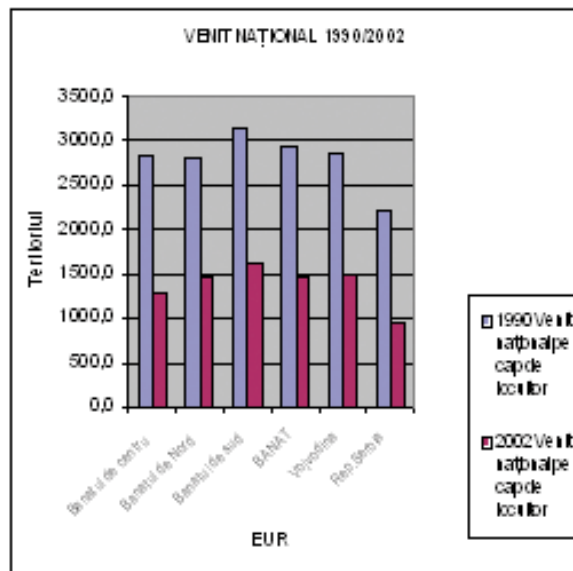

Tabela 11: Bruto nacionalni dohodak 1990, 2002.

	1990	2002			
Teritorija	Nacionalni dohodak po glavi stanovnika	Nacionalni dohodak entiteta kada RS=100	Nacionalni dohodak po glavi stanovnika	Nacionalni dohodak entiteta kada RS=100	Indeks nacionalnog dohotka 2002/90
Severno-banatski	2812,2	126,8	1469,2	154,4	52,2
BANAT	2926,8	131,9	1464,6	153,9	50,0

Izvor RZS

Grafikon 3: Nacionalni dohodak 1990/2002. po analiziranim teritorijama

Tabelul 12: Repartizarea venitului național pe sectoare 2002.

2002				
%	Agricultură	Industrie	Servicii	Total
Banatul de Nord	25,6	55,6	18,7	100,0
Banat	26,0	51,6	22,3	100,0

Sursa: Institutul Național de Statistică

Tabelul 13: Repartizarea venitului național pe sectoare în procente 2002

2002				
000 EUR	Agricultură	Industrie	Servicii	Total
Banatul de Nord	62393	135355	45605	243353
Banat	267083	530214	229441	1026738

Sursa: Institutul Național de Statistică

1.5. Târguri, expoziții, evenimente în Banatul de Nord

În regiunea Banatului de Nord nu există târguri de agricultură clasice. Toți producătorii și prelucrătorii apar în luna mai la Târgul de la Novi Sad, care are un caracter internațional și este cel mai mare în regiune.

Manifestările direct legate de producția agricolă sunt târgurile sătești care se organizează în fiecare duminică în altă comună în regiune.

I duminică din lună târg la Senta

II duminică din lună târg la Male Pijace

III duminică din lună târg la Kanjiža

Pe lângă târguri, în regiune se organizează tradițional manifestații unde pe lângă agricultori se adună și turiști din afară, ca și cele mai importante menționăm:

- Întrecere în ciocnirea ouălor de Paște, Mokrin
- Bătăi între găscani, februarie, Mokrin
- Zilele dovleacului, octombrie, Kikinda
- Festivalul toboșarilor, Septembrie Čoka
- Zilele vinului, februarie Idoš

Tabela 12: Raspored nacionalnog dohotka po sektorima 2002.

2002.				
000 EUR	Poljoprivreda	Industrija	Usluge	Ukupno
Severni Banat	62393	135355	45605	243353
Banat	267083	530214	229441	1026738

Izvor: RZS

Tabela 13: Raspored nacionalnog dohotka po sektorima u procentima 2002.

2002.				
%	Poljoprivreda	Industrija	Usluge	Ukupno
Severni Banat	25,6	55,6	18,7	100,0
Banat	26,0	51,6	22,3	100,0

Izvor: RZS

1.5. Manifestacije

U regionu severnog Banata ne postoje klasični poljoprivredni sajmovi. Svi proizvođači i prerađivači se u maju mesecu pojavljuju na Novosadskom sajmu koji je međunarodnog karaktera i najveći je u regionu.

Manifestacije direktno vezane za poljoprivrednu proizvodnju su seoski vasari koji se održavaju svake nedelje u drugoj opštini u okrugu.

I nedelja u mesecu vašar u Senti

II nedelja u mesecu vašar u Malim Pijacama

III nedelja u mesecu vašar u Kanjiži

Pored vašara u okrugu se tradicionalno organizuju manifestacije gde se pored poljoprivrednika okupljaju i turisti sa strane kao najznačajnije izdvajamo:

- Takmičenje u tucanju uskršnjim jajima, Mokrin
- Borbe guskova, februar, Mokrin
- Dani ludaje, oktobar Kikinda
- Festival dobošara, Septembar Čoka
- Dani vina, februar Idoš

PARTEA A II-A. Analiza SWOT. MICROREGIUNEA BANAT-RIPPENSIS, ROMÂNIA

Delimitare conceptuală

Orice instituție care dedică resurse, de orice natură, atât umane cât și materiale, pentru atingerea unor obiective strategice va dori să evalueze sistemul asupra căruia își dirijează acțiunile. Această analiză va reliefa carențele, dar și atuurile sistemului evaluat. Când vorbim de “sistem” includem atât micro- cât și macro-sistemele, atât persoana cât și persoana în relație cu mediul. Când

acestea sunt combinate cu o analiză-inventar a “oportunităților și amenințărilor” din mediul extern, realizăm așa-numita “Analiză SWOT”.

Analiza SWOT își propune, printr-o expunere vizuală cât mai clară, o prezentare a punctelor tari (S = strengths), slabe (W = weaknesses), oportunităților (O = opportunities) și amenințărilor (T = threats) care determină spațiul geografic și agricol al microregiunii Banat- Ripensis. Punctele forte și cele slabe țin exclusiv de mediul intern al microregiunii, de resursele acesteia. Oportunitățile și amenințările vin din mediul extern și țin de cadrul legal, de actorii externi ce pot avea o influență pozitivă sau dimpotrivă negativă asupra microregiunii.

ANALIZA SWOT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
INFRASTRUCTURA RUTIERĂ ȘI EDILITARĂ	
	Servicii de bază subdezvoltate Infrastructură rutieră și edilitară (alimentarea cu apă, canalizare, colectarea și depozitarea deșeurilor) slab dezvoltată atât în mediul rural cât și în orașul Jimbolia
	Drumuri de exploatare agricolă nemodernizate
	Nu există drumuri de ocolire astfel că transportul produselor agricole de către populație se face, cu mijloace de transport primare (cărucțe) pe drumul național și a celor județene
RESURSE UMANE	
Peste 50% din populația ocupată din mediul rural este ocupată în agricultură	Nivel scăzut de instruire în mediul rural
Mai mult de jumătate din populația ocupată în sectorul primar din mediul rural este tânără	Dependența populației din mediul rural de agricultura de subsistență

II Deo. SWOT analiza. MIKROREGIONA BANAT – RIPENSIS

Konceptualno ograničavanje

Bilo koja institucija koja posvećuje resurse, bilo koje prirode, tako ljudske kako i materijalne, za postizanje nekih strateških ciljeva, želeće da proceni sistem nad kojim usmerava svoje akcije. Ova analiza će istaći nedostatke, ali i prednosti procenjenog sistema. Kad govorimo o „sistemu“ uključujemo tako mikro- kako i makro –sisteme, kako osobu tako i osobu u relaciji sa sredinom. Kada se ove spoje sa analizom inventar „šansi i pretnji“ iz spoljašne sredine, ostvarujemo

takozvanu „SWOT analizu“.

SWOT analiza predlaže da, kroz što jasnije vizuelno izlaganje, predstavi snage (S = strengths), slabosti (W = weaknesses), šanse (O = opportunities) i pretnje (T = threats) koje ustanoljavaju geografski i poljoprivredni prostor mikroregiona Banat- Ripensis. Snage i slabosti zavise isključivo od unutrašnjeg prostora mikroregiona, od njegovih resursa. Šanse i pretnje dolaze iz spoljašnje sredine i zavise od zakonske osnove, od spoljnih aktera koji mogu imati pozitivan ili negativan uticaj na mikroregion.

SWOT ANALIZA MIKROREGIONA BANAT RIPENSIS

SNAGE	SLABOSTI
	Nerazvijene osnovne usluge Putna i urbanistička infrastruktura (vodovod, kanalizacija, sakupljanje smeća i deponije) slabo razvijene kako u ruralnoj sredini tako i u gradu Žombolj
	Nemodernizovani putevi za poljoprivrednu eksploataciju
	Ne postoje zaobilaznice tako da se transport poljoprivrednih proizvoda vrši od strane stanovništva sa primarnim prevoznim sredstvima (kočjama) na nacionalnom putu i na županijskim putevima
LJUDSKI RESURSI	
Više od 50% zaposlenog stanovništva iz ruralne sredine zaposleno je u poljoprivredi	Nizak nivo obuke u ruralnoj sredini
Više od polovine stanovništva zaposlenog u osnovnom sektoru u ruralnoj sredini su mladi	Zavisnost stanovništva iz ruralne sredine od poljoprivrede za opstanak

Costuri relative reduse ale muncii, comparative cu UE 27	Nivel de trai scăzut, venituri mici
	Venituri scăzute pentru populația din mediul rural
TERENURILE AGRICOLE ȘI SECTORUL PRELUCRĂTOR	
Resurse mari de teren cu potențial agricol ridicat	Competitivitate scăzută, număr redus de contracte cu unitățile industriei prelucrătoare
Existența practicilor agricole tradițional extensive	Nivelul subvențiilor acordate de către stat producătorilor agricoli este extrem de scăzut
Existența fermelor agricole comerciale și a unui bun potențial pentru dezvoltarea acestei categorii	Costuri ridicate în fermele mici cauzate de fragmentarea terenului
Existența fondurilor de garantare pentru agricultură	Incapacitatea fermelor mici de a investi pentru modernizare
Existența unei dinamici pozitive a pieței alimentare pe piața internă și a unor nișe de piață	Lipsa conformității cu standardele europene și cu sistemul ISO
Nivel scăzut al utilizării substanțelor chimice în agricultură	Terenurile agricole sunt în mare parte neasigurate
Poluare scăzută a solului și condiții relative bune de mediu	Suprafețe supuse la risc de secetă, inundații
ACTIVITĂȚI ECONOMICE NON-AGRICOLE ȘI TURISM	
Existența resurselor naturale și a produselor locale	Lipsa locurilor de muncă alternative
Potențial turistic ridicat	Activitățile non-agricole (complementare) sunt slab dezvoltate în mediul rural

Prilično niski radni troškovi, u poređenju sa EU 27	Nizak nivo standarda života, niska primanja
	Niski dohotci za stanovništvo iz ruralne sredine
POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE I PRERADIVAČKI SEKTOR	
Veliki resursi zemljišta sa visokim poljoprivrednim potencijalom	Nizak nivo konkurentnosti, mali broj ugovora sa jedinicama proizvođačke industrije
Postojanje tradicionalno širokih poljoprivrednih praksi	Nivo subvencija datih poljoprivrednim proizvođačima od strane države je krajnje nizak
Postojanje poljoprivrednih farmi i dobrog potencijala za razvoj ove kategorije	Visoki troškovi u malim farmama prouzrokovani parceliranjem zemljišta
Postojanje fondova za garantovanje za poljoprivredu	Nesposobnost malih farmi da investiraju u modernizaciju
Postojanje pozitivne dinamike prehrambenog tržišta na unutrašnjem tržištu i nekih tržišnih niša	Nedostatak konformiteta sa evropskim standardima i sa ISO sistemom
Nizak nivo korišćenja hemijskih supstanci u poljoprivredi	Poljoprivredni tereni su u velikoj meri neosigurani
Nizak nivo zagađenja tla i prilično dobri uslovi sredine	Površine izložene riziku suše, poplavama
EKONOMSKE NEPOLJOPRIVREDNE DELATNOSTI I TURIZAM	
Postojanje prirodnih resursa i lokalnih proizvoda	Nedostatak alternativnih radnih mesta
Visok turistički potencijal	Nepoljoprivredne delatnosti (komplementarne) su slabo razvijene u ruralnoj sredini

	Proprietarii de animale își lasă frecvent animalele nesupravegheate pe drumul național Timișoara – Vama Jimbolia, punând în pericol siguranța circulației, implicat a turiștilor
Bogăția moștenirii rurale (tradiții, arhitectură specifică)	Spirit antreprenorial slab dezvoltat
Existența unor structuri asociative și/sau ONG-uri, precum Asociația Microregională Banat Ripensis care generează proiecte de dezvoltare locală	Lipsa experienței și a resurselor financiare pentru investiții și co-finanțarea proiectelor
Situată în zona de frontieră	Arhitectura specific „șvăbească” este în pericol datorită construcțiilor noi, care nu respectă și nu pun în valoare specificul local
	Lipsa resurselor umane, materiale și financiare adecvate desfășurării acestei activități cu succes și pe termen lung
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Sprrijin financiar oferit de UE pentru renovarea satelor și dezvoltarea sectorului agricol	Migrația tinerilor către mediul urban și stabilirea lor acolo
Sprrijin financiar oferit de UE, prin Fondul Social European pentru pregătirea profesională a lucrătorilor din agricultură	Tendința de îmbătrânire a populației
Preocuparea tot mai crescută a populației din mediul urban, atât din România cât și din UE, pentru produse tradiționale și ecologice și pentru turismul rural și agroturism	Migrația populației active în mediul urban sau emigrarea
	Costul ridicat pentru îndeplinirea conformității cu standardele alimentare europene în domeniul alimentar
Creșterea puterii de cumpărare în mediul urban	
Utilizarea energiei regenerabile provenite din biomasă și reziduri	Schimbări climatice

	Vlasnici životinja često ostavljaju životinje bez nadzora na nacionalnom putu Temišvar – Carina Žombolj, stavljajući u opasnost sigurnost saobraćaja, implicitno i turista
Bogatstvo ruralnog nasleđa (tradicije, specifična arhitektura)	Preduzumljivost slabo razvijena
Postojanje udruženih struktura i/ili nevladinih organizacija, kao Mikroregionalna Asocijacija Banat Ripensis koja generiše projekte za lokalni razvoj	Nedostatak iskustva i finansijskih resursi za investicije i kofinansiranje projekata
Nalazi se u graničnoj zoni	Tipična „švapska“ arhitektura je u opasnosti zbog novih zgrada, koje ne poštuju i ne ističu vrednost lokalne specifičnosti
	Nedostatak ljudskih, materijalnih i finansijskih resursa prikladnih za uspešan razvoj ove delatnosti i na dug period
ŠANSE	PRETNJE
Finansijska podrška od strane EU za renoviranje i razvoj poljoprivrednog sektora	Migracija mladih prema gradskoj sredini i njihovo nastanjanje tamo
Finansijska podrška od strane EU, kroz Evropsko Socijalni Fond za profesionalno obrazovanje radnika u poljoprivredi	Usmerenost stanovništva ka starenju
Sve veće zainteresovanje stanovništva iz gradske sredine kako iz Rumunije tako i iz EU, za tradicionalne i ekološke proizvode i za ruralni turizam i agroturizam	Migracija aktivnog stanovništva u gradskoj sredini ili emigracija
	Visoki troškovi za ostvarenje konformiteta sa evropskim prehrambenim standardima u prehrambenom domenu
Porast kupovne moći stanovništva u gradskoj sredini	
Korišćenje obnovljive energije poreklom iz biomase	Klimatske promene

Oportunități de cooperare transfrontalieră cu Serbia și Ungaria	Incapacitatea factorilor de decizie locali de a forma parteneriate și de a promova potențialul teritoriilor
	Legislație deficitară în domeniul urbanismului pentru a susține păstrarea specificului local

Analiza SWOT. BANATUL DE NORD, SERBIA

ANALIZA SWOT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
diversitate etnică a populației	rata scăzută a natalității
structura pe vârste (% tineri)	emigrarea
forța de muncă calificată	structura pe vârste (% bătrâni)
un mare număr de tineri specialiști	migrarea de la sat la oraș
stimularea autoangajării	număr mare de persoane refugiate și emigrate
rețea intensivă de drumuri	nivel crescut de dependență
existența unei rețele internaționale de drumuri	plecarea cadrelor specializate
există instituții de întreținere	educație largă – fără specializare

Šanse za međugraničnu saradnju sa Srbijom i Mađarskom	Nemogućnost lokalnih odlučujućih faktora da stvore partnerstva i promovišu potencijal teritorija
	Deficitno zakonodavstvo u domenu urbanizma za podržavanje očuvanja lokalne specifičnosti

SWOT analiza – Varijabla Demografija. SEVERNI BANAT

SWOT ANALIZA SEVERNI BANAT	
SNAGE	SLABOSTI
etnička raznovrsnost stanovništva	niska stopa nataliteta
starosna struktura (% mladih)	emigracija
kvalitetna radna snaga	starosna struktura (% starih)
veliki broj mladih stručnjaka	migracija iz sela u grad
stimulacija za samozaposljavanje	visok broj izbeglih i raseljenih lica
intenzivna mreža puteva	visok nivo zavisnosti
postojanje međunarodne mreže puteva	odlazak stručnih kadrova
postoje institucije za održavanje	široko obrazovanje – bez specijalizacije

nu se percepe taxa de drum	imposibilitatea angajării pe căi legale (zilieri în agricultură)
calea ferată mai ieftină în raport cu alte mijloace de transport	proasta structură pe vârste
existența capacității de întreținere a echipamentelor și existența mijloacelor de transport	lipsa de legătură între oferta și cerere de pe piața forței de muncă (sistem informațional neadecvat în birourile existente ale inspectoratului pentru angajare)
existența șantierei navale	manipularea angajatorilor
rețea de canale construită	oamenii nu acceptă locurile de muncă din cauza salariilor mici
existența concurenței în sectorul bancar	nu există recalificarea celor mai în vârstă care rămân fără loc de muncă
experiența personalului angajat în sector	echipamentele, includerea în rețele
calitate satisfăcătoare a produselor	lipsa informațiilor relevante de pe piața forței de muncă
ofertă largă	proasta întreținere a drumurilor
sisteme informaționale de piață	proasta semnalizare a drumurilor
produse cu origine protejată	legături internaționale neadecvate și nesatisfăcătoare
experiența în comerț	drumuri regionale înguste
existența de fonduri locale pentru dezvoltarea agriculturii	lipsa șoselelor de centură
resursele naturale	lipsa podurilor
resursele umane	lipsa rutelor specializate
producție și prelucrare dezvoltată a produselor alimentare	lipsa investițiilor pe termen lung

putarina se ne naplaćuje	nemogućnost zaposlenja legalnim putem (nadničari u poljoprivredi)
železnica jeftinije u odnosu na ostale vidove transporta	loša starosna struktura
postojanje kapaciteta za održavanje opreme i sredstava prevoza i transporta	nepovezanost ponude i tražnje sa tržišta rada (neadekvatan informacijski sistem u postojećim kancelarijama zavoda za zapošljavanje)
postojanje brodogradilišta	manipulacije poslodavaca
izgrađena mreža kanala	ljudi ne prihvataju posao zbog malih primanja
postojanje konkurencije u bankarskom sektoru	ne postoji prekvalifikacija starijih koji ostaju bez posla
iskustvo osoblja zaposlenog u sektoru	oprema, umrežavanje
zadovoljavajući kvalitet proizvoda	nedostatak relevantnih informacija sa tržišta rada
velika ponuda	loše održavanje puteva
tržišni informacijski sistemi	loša signalizacija naputevima
proizvodi sa zaštićenim poreklom	neadekvatne i nezadovoljavajuće međunarodne veze
iskustvo u trgovini	uski regionalni putevi
postojanje lokalnih fondova za razvoj poljoprivrede	nedostatak zaobilaznica
prirodni resurs	nedostatak mostova
ljudski resurs	nedostatak specijalizovanih ruta
razvijena proizvodnja i prerada hrane	nedostatak dugoročnih investicija

resurse naturale și umane, experiența în producția de produse alimentare	ratele dobânzilor ridicate
produs calitativ, rețele de circulație și diferențe culturale locale ca și hrană sănătoasă (mai ales pentru turismul rural)	nu există bancă regională
	neadaptarea la necesități, în primul rând în sectorul MAE
	număr mare de bănci mici
	lipsa de lichidități
	slab portofoliu de creditare
	insuficienta diversificare a produselor
	management slab
	birocrăția
	inexistența fondului de risc
	producția și comerțul dezorganizate
	lipsa de standarde în producție
	slabe capacități de depozitare pentru produse agricole
	canale de distribuție neadecvate
	producție necontrolată

<p>Priradni i ljudski resursi, iskustvo u proizvodnji hrane</p>	<p>visoke kamatne stope</p>
<p>kvalitean proizvod, saobraćajna povezanost i lokalne kulturne različitosti kao i zdrava hrana (pogotovo za ruralni turizam).</p>	<p>ne postoji regionalna banka</p>
	<p>ne prilagodljivost potrebama, pre svega iz MSP sektora</p>
	<p>veliki broj malih banaka</p>
	<p>nedostatak likvidnosti</p>
	<p>los kreditni protfolio</p>
	<p>nedovoljna diverzifikacija proizvoda</p>
	<p>loš menadžement</p>
	<p>birokratija</p>
	<p>nepostojanje fonda rizičnog kapitala</p>
	<p>neorganizovana proizvodnja i otkup</p>
	<p>nepostojanje standarda u proizvodnji</p>
	<p>slabi skladišni kapaciteti za poljoprivredne proizvode</p>
	<p>neadekvatni kanali distribucije</p>
	<p>nekontrolisana proizvodnja</p>
	<p>nekvalitetno klasiranje proizvoda</p>

	clasificarea necalitativă a produselor
	puține mărci ale mărfii
	luarea deciziilor nu este bazată pe informații de calitate
	tehnologie învechită
	producție extensivă
	lipsa educației
	lipsa de organizare a producției agricole
	lipsa banilor
	lipsa irigațiilor
	structura pe vârste defavorabilă
	export insuficient
	fărâmițarea parcelelor
	dezorganizarea producției și a comerțului, tehnologie învechită, canalizările și deponeurile, producție extensivă
	lipsa irigațiilor, slabe capacități de depozitare, lipsa banilor, lipsa unui produs „brand name” local (pentru turismul rural)
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
	creșterea emigrației

	malo robnih marki
	donošenje odluka nije zasnovano na kvalitetnim informacijama
	zastarela tehnologija
	ekstenzivna proizvodnja
	needukovanost
	neorganizovanost poljoprivredne proizvodnje
	nedostatak novca
	nedostatak navodnjavanja
	nepovoljna starosna struktura
	nedovoljan izvoz
	usitnjenost parcela
	neorganizovanost proizvodnje i otkup, zastarela tehnologija, kanalizacije i deponije, esktenzivna proizvodnja
	nedostatak navodnjavanja, slabi skladišni kapaciteti kapaciteti, nedostatak novca, nepostojanje lokalnog „brand name“ proizvoda (za ruralni turizam)
ŠANSE	PRETNJE
Politika vraćanja selu	porast emigracije

recalificarea	inexistența unei politici demografice
deschiderea de noi locuri de muncă	slabă colaborare a angajatorilor cu piața muncii
punerea în mișcare a economiei	lipsa măsurilor active de angajare
adoptarea unei strategii clare de dezvoltare din parte Ministerului Afacerilor Externe	rata șomajului crescută
investiții străine	școlarizarea cadrelor de care nu este nevoie
un sistem educațional bun și repartizarea școlilor profesionale	plecarea tinerilor
prestructurarea produselor	șomerii acceptă serviciul în afara calificării lor
oferă largă de diferite profesii	nu există un sistem educațional de recalificare
strategia pentru micșorarea sărăciei	frecvența schimbare a legii învățământului
târgurile locurilor de muncă	caracter închis al sistemelor de lucru existente pentru cadre noi cu profesii noi
piața României și Croației	sistem educațional relativ învechit
potențial specializat neutilizat	lipsa instituțiilor instructive de recalificare
fonduri Europene	o mare centralizare a activităților economice
așezare geografică	lipsa unei politici de impozitare încurajatoare
fonduri interne	deceniu de izolare
loc atractiv pentru investiții	norme legale dezordonate

prekvalifikacija	nepostojanje demografske politike
otvaranje novih radnih mesta	loša saradnja poslodavaca sa tržištem rada
pokretanje privrede	nedostatak aktivnih mera zapošljavanja
donošenje jasne strategije razvoja MSP	velika stopa nezaposlenosti
strane investicije	školovanje kadrova za kojima ne postoji potreba
dobar sistem edukacije i raspored stručnih škola	odlazak mladih
prestrukturiranje proizvoda	nezaposleni prihvataju posao van svoje struke
veliki izbor različitih zanimanja	ne postoji obrazovni sistem za prekvalifikaciju
strategija za smanjenje siromaštva	česta promena zakona o obrazovanju
sajmovi zapošljavanja	zatvorenost postojećih poslovnih sistema za nove kadrove sa novim zanimanjima
tržište rumunije i HR	relativno zastareo obrazovni sistem
neiskorišćeni stručni potencijal	nedostatak obrazovnih institucija za prekvalifikaciju
Evropski fondovi	velika centralizacija privrednih aktivnosti
geografski položaj	odsustvo podsticajne poreske politike
Domaći fondovi	decenija izolacije
Atraktivno mesto za ulaganje	nesredjeni zakonski propisi

poziția zonei industriale (pe drumul M24)	calitatea procesului privatizării
așezarea regiunii – transportul mărfurilor prin regiune – marfa din EU	criterii de clasificare nesatisfăcătoare
așezare geografică	situația politică de la nivelul țării și de la nivelul unei regiuni mai largi
posibilitatea folosirii căilor de apă pentru turism	factorul politic (extern)
- posibilitatea irigațiilor	sursele de finanțare
creșterea economisirii	proasta administrare a drumurilor la nivelul comunei
investiții străine în bănci	lipsa banilor de investit
privatizarea	nivelul scăzut al economisirii
producția orientată către export	lipsa încrederii în bănci
e-banking	caracteristicile goanei după bani
intrarea pe piața UE	existența banilor ilegali
exportul produselor finite și nu a materiei prime	importul produselor agricole
mijloace satisfăcătoare pentru transportul produselor	relații ale pieței neregularizate (slabă tranzacționare la bursă)
existența subvențiilor	prețuri mici
înregistrarea producătorilor de marfă	puterea de cumpărare a consumatorilor
vecinătatea – apropierea piețelor mari	uniformizarea procentelor vamale

Položaj industrijske zone (na putu M24)	kvalitet procesa privatizacije
lokacija regiona – transport robe kroz region – roba iz EU	nezadovoljavajući kriterijumi za klasifikaciju
geografski položaj	Politička situacija na nivou države i šireg regiona
mogućnost korišćenja vodenih puteva za turizam	politički faktor (spoljni)
mogućnost navodnjavanja	izvori finansiranja
porast štednje	loše upravljanje putevima na nivou opštine
strane investicije u banke	nedostatak novca za investiranje
privatizacija	nizak nivo štednje
izvozno orijentisana proizvodnja	nepostojanje poverenja u banke
e-banking	karakteristike tražnje za novcem
ulazak na tržište EU	postojanje nelegalnog novca
izvoz gotovih proizvoda a ne sirovina	uvoz poljoprivrednih proizvoda
zadovoljavajući kapaciteti za transport proizvoda	neregulisani tržišni odnosi (slaba berzanska trgovina)
postojanje subvencija	niske cene
registrowanje robnih proizvođača	kupovna moć potrošača
okruženje – blizina velikih tržišta	ujednačavanje carinskih stopa

posibilitatea exportării	inexistența uniunii producătorilor și consumatorilor
cerere specifică (fructe, carne de vânat)	statul plătește un preț mic pentru produse
reintegrarea economiei	context legal specific
conectarea tuturor participanților în producție	concurența internațională
barometru al prețurilor	reglementare legală (legi noi, aplicare proastă)
descentralizarea administrației locale	import necontrolat
donățiile	politică de creditare slabă
intensificarea producției	calamități naturale
mărirea proprietăților (marii producători)	dispariția satelor
creditarea	calitate proastă a apelor
educația	tradiția
fânețe	migrarea populației
producție organică – pentru micii producători	factorul uman - obișnuințele
irigațiile	proprietatea asupra pământului
noi piețe	lipsa strategiei locale de dezvoltare
norme legale	lipsa banilor

mogućnost izvoza	nepostojanje održavanja proizvođača i potrošača
specifična tražnja (povrće, meso divljači)	država plaća slabu cenu za proizvode
reintegracija privrede	specifičan pravni okvir
povezivanje svih učesnika proizvodnje	međunarodna konkurencija
cenovni barometar	zakonska regulativa (novi zakoni, loša primena)
decentralizacija lokalne samoprave	nekontrolisani uvoz
donacije	loša kreditna politika
intenziviranje proizvodnje	elementarne nepogode
ukrupljavanje poseda (veliki proizvođači)	nestanak sela
kreditiranje	loš kvalitet voda
edukacija	tradicija
plastenici	migracija stanovništva
organska proizvodnja - za sitne (male) proizvođače	ljudski faktor - navike
navodnjavanje	vlasništvo nad zemljom
nova tržišta	nedostatak lokalne strategije razvoja
zakonska regulativa	nedostatak novca

privatizarea	înceata soluționare a cererilor
industria prelucrătoare	înceata adoptare a normelor legale necesare pentru rezolvarea problemei
plante medicinale	repartizarea moștenită a zonelor industriale (fabrici)
pomicultură și viticultură	greenfield – lipsa drumurilor până la acest tip de parcuri industriale
creșterea animalelor	importul produselor agricole (necontrolat)
tinerii fermieri	normele legale
posibilitatea rezolvării rapide și atribuirii de noi parcele	migrarea populației
angajarea populației locale	factorul uman (politica, corupția)
apropierea graniței	politica de creditare proastă
resurse financiare (aflux de investiții)	prețuri mici
intensificarea producției	dispariția satelor
folosirea întreprinderilor existente	
ecologia, educația	
noi piețe, fânețe	
factorul uman (experiența)	
pentru turismul rural apropierea marilor centre urbane	

privatizacija	sporo rešavanje zahteva
prerađivačka industrija	sporo donošenje zakonskih propisa neophodnih za rešavanje problema
lekovito bilje	nasleđen razmestaj industrijskih zona (fabrika)
voćarstvo i vinogradarstvo	greenfield - neizgradjeni putevi do ovakvih vrsta ind. Parkova
stočarstvo	uvoz poljoprivrednih proizvoda (nekontrolisan)
mladi farmeri	zakonska regulativa
mogućnost brzog rešavanja i dodele novih placeva	migracija stanovništva
zapošljavanje lokalnog stanovništva	ljudski faktor (politika, korupcija)
blizina granice	loša kreditna politika
finansijska sredstva (priliv investicija)	niske cene
intenziviranje proizvodnje	nestanak sela
iskorišćavanje postojećih objekata	
Ekologija, edukacija	
nova tržišta, plastenici	
ljudski faktor (iskustvo)	
za ruralni turizam blizina velikih gradskih sredina	

PARTEA A III-A. PLANIFICAREA STRATEGICĂ

MICROREGIUNEA BANAT-RIPENSIS, ROMÂNIA & TERITORIUL BANATULUI DE NORD, SERBIA

1. Delimitări conceptuale

Planificarea strategică este un proces sistematic, prin care comunitățile pot să-și creeze imaginea viitorului și pot concepe etapele necesare, în funcție de resursele/potențialele locale, pentru a realiza acel viitor.

Planificarea strategică este un proces continuu, utilizat de comunitățile locale, pentru a avea certitudinea că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare economică a comunității, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile.

Ca importanță, planificarea strategică oferă un cadru care unește o serie de proiecte mai mici, pentru a realiza scopuri/obiective economice de întindere mai mare. Ca urmare, planificarea strategică ajută comunitățile să direcționeze dezvoltarea economică spre realizarea unor obiective fezabile, pe termen lung.

Important este faptul ca această abordare să se sprijină pe inițiative realizabile pe termen scurt. Se stabilesc scopuri realiste, pe care le poate îndeplini comunitatea.

În cazul prezentei strategii procesul planificării strategice a avut în vedere 2 aspecte extrem de importante:

- competitivitatea sectorului agricol din Microregiunea Banat Ripensis, județul Timiș, România;
- întărirea colaborării transfrontaliere cu regiunea Banatului de Nord din Serbia.
-

2. Misiunea noastră comună, a celor 2 teritorii transfrontaliere:

Asigurarea unei dezvoltări interregionale, durabile și sustenabile, prin cooperare și promovare a potențialului agricol și rural în zona Banatului Românesc și Sârbesc

3. Prezentare generală

Strategia de dezvoltare agro-inovativă a microregiunii Banat Ripensis, este elaborată pe baza analizei situației actuale din microregiune și este în conformitate cu alte politici județene, regionale, naționale, precum și cu prioritățile UE (Lisabona și Goteburg) pe de o parte și cu Liniile Directoare Strategice Comune, pe de altă parte.

4. Încadrare în documentele de programare naționale

Politica de dezvoltare rurală a României sprijinită prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR), reprezentând al doilea Pilon al Politicii Agricole Comune (PAC) este menită să însoțească politica de sprijin a Pilonului 1, care asigură un venit de bază pentru agricultori. Al doilea Pilon sprijină dezvoltarea sectoarelor agricol și forestier, conservarea și protecția terenurilor, a naturii și mediului și îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale. Sprijinul acordat prin FEADR reprezintă implementarea politicilor de bază ale UE, inclusiv a Strategiei de la Lisabona și a Declarației de la Goteburg privind dezvoltarea durabilă.

Obiectivele generale ale strategiei naționale de dezvoltare rurală sunt::

- creșterea dinamismului economic al zonelor rurale din România, inclusiv dezvoltarea durabilă a sectorului agricol și forestier;
- conservarea și îmbunătățirea mediului natural;
- creșterea dinamismului social și a calității vieții în zonele rurale.

Obiectivele strategiei sunt în concordanță cu Regulamentul CE nr. 1698/2005, precum și cu Liniile directoare strategice ale Comunității.

III. Deo. Strateško planiranje. MIKROREGIONA BANAT RIPENSIS-RUMUNIJA I SEVERNI BANAT- SRBIJA

1. Konceptualna ograničavanja

Strateško planiranje je jedan sistematski proces, pomoću kojeg zajednice mogu stvoriti sliku budućnosti i mogu osmisliti neophodne faze, u odnosu na lokalne resurse / potencijale, da bi ostvarili tu budućnost.

Strateško planiranje je trajan proces korišćen od strane lokalnih zajednica da bi stekle pouzdanost da postojeće politike i programi odgovaraju potrebama ekonomskog razvoja zajednice, u okviru ograničenja nametnutih od strane raspoloživih lokalnih resursa.

Kao značaj, strateško planiranje nudi okvir koji spaja niz manjih projekata, u cilju ostvarenja ekonomskih ciljeva šireg pružanja. Dakle, strateško planiranje pomaže zajednice da odrede smer ekonomskog razvoja ka ostvarenju realnih dugoročnih ciljeva.

Važna je činjenica da se ovaj pristup oslanja na ostvarljive kratkoročne inicijative. Određuju se realni ciljevi, koje zajednica može ostvariti.

U slučaju ove strategije proces strateškog planiranja imao je u vidu 2 vrlo značajna aspekta:

- konkurentnost poljoprivrednog sektora iz Mikroregiona Banat Ripensis, županija Timiš, Rumunija;
- pojačanje međugrađnične saradnje sa regionom Severnog Banata iz Srbije.

2. Naša zajednička misija, ove 2 prekogranične teritorije:

Osiguravanje međuregionalnog razvoja, trajnog i stabilnog, kroz saradnju i promovisanje poljoprivrednog i ruralnog potencijala u regionu Rumunskog i Srpskog Banata

3. Opšta prezentacija

Strategija za agro-inovativni razvoj mikroregiona Banat Ripensis izrađena je na osnovu analize aktuelne situacije iz mikroregiona i u skladnosti je sa drugim županijskim, regionalnim, nacionalnim politikama, kao i sa prednostima EU (Lisabon i Goteburg) sa jedne strane i sa Strateškim Zajedničkim Rukovodećim Pravcima.

4. Uključivanje u nacionalne dokumente za programiranje

Politika za ruralni razvoj Rumunije podržana od strane Evropskog fonda za poljoprivredu i ruralni razvoj (FEADR), predstavljajući drugi Pilon Poljoprivredne Zajedničke Politike (PAC) namenjena je da prati politiku za podršku Pilonu 1, koji osigurava osnovni prihod za poljoprivrednike. Drugi Pilon podržava razvoj poljoprivrednog i šumskog sektora, održavanje i zaštitu zemljišta, prirode i sredine i poboljšanje kvaliteta života u ruralnim zonama. Podrška ukazana kroz FEADR predstavlja implementaciju osnovnih politika EU, uključujući Strategiju iz Lisabona i Deklaraciju iz Goteburga što se tiče trajnog razvoja.

Opšti ciljevi nacionalne strategije za ruralni razvoj su:

- porast ekonomskog dinamizma ruralnih zona iz Rumunije, uključujući trajni razvoj poljoprivrednog i šumskog sektora;
- zaštita i poboljšanje prirodne sredine;
- porast socijalne dinamičnosti i kvaliteta života u ruralnim zonama.

Ciljevi strategije su u skladu sa Regulativom CE br. 1698/2005, kao i sa Strateškim Rukovodećim Pravcima zajednice.

Strategija za agro-inovativni razvoj Mikroregiona Banat Ripensis uključuje se u gore navedene programatične dokumente, tako sa tačke gledišta strateških pravaca kao i sa tačke gledišta iskazanih mera za akciju.

Strategia de dezvoltare agro-inovatoare a Microregiunii Banat Ripensis se încadrează în documentele programatice enunțate anterior, atât din punct de vedere a direcțiilor strategice cât și din punct de vedere a măsurilor de acțiune enunțate.

5. Obiective generale, specifice și măsuri destinate dezvoltării agro-inovatoare a teritoriului Microregiunii Banat-Ripensis

I. Obiectiv general: Creșterea competitivității sectorului agro-alimentar din Microregiunea Banat Ripensis, județul Timiș

1.1. Obiectiv strategic

Îmbunătățirea competențelor fermierilor și ale altor persoane implicate în sectorul agro-alimentar, pentru asigurarea unui management mai bun al exploatațiilor agricole și unităților de procesare

Obiectiv specific

Sprijinirea fermierilor și persoanelor care își desfășoară activitatea în sectorul agroalimentar, pentru îmbunătățirea capitalului uman

Măsuri

1. Programe de formare profesională care cuprind acțiuni din domeniile agricol, și alimentară, în domenii precum:

- a) Diversificarea activităților în exploatațiile agricole, îmbunătățirea calității producției, igiena și siguranța alimentelor, crearea de condiții pentru a asigura bunăstarea animalelor și sănătatea plantelor, siguranța muncii, folosirea fertilizanților și amendamentelor în agricultură în concordanță cu standardele Uniunii Europene;
- b) Îmbunătățirea și încurajarea afacerilor;
- c) Îmbunătățirea cunoștințelor privind protecția mediului;
- d) Pregătire tehnică (noi tehnologii informaționale, introducerea de inovații, difuzarea rezultatelor cercetării și a gestionării durabile a resurselor naturale etc.);
- e) Managementul durabil al terenurilor agricole;
- f) Dezvoltarea unor capacități inovative în lanțul agro-alimentar;
- g) Însușirea cerințelor privind eco-condiționalitatea și aplicarea unor metode de producție

compatibile cu întreținerea și ameliorarea peisajului, respectiv cu protecția mediului.

2. Acțiuni de informare și difuzare de cunoștințe

- a) Acțiuni de informare și difuzare de cunoștințe privind schemele de sprijin ale Politicii Agricole Comune, a modului de aplicare a măsurilor pentru dezvoltare rurală;
- b) Participarea fermierilor din microregiune la diferite întruniri tematice, târguri, expoziții, proiecte de succes, evenimente care pot contribui la informarea acestora privind, de exemplu, noile tehnologii aplicate în diferite sectoare, sau pentru acțiuni de schimb de experiență etc.

3. Instalarea tinerilor

- a) Sprijin acordat agricultorilor care încep pentru prima oară o activitate agricolă ca șefi de exploatații și încurajarea tinerilor fermieri de a realiza investiții.

4. Furnizarea de servicii de consiliere și consultanță pentru agricultori în cadrul manifestărilor organizate la Parcul Agro-Inovativ „EXPO RIPENSIS”:

- a) Servicii de consiliere și consultanță (inclusiv pentru întocmirea documentelor) pentru fermierii care sunt eligibili să acceseze sprijin financiar acordat prin măsurile Programului Național de Dezvoltare Rurală;
- b) Servicii de consiliere și consultanță privind managementul exploatației și aplicarea bunelor practici agricole și de mediu așa cum sunt prevăzute în Capitolul 1 articolele 4 și 5 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 și anexele III și IV ale aceluiași regulament, privind normele de securitate la locul de muncă precum și alte condiții prevăzute în regulamentele comunitare;
- c) Servicii de consiliere și consultanță privind respectarea standardelor unei agriculturi moderne de calitate adresată exploatațiilor agricole comerciale, inclusiv procesarea în cadrul fermei;
- d) Serviciile de consiliere și consultanță vor include vizite în ferme, asistență pentru identificarea și coordonarea consultanței adiționale de specialitate, asistență pentru elaborarea documentelor, monitorizarea implementării planului de afaceri etc.

1.2. Obiectiv strategic

Îmbunătățirea competitivității fermelor comerciale și de semi-subsistență și asociațiilor acestora, în paralel cu respectarea principiilor dezvoltării durabile

5. Opšti i posebni ciljevi, strategija i mere namenjene agro –inovativnom razvoju teritorije Mikroregiona Banat-Ripensis.

I. Opšti cilj: Porast konkurentnosti poljoprivredno- prehrambenog sektora iz Mikroregiona Banat Ripensis, županija Timiš

1.1. Strateški cilj:

Poboljšanje kompetencija farmara i ostalih osoba impliciranih u poljoprivredno-prehrambenom sektoru da bi se osigurao bolji menadžment poljoprivrednih eksploatacija i jedinica za prerađivanje.

Posebni cilj:

Podrška farmara i osoba koje odvijaju aktivnost u poljoprivredno-prehrambenom sektoru, u cilju poboljšanja ljudskog kapitala.

Mere:

1. Programiza stručno obrazovanje koji obuhvataju akcije iz poljoprivrednih i prehrambenih domena, u domenima kao što su:

- a) Diverzifikacija aktivnosti u poljoprivrednoj proizvodnji, poboljšanje kvaliteta proizvodnje, higijena i sigurnost hrane, stvaranje uslova za osiguranje dobrobiti životinja i zdravlja biljaka, sigurnost rada, korišćenje oplodivača i amandmana u poljoprivredi u skladu sa standardima Evropske Unije;
- b) Poboljšanje i održavanje poslovanja;
- c) Poboljšanje znanja što se tiče zaštite životne sredine;
- d) Tehničko obrazovanje (nove informacione tehnologije, unošenje inovacija, propagiranje rezultata istraživanja i trajnog upravljanja prirodnim resursima, itd);
- e) Trajni menadžment poljoprivrednih zemljišta;
- f) Razvoj inovativnih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom nizu;
- g) Pristajanje zahteva koji se odnose na eko-uslovljavanje i primena metoda za proizvodnju kompatibilnih sa održavanjem i poboljšanjem pejzaža, odnosno sa zaštitom životne sredine.

2. Aktivnosti informisanja i propagiranja znanja

- a) Akcije informisanja i propagiranja znanja u vezi šema za podršku Poljoprivredne Zajedničke Politike, način spovođenja mera za ruralni razvoj;

- b) Učestvovanje farmara iz mikroregiona na raznim tematskim skupovima, sajmovima, izložbama, uspešnim projektima, događajima koji mogu doprineti njihovom informisanju što se tiče, na primer, novih tehnologija primenjenih u raznim sektorima, ili za aktivnosti razmene iskustva itd.

3. Postavljanje mladih

- a) Podrška poljoprivrednika koji po prvi put počinju poljoprivrednu delatnost kao rukovodioci proizvodnje i podsticanje mladih farmara za investiranje.

4. Ponuda usluga savetovanja i konsaltinga za poljoprivrednike u okviru manifestacija priređenih u Agro-Inovativnom Parku „EXPO RIPENSIS“:

- a) Usluge savetovanja i konsaltinga (uključujući i pripremu dokumenata) za farmere koji su održivi da pristupe finansijskoj podršci koja se daje kroz mere Nacionalnog Programa za Ruralni Razvoj;
- b) Usluge savetovanja i konsaltinga što se tiče menadžmenta proizvodnje i primene dobrih poljoprivrednih i društvenih praksi onako kako su one predviđene u Poglavlju 1 članovi 4 i 5 Regulative (CE) br. 1782/2003 i aneksama III i IV iste regulative, koje se odnose na sigurnosna pravila na radnom mestu i druge uslove predviđene u komunitarnim regulativama;
- c) Usluge savetovanja i konsaltinga što se tiče poštovanja standarda moderne kvalitetne poljoprivrede koja se obraća komercijalnom poljoprivrednom proizvodnjom, uključujući prerađivanje u okviru farme;
- d) Usluge savetovanja i konsaltinga obuhvatiće i posete farmama, podršku za identifikaciju i koordinaciju dodatnog stručnog konsaltinga, podršku za izradu dokumenata, monitorizaciju primene poslovnog plana, itd

1.2. Strateški cilj

Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednih farmi i udruženja poljoprivrednika, paralelno sa poštovanjem principa održivog razvoja.

Posebni ciljevi

Ubrzavanje strukturalnog prilagođavanja poljoprivrede i podsticanje farmi i udruženja da prođu na tržište.

Modernizacija poljoprivredne proizvodnje.

Porast prilagođavanja farmi sa ekonomske i društvene tačke gledišta

Obiective specifice

Accelerarea adaptării structurale a agriculturii și încurajarea fermelor de semi-subzistență să pătrundă pe piață.

Modernizarea exploatațiilor agricole

Creșterea adaptării fermelor din punct de vedere economic și de mediu.

Măsuri

1. *Promovare, sprijin și facilități acordate tinerilor fermieri din microregiunea Banat Ripensis în cadrul evenimentelor organizate în cadrul Parcului Agro-Inovativ „EXPO RIPENSIS”.*

2. *Promovarea investițiilor în exploatațiile agricole din sectorul vegetal și de creștere a animalelor, astfel:*

- a) Construirea și/sau modernizarea clădirilor utilizate pentru producția agricolă la nivel de fermă, incluzându-le și pe cele pentru protecția mediului;
- b) Construirea și/sau modernizarea infrastructurii rutiere interne sau de acces din domeniul agricol, inclusiv utilități și racorduri identificate ca necesare;
- c) Construirea și/sau modernizarea fermelor de taurine pentru producția de lapte care se încadrează în sistemul european al cotei de lapte numai pentru capacitatea care este la nivelul cotei de producție deținute de beneficiar;
- d) Construirea și/sau modernizarea serelor, inclusiv a centralelor termice și instalațiilor de irigat, asigurarea utilităților în vederea respectării condițiilor de mediu;
- e) Achiziționarea sau achiziționarea în leasing de tractoare noi, combine de recoltat, mașini, utilaje, instalații, echipamente și accesorii, echipamente și software specializate;
- f) Achiziționarea sau achiziționarea în leasing de noi mijloace de transport specializate, necesare activității de producție;
- g) Înlocuirea plantațiilor viticole din soiuri nobile ajunse la sfârșitul ciclului biologic de producție (minim 25 ani) și care nu sunt incluse în sistemul de restructurare/reconversie al plantațiilor de viță-de-vie sprijinit prin FEGA în cadrul OCP vin și înființarea plantațiilor pentru struguri de masă;
- h) Înființarea plantațiilor de pomi, arbuști fructiferi și căpșuni;
- i) Înființarea pepinierelelor de viță de vie, pomi fructiferi și arbuști, alți arbori;
- j) Investiții pentru producerea și utilizarea durabilă a energiei din surse regenerabile în cadrul fermei;
- k) Investiții pentru înființarea de culturi de specii forestiere cu ciclu de producție scurt și

regenerare pe cale vegetativă, în scopul producerii de energie regenerabilă;

- l) Investiții în apicultură, cu excepția celor realizate prin Programul Național Apicol;
- m) Investiții pentru procesarea produselor agricole la nivelul fermei, cuprinzând echipamente pentru vânzarea acestora, inclusiv depozitare, răcire etc.;
- n) Investiții necesare adaptării exploatațiilor pentru agricultura ecologică;
- o) Investițiile necesare realizării conformității cu standardele comunitare.

3. *Sprijinirea fermelor agricole de semi-subzistență prin stimularea spiritului antreprenorial și diversificarea activităților și veniturilor.*

4. *Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii, astfel:*

- a) îmbunătățirea accesului la exploatațiile agricole;
- b) construirea și modernizarea drumurilor de exploatație care să asigure accesul public la exploatațiile agricole;
- c) modernizarea și/sau re tehnologizarea sistemelor de irigații;
- d) modernizarea și/sau re tehnologizarea sistemelor de desecare și drenaj;
- e) lucrări de corectare a torenților situați în fondul agricol.

1.3. Obiectiv strategic

Restructurarea și modernizarea sectoarelor de procesare și marketing a produselor agricole, în paralel cu respectarea principiilor dezvoltării durabile

Obiective specifice

Sprijinirea industriei agro-alimentare, prin:

- a) Dezvoltarea de noi produse, procese și tehnologii;
- b) Promovarea investițiilor pentru producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile;
- c) Adaptarea la cerințele pieței, în funcție de resursele microregionale precum și deschiderea de noi oportunități de piață;
- d) Promovarea investițiilor pentru producerea biocombustibililor;
- e) Promovarea de investiții pentru respectarea standardelor comunitare;
- f) Creșterea productivității muncii în sectorul agro-alimentar;
- g) Aplicarea măsurilor de protecția mediului, inclusiv măsuri de eficiență energetică;
- h) Creșterea numărului de locuri de muncă și a siguranței la locul de muncă.

Mere

1) *Promovisanje, podrška i olakšice date mladim farmerima iz mikroregiona Banat Ripensis u okviru događaja priređenih u okviru Agro –Inovativnog Parka „EXPO RIPENSIS“.*

2. *Promovisanje investicija u poljoprivrednu proizvodnju biljnog sektora i sektora gajenja životinja, na sledeći način:*

- a) Izgradnja i/ili modernizacija zgrada korišćenih za poljoprivrednu proizvodnju na nivou farme, uključujući i one za zaštitu životne sredine;
- b) Izgradnja i/ili modernizacija unutrašnje putne infrastrukture ili za pristup sa poljoprivrednog područja, uključujući komunalije i spojeve utvrđene kao potrebe;
- c) Izgradnja i/ili modernizacija farmi goveda za proizvodnju mleka koja se svrstava u evropskom sistemu nivoa mleka samo za kapacitet koji je na nivou procenta proizvodnje kojim raspolaže proizvođač;
- d) Izgradnja i/ili modernizacija staklenika, uključujući i toplane i instalacije za navodnjavanje, obezbeđivanje komunalne infrastrukture koja će poštovati uslove zaštite životne sredine;
- e) Kupovina ili kupovina u lizingu novih traktora, kombajna za berbu, drugih poljoprivrednih mašina i pribora, postrojenja, opreme i pomoćnih delova, računarske opreme i specijalizovanih software-a;
- f) Kupovina ili kupovina u lizingu novih specijalizovanih prevoznih sredstava, potrebnih proizvođačkoj delatnosti;
- g) Zamena vinogradskih plantaža plemenite sorte dospelih do kraja biološkog ciklusa proizvodnje (najmanje 25 godina) i koje nisu uključene u sistem za restrukturaciju / rekonverziju plantaže vinove loze podržan od strane FEGA u okviru OCP vina i osnivanje plantaža grožđa za jelo;
- h) Osnivanje plantaža autohtonih šuma, voća i jagoda;
- i) Osnivanje rasadnika vinove loze, voća i žbunastog voća, autohtonih vrsta drveća;
- j) Investicije za proizvodnju i dugotrajno korišćenje energije iz obnovljivih izvora u okviru farme;
- k) investicije za osnivanje kultura šumskih vrsta sa kratkim proizvodnim ciklusom i regenerisanje na vegetativni način u cilju proizvodnje obnovljive energije;
- l) Investicije u pčelarstvo, izuzimajući one realizovane uz pomoć Pčelarskog Nacionalnog Programa;
- m) Investicije za preradu poljoprivrednih proizvoda na nivou farme, uključujući opremu za njihovu prodaju, skladištenje, hlađenje, itd;
- n) investicije neophodne prilagođavanju eksploatacija ekološkoj poljoprivredi;

- o) Investicije neophodne ostvarenju konformiteta sa komunitarnim standardima .

3. *Podrška poljoprivrednih farmi za polu opstanak pomoću podsticaja preduzetničkog duha i diverzifikacije aktivnosti i prihoda*

4. *Poboljšanje i razvoj infrastrukture u vezi sa razvojem i prilagođavanjem poljoprivredi, prema tome::*

- a) poboljšanje pristupa poljoprivrednoj proizvodnji;
- b) izgradnja i modernizacija puteva za eksploataciju koji će osigurati javni pristup poljoprivrednoj proizvodnji;
- c) modernizacija i /ili tehnologizacija sistema za navodnjavanje;
- d) modernizacija i /ili retehologizacija sistema za isušivanje i drenažu;
- e) radovi za popravku bujica koje se nalaze u poljoprivrednom fondu.

1.3. Strateški cilj

Restrukturacija i modernizacija sektora za prerađivanje i marketing poljoprivrednih proizvoda, paralelno sa poštovanjem principa trajnog razvoja.

Posebni ciljevi

Podržavanje poljoprivredno-prehrambene industrije, kroz:

- a) Razvoj novih procesa , tehnologija i proizvoda;
- b) Promovisanje investicija u cilju proizvodnje i korišćenja energije iz obnovljivih izvora;
- c) Prilagođavanje potrebama tržišta, u odnosu na mikroregionalne resurse kao i otvaranje novih tržišnih šansi;
- d) Promovisanje investicija radi proizvodnje biogoriva;
- e) Promovisanje investicija radi poštovanja komunitarnih standarda;
- f) Porast produktivnosti rada u poljoprivredno-prehrambenom sektoru;
- g) Sprovedenje mera za zaštitu životne sredine, uključujući i mere energetske efikasnosti;
- h) Porast broja radnih mesta i sigurnosti na radnom mestu.

Mere

1. *Porast dodatne vrednosti poljoprivrednih proizvoda pomoću:*

- a) Izgradnje novih i/ili modernizacije zgrada korišćenih za proizvodnju, uključujući izgradnje namenjene zaštiti životne sredine, unutrašnje infrastrukture i komunalne infrastrukture, kao i dovodne mreže i spojevi potrebni projektima;
- b) Nove zgrade i/ili modernizacije za skladištenje proizvoda, uključujući hladnjače;
- c) Kupovina ili kupovina u lizingu nove opreme, postrojenja, pribora, aparata i troškova za

Măsuri

1. Creșterea valorii adăugate a produselor agricole, prin:

- Construcții noi și/sau modernizarea clădirilor folosite pentru procesul de producție, inclusiv construcții destinate protecției mediului, infrastructură internă și utilități, precum și bransamente și racorduri necesare proiectelor;
- Construcții noi și/sau modernizări pentru depozitarea produselor, inclusiv depozite frigorifice en-gross;
- Achiziționarea sau achiziționarea în leasing de noi utilaje, instalații, echipamente, aparate și costuri de instalare;
- Investiții pentru îmbunătățirea controlului intern al calității materiei prime, semifabricatelor, produselor și subproduselor obținute în cadrul unităților de procesare și marketing;
- Investiții pentru producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile;
- Achiziționarea sau achiziționarea în leasing de noi mijloace de transport specializate, necesare activității de producție și marketing.

2. *Sprrijin pentru înființarea și/sau activarea grupurilor de producători în următoarele sectoare agricole:* culturi de câmp (cereale, oleaginoase, culturi proteice, tehnice, culturi rădăcinoase câmp), horticultură (flori, plante ornamentale), viticultură (viță de vie pentru vin), creșterea animalelor pentru lapte, creșterea animalelor (excluzând laptele), granivore (porci și păsări), mixt (creșterea animalelor pentru lapte și carne/culturi vegetale și creșterea animalelor) în vederea creșterii veniturilor prin îmbunătățirea capacității tehnice și de management a membrilor acestora.

II. Obiectiv general: Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural

2.1. Obiectiv strategic

Conservarea și îmbunătățirea stării resurselor naturale și a habitatelor

Obiective specifice

Să contribuie la dezvoltarea rurală durabilă prin încurajarea utilizatorilor de terenuri agricole să introducă sau să continue metode de producție agricolă, compatibile cu îmbunătățirea mediului, inclusiv a biodiversității, a apei, a solului și a peisajului rural.

Sprrijinirea fermierilor prin compensarea dezavantajelor specifice rezultate din implementarea

rețelei Natura 2000, pe baza obligațiilor ce revin din directivele privind protecția păsărilor și conservarea habitatelor naturale și a speciilor sălbatice.

Creșterea suprafeței de pădure cu rol de protecție a apei, solurilor, a pădurilor cu rol de protecție împotriva factorilor naturali și antropici dăunători, precum și de asigurare a funcțiilor recreative, pe baza rolului multifuncțional al acesteia.

Măsuri:

1. *Prima împădurire a terenurilor agricole*, și anume extinderea suprafeței ocupate de păduri prin sprrijinirea lucrărilor de împădurire și întreținere a plantațiilor.

Lista speciilor admise pentru prima împădurire în microregiunea Banat Ripensis

- foioase: Stejar pedunculat (*Quercus robur*), Stejar pufos (*Quercus pubescens*), Cer (*Quercus cerris*), Gârniță (*Quercus frainetto*), Frasin comun (*Fraxinus excelsior*), Păr sălbatic (*Pirus pyraeaster*), Cireș sălbatic (*Prunus avium*), Ulm de câmp (*Ulmus minor*), Tei argintiu (*Tilia tomentosa*), Anin negru (*Alnus glutinosa*), Jugastru (*Acer campestre*), Mojdrean (*Fraxinus ornus*), Salcâm (*Robinia pseudoacacia*), Glădiță (*Gleditsia triacanthos*), Plop alb (*Populus alba*), Plop negru (*Populus nigra*);
- rășionase: Pin negru (*Pinus nigra*);
- arbuști, conform formulei de împădurire prevăzute de normele tehnice.

III. **Obiectiv general:** *Încurajarea diversificării economiei rurale și îmbunătățirea calității vieții din spațiul rural*

3.1. Obiectiv strategic

Menținerea și dezvoltarea activităților economice, prin creșterea numărului de locuri de muncă

Obiective specifice

Diversificarea activităților economice non-agricole din gospodăriile agricole și încurajarea micilor întreprinzători în spațiul rural;

Crearea, îmbunătățirea și diversificarea facilităților și atracțiilor turistice.

Măsuri

1. *Sprrijin pentru crearea și dezvoltarea de microîntreprinderi*

- Investiții în activități non-agricole** productive cum ar fi:
  - Industria ușoară (articole de pielărie, încălțăminte, lână, blană, tricotaje, produse

- instaliranje;
- d) Investicije radi poboljšanja unutrašnje kontrole kvaliteta sirovine, poluproizvoda, proizvoda i nusproizvoda dobijenih u okviru jedinica za prerađivanje i marketing;
- e) Investicije radi proizvodnje i korišćenje energije iz obnovljivih izvora;
- f) Kupovina ili kupovina u lizingu novih specijalizovanih saobraćajnih sredstava, potrebnih proizvodnji i marketingu.

2. Podrška za osnivanje i/ili aktiviranje grupa proizvođača u sledećim poljoprivrednim sektorima: poljske kulture (žitarice, uljarice, proteinske kulture, tehničke kulture, korenaste poljske kulture), hortikultura (cveće, ukrasne biljke), vinogradstvo (vinova loza za vino), gajenje životinja za mleko, gajenje životinja (izuzimajući mleko), gajenje životinja za tov (svinje i perad), mešoviti sektor (gajenje životinja za mleko i meso/ biljne kulture i gajenje životinja) u cilju porasta prihoda pomoću poboljšanja tehničkih i menadžerskih sposobnosti njihovih članova.

II. Opšti cilj: Poboljšanje životne sredine i ruralne sredine

2.1. Strateški cilj:

Održavanje i poboljšanje stanja prirodnih resursa i životne sredina.

Posebni ciljevi

Da doprinese trajnom ruralnom razvoju pomoću podsticanja korisnika poljoprivrednih zemljišta da uvedu ili da nastave metode poljoprivredne proizvodnje kompatibilne sa poboljšanjem životne sredine, biodiverzifikacije, vode, tla i ruralnog pejzaža.

Podržavanje farmera kroz kompenzaciju nedostataka koji rezultiraju iz implementacije mreže Natura 2000 (= Priroda 2000), na osnovi obaveza koje rezultiraju iz direktiva za zaštitu ptica i za zaštitu prirodnih staništa divljih vrsta biljaka i životinja.

Porast površine pod šumama što doprinosi zaštiti vode, tla, kao i zaštiti protiv prirodnih štetnih faktora i štetnih faktora nastalih ljudskim dejstvom, i obezbeđuju zona sa rekreativnom namenom.

Mere:

1. Prvo pošumljavanje poljoprivrednih zemljišta, naime proširenje površine šuma kroz održavanje akcije pošumljavanja i održavanja plantaža.

Spisak dozvoljenih vrsta za prvo pošumljavanje u mikroregionu Banat Ripensis:

- listopadi: Hrast lužnjak (*Quercus robur*), Hrast medunac (*Quercus pubescens*), Cer (*Quercus cerris*), Hrast sladun (*Quercus frainetto*), Jasen (*Fraxinus excelsior*), Divlja kruška (*Pirus pyraster*), Divlja trešnja (*Prunus avium*), Poljski brest (*Ulmus minor*), Srebrna lipa (*Tilia tomentosa*), Crna Jova (*Alnus glutinosa*), Poljski javor (*Acer campestre*), Crni jasen (*Fraxinus ornus*), Crna akacija (*Robinia pseudoacacia*), Gledičija (*Gleditsia triacanthos*), Bela topola (*Populus alba*), Crna Topola (*Populus nigra*)
- četinari: Crni Bor
- žbunasta vegetacija, prema formuli za pošumljavanje predviđenoj tehničkim propisima.

III. Opšti cilj: Podrška diverzifikacije ruralne privrede i poboljšanje kvaliteta života u ruralnom prostoru

3.1. Strateški cilj

Održavanje i razvoj privrednih delatnosti, kroz porast broja radnih mesta.

Posebni ciljevi:

Diverzifikacija ekonomskih nepoljoprivrednih delatnosti iz poljoprivrednih domaćinstava i podrška malih preduzetnika u ruralnoj sredini; Stvaranje, poboljšanje i diverzifikacija facilitacija i turističkih atrakcija.

Mere:

1. Podrška za stvaranje i razvoj mikro preduzeća

a) Investicije u nepoljoprivredne proizvođačke aktivnosti kao što su:

- Laka industrija (kožni artikli, obuća, vuna, krzno, trikotaža, proizvodi za domaćinstva, mirisni proizvodi, itd)
- U industrijskoj preradi drvnih proizvoda – počevši od faze drvene građe (na primer nameštaj);
- Precizna mehanika, spoj mašina, alata i kućnih predmeta, proizvodnja ambalaže, itd.

b) Investicije u razvoj zanata, artizanata i drugi tradicionalnih nepoljoprivrednih delatnosti sa lokalnim specifikumom (prerada gvožđa, vune, grnčarstvo, vezenje, pravljenje muzičkih tradicionalnih instrumenata, itd), kao i njihov marketing

- de uz gospodăresc, produse odorizante etc.);
- În activități de procesare industrială a produselor lemnoase - începând de la stadiul de cherestea (ex. mobilă);
- Mecanică fină, asamblare mașini, unelte și obiecte casnice, producerea de ambalaje etc.

b) Investiții pentru dezvoltarea activităților meșteșugărești, de artizanat și a altor activități tradiționale non-agricole cu specific local (prelucrarea fierului, lână, olăritul, brodatul, confecționare instrumente muzicale tradiționale etc.), precum și marketingul acestora (mici magazine de desfacere a propriilor produse obținute din aceste activități).

c) Servicii pentru populația din microregiune, precum:

- Servicii de croitorie, frizerie, cizmărie;
- Servicii de conectare și difuzare internet;
- Servicii de mecanizare, transport (altele decât achiziția mijloacelor de transport), protecție fitosanitară, însămânțare artificială a animalelor;
- Servicii reparații mașini, unelte și obiecte casnice.

2. Încurajarea activităților turistice

- a) Investiții în infrastructura de primire turistică;
- Construcția, modernizarea, extinderea și dotarea structurilor de primire turistice (structuri agro-turistice și alte tipuri de structuri de primire turistice realizate de o micro-întreprindere) având până la 15 camere;
  - Investițiile de racordare la utilitățile publice, achiziționarea de echipamente de producere a energiei din alte surse regenerabile decât bio-combustibilii, ca parte componentă a proiectelor de construcție, modernizare, extindere a structurilor de primire turistice.
- b) Investiții în activități recreative;
- investiții private în infrastructura turistică de agrement independentă sau dependentă de structura de primire turistică precum spații de campare, amenajări de ștranduri și piscine,
  - achiziționare de mijloace de transport tradiționale pentru plimbări, trasee pentru echitație inclusiv prima achiziție de cai în scop turistic (cu excepția celor pentru curse și competiții) și asigurarea adăposturilor acestora (ca parte componentă a

proiectului);

- c) Investiții în infrastructura la scară mică precum centrele de informare, amenajarea de marcaje turistice, etc.;
- Construirea, modernizarea și dotarea centrelor locale de informare în scopul promovării, prezentării și vizitării turistice;
  - Dezvoltarea de sisteme electronice locale de rezervare pentru structurile de primire turistice din spațiul rural, conectate la sistemele regionale și naționale;
  - Investiții legate de înființarea și amenajarea de trasee tematice (ex: "drumul vinului", "al olăritului", etc.).
- d) Dezvoltarea și/sau marketingul serviciilor turistice legate de turismul rural.

3.2. Obiectiv strategic

Creșterea atractivității zonelor rurale din Microregiunea Banat Ripensis

Obiective specifice

Crearea și modernizarea infrastructurii fizice de bază din zonele rurale;
Îmbunătățirea calității mediului social, natural și economic din spațiul rural;
Protejarea și conservarea patrimoniului cultural și natural rural;
Crearea, îmbunătățirea și diversificarea facilităților și atracțiilor turistice.

Măsuri

1. Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale.

3.3. Obiectiv strategic

Dezvoltarea abilităților și stimularea conștientizării actorilor locali cu privire la importanța guvernării locale.

Obiective specifice

Dezvoltarea competențelor actorilor locali, pentru a stimula organizarea teritoriului.

Măsuri

(male prodavnice za prodaju sopstvenih proizvoda dobijenih od ovih delatnosti).

c) Usluge za stanovništvo mikroregiona, kao:

- Krojačke, frizerske i obućarske usluge;
- Usluge priključivanja i prenošenja interneta;
- Usluge mehanizacije, prevoza (ostale nego kupovina prevoznih sredstava), zaštita zdravlja biljaka, veštačka oplodnja životinja;
- Usluge popravki mašina, alata i kućnih predmeta.

2. Podsticanje turističkih delatnosti

a) Investicije u infrastrukturu turističkog ugostiteljstva:

- Izgradnja, proširenje i snabdevanje turističkih ugostiteljskih kapaciteta (agroturistički objekti i druge vrste turističkih smeštajnih objekata ostvareni od strane mikro preduzeća) imajući do 15 soba;
- Investicije u priključenju na javne komunalne objekte, kupovina opreme za proizvodnju energije iz drugih obnovljivih izvora sem biogoriva, kao sastavni deo projekata za izgradnju, modernizaciju, proširenje turističnik ugostiteljskih kapaciteta.

b) Investicije u rekreativne aktivnosti:

- Privatne investicije u turističku rekreativnu infrastrukturu nezavisnu ili zavisnu od strukture turističkog ugostiteljstva kao što su prostori za kampovanje, snabdevanje kupališta i bazena;
- Kupovina tradicionalnih prevoznih sredstava za šetnje, putevi za jahanje uključujući i prvu kupovinu konja u turističke svrhe (izuzimajući konje za trke i takmičenja) i osiguranje njihovog smeštaja (kao sastavni deo projekta);

c) Investicije u infrastrukturu na maloj skali kao info centri, sređivanje turističkih oznaka, itd;

- Izgradnja, modernizacija i snabdevanje lokalnih centara za informisanje u cilju promovisanja, prezentacije i turističkih poseta;
- Razvoj lokalnih elektronskih sistema rezervacije u ugostiteljskim objektima iz ruralne sredine, priključenih na regionalne i nacionalne sisteme;
- Investicije u osnivanju i uređivanju tematskih puteva (na pr. "put vina", „grnčarstva“, itd)

d) Razvoj i/ili marketing turističkih usluga povezanih za ruralni turizam.

3.2. Strateški cilj

Porast atraktivnosti ruralnih zona iz Mikroregiona Banat Ripensis.

Posebni ciljevi:

Stvaranje i modernizacija fizičke osnovne infrastrukture iz ruralnih zona;
Poboljšanje kvaliteta socijalne, prirodne i privredne okoline iz ruralne sredine;
Zaštita i očuvanje kulturne i prirodne ruralne baštine;
Stvaranje, poboljšanje i diverzifikacija faciliteta i turističkih atrakcija.

Mere

1. Obnova, razvoj sela, poboljšanje osnovnih usluga za ruralnu ekonomiju i stanovništvo i isticanje ruralnog nasleđa

3.3. Strateški cilj

Razvoj veština i podsticanje osveščivanja lokalnih aktera što se tiče važnosti lokalne samouprave.

Posebni ciljevi

Razvoj i kompetencija lokalnih aktera da bi podstakli organizovanje teritorije.

Mere

Oživljavanje i primena pojedinačnih strategija za lokalni razvoj, kao i strategija za mikroregionalni razvoj.

IV) Opšti cilj: Pokretanje i razvoj inicijativa za lokalni i mikroregionalni razvoj

4.1. Strateški cilj

Promovisanje unutrašnjeg potencijala teritorija i poboljšanje lokalne samouprave.

Posebni ciljevi

Učestvovanje članova ruralnih zajednica u procesu lokalnog razvoja i podsticanje inovativnih akcija;
Podsticanje aktera sa lokalnog nivoa da rade zajedno sa predstavnicima drugih zajednica iz unutrašnjosti ili spoljašnosti zemlje. Poboljšanje lokalne samouprave;
Podsticanje formiranja partnerstva, priprema i osiguranje implemetacije strategija za lokalni razvoj.

Dobândire de competențe, animare și implementarea strategiilor de dezvoltare locală individuale, precum și a strategiilor de dezvoltare microregională.

IV. Obiectiv general: *Demararea și funcționarea inițiativelor de dezvoltare locală și microregională.*

4.1. Obiectiv strategic

Promovarea potențialului endogen al teritoriilor și îmbunătățirea guvernării locale.

Obiective specifice

Participarea membrilor comunităților rurale la procesul de dezvoltare locală și încurajarea acțiunilor inovative;

Încurajarea actorilor de la nivel local de a lucra împreună cu reprezentanții altor comunități; din interiorul sau exteriorul țării Îmbunătățirea guvernanței locale;

Stimularea formării de parteneriate, pregătirea și asigurarea implementării strategiilor de dezvoltare locală.

Măsuri

1. *Implementarea strategiilor de dezvoltare locală;*
2. *Implementarea proiectelor de cooperare inter-microregională și intra-microregională;*
3. *Realizare de parteneriate public-private microregionale active;*
4. *Constituirea și/sau activarea, precum și acordarea de sprijin Grupurilor de Acțiune Locală, dobândirea de competențe și animarea teritoriului microregiunii.*

6. Obiective generale, specifice și măsuri destinate dezvoltării agro-inovatoare a teritoriului Banatului de Nord din Serbia

1. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII AGRICULTURII

- 1.1. CREȘTEREA STANDARDDELOR DE CALITATE ALE PRODUCȚIEI

- 1.1.1. sprijinirea centrelor de cercetare-dezvoltare pentru agricultură
- 1.1.2. sprijinirea formării de consorții pentru certificarea provenienței geografice a produselor

1.2. STIMULAREA DIVERSIFICĂRII PRODUSELOR, A SCHIMBĂRILOR TEHNOLOGICE ȘI ORGANIZATORICE

- 1.2.1. sprijinirea dezvoltării producțiilor mici și ecologice "alternative"
- 1.2.2. stimularea producției mai intensive
- 1.2.3. stimularea dezvoltării administrării resurselor de apă pentru irigații

1.3. CREȘTEREA INTEGRĂRII CU INDUSTRIA PRODUCȚIEI ALIMENTARE

- 1.3.1. stimularea MAE în sectorul congelării profunde
- 1.3.2. stimularea investițiilor în împachetarea produselor agricole și alimentare

1.4. CREȘTEREA CAPACITĂȚILOR DE MARKETING ȘI COMERȚ

- 1.4.1. stimularea dezvoltării sectorului de consultanță specializată pentru agricultură
- 1.4.2. stimularea creării unui "stil general" și brand pentru produsele agricole prelucrate și neprelucrate din Banat
- 1.4.3. stimularea investițiilor în târguri, piețe și altele asemănătoare.

1.5. PROMOVAREA CREĂRII ȘI DISTRIBUȚIEI DE NOI ABILITĂȚI

- 1.5.1. dezvoltarea de noi aptitudini ale agricultorilor (conducere, marketing, finanțe)
- 1.5.2. training pentru servicii de consultanță

2. ÎMBUNĂȚĂȚIREA CALITĂȚII VIEȚII ÎN ZONELE RURALE

1.1. STIMULAREA ÎMBUNĂȚĂȚIRII MICII INFRASTRUCTURI ÎN ZONELE RURALE

- 1.1.1. stimularea îmbunătățirii accesului în zonele rurale (drumuri locale)
- 1.1.2. stimularea progresului serviciilor locale în zonele rurale

2.2. SUSȚINEREA INIȚIATIVELOR ÎMPOTRIVA "STRĂMUTĂRII FORȚATE"

Mere:

1. *Primena strategija lokalnog razvoja;*
2. *Ostvarenje projekata za među-mikroregionalnu saradnju i unutrašnju mikroregionalnu saradnju;*
3. *Realizacija javno-privatnih mikroregionalnih aktivnih partnerstava;*
4. *Osnivanje i/ili aktiviranje, kao i podrška Lokalnih Grupa za Rad, dobijanje kompetencija i animiranje teritorije mikroregiona.*

6. Generalni ciljevi. SEVERNI BANAT

1. POVEĆANJE KONKURENTNOSTI POLJOPRIVREDE

- 1.1 POVEĆANJE KVALITATIVNIH STANDARDA PROIZVODNJE
  - 1.1.1 podrška R&D centrima za poljoprivredu
  - 1.1.2 podrška stvaranju konzorcijuma za sertifikaciju geografskog porekla proizvoda
- 1.2 PODSTICANJE RAZNOLIKOSTI PROIZVODA, TEHNOLOŠKIH I ORGANIZACIONIH PROMENA
  - 1.2.1 podrška razvijanja "alternativnih" malih i ekoloških proizvodnja
  - 1.2.2 podsticanje intenzivnije proizvodnje
  - 1.2.3 podsticanje unapređivanja upravljanja vodenim resursima za navodnjavanje
- 1.3 POVEĆANJE INTEGRACIJE SA INDUSTRIJOM PROIZVODNJE HRANE
  - 1.3.1 Podsticanje MSP u sektoru dubokog zamrzavanja
  - 1.3.2 Podsticanje investicija u pakovanju poljoprivrednih proizvoda I u pakovanju hrane
- 1.4 POVEĆANJE MARKETINŠKIH I TRGOVINSKIH KAPACITETA
  - 1.4.1 podsticanje unapređenja specijalizovanog konsultantskog sektora za poljoprivredu
  - 1.4.2 podsticanje stvaranja "opšteg imidža" i brenda za banatske poljoprivredne

neobrađene i obrađene proizvode

- 1.4.3 podsticanje investicija u sajmove, pijace i slično.
- 1.5 PROMOCIJA STVARANJA I DISTRIBUCIJE NOVIH VEŠTINA
  - 1.5.1 razvijanje novih sposobnosti poljoprivrednika (upravljanje, marketing, finansije)
  - 1.5.2 trening za konsultantke usluge

2. POBOLJŠANJE KVALITETAŽIVOTA U RURALNIM PODRUČJIMA

- 2.1 PODSTICANJE POBOLJŠANJA MALE INFRASTRUKTURE U RURALNIM PODRUČJIMA
  - 2.1.1 podsticanje poboljšanja dostupnosti u ruralnim oblastima (lokalni putevi)
  - 2.1.2 podsticanje unapređenja lokalnih servisa u ruralnim oblastima
- 2.2 PODRŠKA INICIJATIVI PROTIV "PRISILNOG ISELJAVANJA"
  - 2.2.1 podsticaj malih inicijativa za ohrabrenje preduzetništva ili učešće žena koje žive u ruralnim oblastima u ukupnom random potencijalu
  - 2.2.2 podsticaj razvoja preduzetništva ili učešće mladih ljudi iz ruralnih oblasti u ukupnom random potencijalu

3. UKLJUČIVANJE RAZNIH VRSTA PRIHODA KOD POLJOPRIVREDNIKA

- 3.1 PODSTICAJ AKTIVNOSTI ZA RAZVOJ SEOEKOG I AGRO-TURIZMA
  - 3.1.1 podsticaj organizovanju i ustanovljavanju standarda kvaliteta seoskog gostoprimstva
  - 3.1.2 podsticaj investiranja u obnovu ruralnog istorijskog nasleđa
- 3.2 PODRŠKA KORIŠĆENJU BIOMASA
  - 3.2.1 podrška transformaciji biomasa
- 3.3 PROMOCIJA ATRAKTIVNIH DOGAĐAJA U RURALNIM PODRUČJIMA

- 2.2.1. stimularea micilor inițiative de încurajare a spiritului întreprinzător sau participarea femeilor care trăiesc în zonele rurale în potențialul global de muncă
- 2.2.2. stimularea dezvoltării spiritului întreprinzător sau participarea tinerilor din zonele rurale în potențialul de muncă global

3. INTRODUCEREA DIVERSELOR TIPURI DE VENITURI LA AGRICULTORI

- 2.2. STIMULAREA ACTIVITĂȚII DE DEZVOLTARE A TURISMULUI RURAL ȘI AGROTURISMULUI
  - 2.2.1. stimularea organizării și instituirii standardelor de calitate a ospitalității rurale
  - 2.2.2. stimularea investițiilor în renovarea moștenirii istorice rurale
- 3.1. STIMULAREA FOLOSIRII BIOMASELOR
  - 3.1.1. sprijinirea transformării biomaselor
- 3.2. PROMOVAREA EVENIMENTELOR ATRACTIVE ÎN ZONELE RURALE
  - 3.2.1. stimularea târgurilor etno-gastronomice și a festivalurilor
  - 3.2.2. stimularea înființării muzeelor de tradiții și tehnologii agricole

7. Obiectivele strategice/specifice și măsurile de acțiune comune ale celor două teritorii transfrontaliere sunt:

Obiectiv strategic:

Creșterea competitivității sectorului agricol și a turismului în cele 2 regiuni

Obiective specifice:

- 1. Dezvoltarea infrastructurii specifice sectorului agricol și agroalimentar;

Măsuri:

- 1.1. Promovarea și exploatarea comună a Parcului Agro-Inovativ „EXPO RIPENSIS”
- 1.2. Promovarea centrului informațional pentru agricultorii din zonă

- 2. Dezvoltarea turismului, inclusiv întărirea identității regionale, ca atracție turistică;

Măsuri:

- 2.1. Festivalurile etno și promovarea mâncărurilor tradiționale
- 2.2. Promovarea turismului rural și agro-turismului și promovarea standardelor în dezvoltarea turismului
- 2.3. Dezvoltarea spiritului întreprinzător al locuitorilor din cele 2 microregiuni în vederea dezvoltării în activități turistice
- 2.4. Vizite de studiu (istorie, cultură)
- 2.5. rograme turistice inter-regionale
- 2.6. Organizare târguri și expoziții specializate
- 2.7. Organizarea Târgului produselor din Banat la Jimbolia
- 2.8. Promovarea produselor Sârbo-Române la târgul din Novi Sad
- 2.9. Protecția și înregistrarea brandului “Produselor alimentare din Banat”

- 3. Promovarea dezvoltării IMM-urilor și asociațiilor agricole și de producători;

Măsuri

- 3.1. Programe educaționale și instruirii specializate pentru fermierii tineri
- 3.2. Dezvoltarea spiritului întreprinzător al femeilor
- 3.3. Suprafețe demo pentru instruire practică
- 3.4. Fondarea cluburilor tinerilor fermieri

- 4. Stimularea inovației, cercetării și dezvoltării în regiunea de graniță.

Măsuri:

- 4.1. Dezvoltarea programelor de bio-agricultură, bio-mediu, produse ecologice.

Obiectiv strategic:

Protecția mediului și pregătirea pentru situații de urgență

Aceast obiectiv răspunde unei multitudini de probleme comune pe ambele părți ale graniței în domenii specifice mediului și pregătirii pentru situații de urgență care necesită acțiuni comune pentru obținerea unor rezultate însemnate și durabile.

Măsuri:

- 1.1. Îmbunătățirea sistemelor și abordărilor referitoare la protecția și managementul

- 3.3.1 podsticaj etno-gastronomskim sajmovima i festivalima
- 3.3.2 podsticaj stvaranja muzeja poljoprivrednih tradicija i poljoprivrednih tehnologija

7. Strateški/ posebni ciljevi i zajedničke mere za akcije ove dve prekogranične teritorije su:

Strateški cilj:

Porast konkurentnosti poljoprivrednog sektora i turizma u ova dva regiona:

Posebni ciljevi:

1. Razvoj infrastrukture specifične za poljoprivredni i poljoprivredno-prehrambeni sektor

Mere:

- 1.1. Promovisanje i zajednička eksploatacija Agro-Inovativnog Parka „EXPO RIPENSIS“
- 1.2. Promovisanje centra za informisanje za poljoprivrednike iz regiona

2. Razvoj turizma, uključujući jačanje regionalnog identiteta, kao turistička atrakcija;

Mere:

- 2.1. Etno festivali i promovisanje tradicionalne hrane
- 2.2. Promovisanje ruralnog turizma i agroturizma i promovisanje standarda u razvoju turizma
- 2.3. Razvoj duha preduzetništva stanovnika iz ova 2 mikroregiona u cilju razvoja turističkih aktivnosti
- 2.4. Naučne posete (istorija, kultura)
- 2.5. Turistički međuregionalni programi
- 2.6. Organizovanje specijalizovanih sajmova i izložbi
- 2.7. Organizovanje Sajma Banatskih proizvoda u Žombolju
- 2.8. Promovisanje Srpsko-Rumunskih proizvoda na sajmu u Novom Sad
- 2.9. Zaštita i registrovanje brenda "Prehrambenih proizvoda iz Banata"

3. Promovisanje razvoja malih i srednji preduzeća i poljoprivrednih i proizvođačkih asocijacija

Mere:

- 3.1. Obrazovni programi i stručne obuke za mlade farmere
- 3.2. Razvoj duha preduzetništva žena
- 3.3. Demo površine za praktičnu obuku
- 3.4. Osnivanje klubova mladih farmera

4. Podsticanje inovacije, proučavanja i razvoja u graničnom regionu

Mere:

- 4.1. Razvoj programa za bio-poljoprivredu, bio-sredinu, ekološke proizvode

Strateški cilj:

Zaštita sredine i priprema za hitne situacije

Ovaj cilj odgovara mnoštvu zajedničkih problema na obe strane granice u domenima životne sredine i pripreme za hitne situacije koje zahtevaju zajedničke aktivnosti za dobijanje značajnih i trajnih rezultata.

Mere:

- 1.1. Poboljšanje sistema i pristupa u odnosu na zaštitu i menadžment životne sredine u međugraničnom kontekstu;
- 1.2. Razvoj i implementacija efikasnih strategija za menadžment otpada i otpadnih voda
- 1.3. Razvoj pristupa i efikasnijih sistema za pripremu za hitne situacije (uključujući kontrolu i sprečavanje poplava, prehrambenu sigurnost, zdravstvene probleme).

- mediului în context transfrontalier;
- 1.2. Dezvoltarea și implementarea unor strategii eficiente pentru managementul deșeurilor și al apelor reziduale;
  - 1.3. Dezvoltarea unor abordări și sisteme mai eficiente pentru pregătirea pentru situații de urgență (incluzând controlul și prevenirea inundațiilor, siguranța alimentară, probleme de sănătate).

PARTEA A IV-A: IMPLEMENTAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE AGRO-INOATIVĂ A MICROREGIUNII BANAT RIPENSIS, ROMÂNIA ȘI BANATULUI DE NORD, SERBIA

1. Implementarea strategiei

De multe ori se consumă însemnate resurse financiare, materiale și umane pentru elaboarea unor strategii de dezvoltare, neglijându-se însă etapa de implementarea a lor. Succesul unei strategii depinde însă în mod direct de capacitatea de implementare a ei de către comunități.

În faza de implementare se întâlnesc o serie de rezistențe sau de piedici reale. Ele țin deopotrivă de factorii financiari, organizaționali, dar mai ales, de mentalitatea celor care urmează să suporte schimbările propuse de planul strategic.

Probleme care pot apărea în relația cu strategia:

- Lipsa unui plan clar și concret;
- Planul nu este realist, este ambițios sau nu se bazează pe o analiză adecvată;
- Planul nu este monitorizat sau urmat;
- Planul nu indică direcția.

Pentru a diminua riscurile apariției problemelor enumerate anterior ne propunem crearea unor condiții favorabile implementării cu succes a planului strategic descris anterior:

- Transformarea planului strategic în planuri operaționale anuale, care sunt revăzute și modificate cu regularitate (o dată la 6 luni);
- Realizarea unei liste de responsabilități pentru fiecare persoană implicată în realizarea

- acțiunilor descrise în planul strategic (planificări semestriale și strategii de motivare);
- Desemnarea a 2 organizații responsabile pentru implementarea planului strategic, una în România, Asociația Microregională Banat Ripensis, iar alta în Serbia, Centrul pentru Dezvoltare Rurală, care au avut o contribuție însemnată și în procesul de planificare strategică și, care, vor putea deasemenea să contribuie la supravegherea procesului de implementare și să prezente partenerilor locali și comunităților schimbările intervenite;
- Identificarea locației în care se vor organiza toate acțiunile cu privire la actualizarea și/sau monitorizarea strategiei, ca fiind în cadrul clădirii administrative a Parcului Agro-Inovativ EXPO-RIPENSIS, situat în Jimbolia.

2. Monitorizarea și actualizarea periodică a planului

Un proces de monitorizare este eficient în situația în care:

- observă aspectele relevante din perspectiva finalităților și din perspectiva zonelor de posibile intervenții pe parcurs;
- oferă feedback în timp, pentru a putea realiza intervențiile corective.

Acesta este și motivul pentru care o etapă foarte importantă în procesul planificării strategice este monitorizarea planului strategic. Monitorizarea planului strategic va fi realizat de către directorii celor 2 organizații implicate și de către conducerea administrațiilor publice din cele 2 microregiuni transfrontaliere (primari), în cadrul unor întâlniri comune bianuale în care le va fi prezentat progresul înregistrat.

3. Posibile surse de finanțare ale strategiei

Pentru finanțarea măsurilor descrise anterior se vor identifica atât surse de finanțare din fonduri europene, cât și surse de finanțare guvernamentale și locale.

Dat fiind specificul strategiei vor fi vizate în special:

FEADR – Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală – în România;

Fondul Social European – în România;

Programul de cooperare transfrontalieră România – Serbia 2007-2013 – în România și Serbia

IV DEO: IMPLEMENTACIJA STRATEGIJE ZA AGRO-INOVATIVNI RAZVOJ MIKROREGIONA BANAT RIPENSIS- RUMUNIJA I SEVERNI BANAT- SRBIJA

1. Implementacija strategije:

Više puta se potroše značajni finansijski, materijalni i ljudski resursi za izradu nekih razvojnih strategija, zanemarujući se međutim etapa njihove implementacije. Uspeh jedne strategije zavisi međutim direktno od kapaciteta njene implementacije od strane zajednica.

U fazi primene sreće se niz realnih otpornosti i prepreka. Ove se podjednako odnose na finansijske faktore, organizacione, a posebno, na mentalitet onih koji će podneti promene koje donosi strateški plan.

Problemi koji se mogu pojaviti u odnosu na strategiju:

- Nedostatak jasnog i konkretnog plana;
- Plan nije realan, ambiciozan je ili se ne zasniva na adekvatnim analizama
- Plan nije monitorizovan ili popraćen;
- Plan ne pokazuje pravac.

Da bi smanjili rizike pojave prethodno navedenih problema odlučili smo da ostvarimo uslove za uspešnu implementaciju prethodno opisanog strateškog plana:

- Pretvaranje strateškog plana u operacione godišne planove, koji su redovno (jednom u 6 meseci) preispitani i modifikovani;
- Popis dužnosti svake osobe implicirane u realizaciji akcija opisanih u strateškom planu (polugodišnje planiranje i motivacione strategije);
- Imenovanje dveju organizacija odgovornih za implementaciju strateškog plana, jedna u Rumuniji, Mikroregionalna Asocijacija Banat Ripensis, a druga u Srbiji, Centar za Ruralni Razvoj, koje su imale značajan udeo i u procesu strateškog planiranja i koje će takođe da doprinesu nadzoru procesa implementacije i da predstave lokalnim partnerima i zajednicama promene koje su se dogodile;
- Identifikacija lokacije u kojoj će se organizovati sve akcije koje se odnose na aktualizaciju i/ili monitoring strategije, u okviru upravne zgrade Agro-Inovativnog Parka EXPO-RIPENSIS koji se nalazi u Zombolju.

2. Periodična monitorizacija i aktualizacija plana

Proces monitoringa plana jeste efikasan u situaciji u kojoj:

- primećuje značajne aspekte iz perspektive finalizacije i iz perspektive zona za moguće intervencije;
- vremenom nude feedback, da bi mogli ostvariti ispravne intervencije.

To i jeste razlog zbog kojeg jedna vrlo važna etapa u procesu strateškog planiranja i jeste monitoring strateškog plana. Monitoring strateškog plana će realizovati direktori dveju impliciranih organizacija i rukovodstvo lokalnih samouprava iz dva međugranična mikreregiona (gradonačelnici), u okviru dvogodišnjih zajedničkih susreta u kojima će im biti predstavljen postignuti napredak.

3. Mogući izvori finansiranja strategije

Za finansiranje prethodno navedenih mera identifikovane se izvori finansiranja kroz evropske fondove, kao i izvori vladinih i lokalnih finansiranja.

Imajući u vidu specifičnost strategije težiće se posebno prema:

FEADR – Evropski Poljoprivredni Fond za Ruralni Razvoj – u Rumuniji;

Socijalno Evropski Fond – u Rumuniji;

Program za međugraničnu saradnju Rumunija-Srbija 2007-2013 – u Rumuniji i Srbiji.

PLAN DE MARKETING PENTRU SUSTENABILITATEA PARCULUI AGRO-INOVATIV „EXPO RIPENSIS” DIN JIMBOLIA, ROMÂNIA

A. ACTIVITĂȚI CU CARACTER PERMANENT – EXPOZIȚIE PERMANENTĂ

1	Expoziție de mașini și utilaje agricole	Expunere permanentă în spațiul exterior destinat acestei activități	DEALERI AUTORIZAȚI ȘI PRODUCĂTORI din România și Serbia	Venituri din închirierea spațiilor
---	---	---	---	------------------------------------

MARKETINŠKI PLAN ZA PODRŽAVANJE AGRO-INOVATIVNOG PARKA „EXPO RIPENSIS“ IZ ŽOMBOLJA, RUMUNIJA

A. *AKTIVNOSTI STALNOG KARAKTERA – STALNE IZLOŽBE*

1.	Izložba poljoprivrednih mašina i opreme	Stalno izlaganje u spoljnom prostoru namenjenom toj aktivnosti	OVLAŠĆENI DILERI I PROIZVOĐAČI iz Rumunije i Srbije	Prihodi od iznajmljivanja prostora
----	---	--	---	------------------------------------

B. ACTIVITĂȚI CU CARACTER PERMANENT – EVENIMENTE ORGANIZATE ANUAL

NR. CRT	DENUMIRE EVENIMENT	ACTIVITATI DERULATE	INVITAȚI	VENITURI
1	Târgul produselor din Banat – Jimbolia – februarie	<p>1. Expunere în interior Vor fi amenajate în interior 12 standuri, inclusiv cu acces la energie și rețele de comunicații, iar firmele producătoare sau/și de distribuție, firmele de asigurare pentru agricultură vor fi invitate să-și expună și să-și prezinte ofertele. Firmele care asigură inputuri pentru agricultură vor avea prioritate. Se va urmări să fie invitate și firme de consultanță pentru agricultorii privați. În acest sens vor fi rezervate două standuri pentru firme de consultanță și firme de asigurare.</p> <p>2. Expoziție de mașini și utilaje agricole Pe lângă cei care vor expune permanent în spațiul destinat pentru expoziția permanentă de utilaje, vor fi invitați și cei care vor să-și prezinte produsele doar ca mijloc de promovare. În cele 23 de boxe amenajate, în exterior, vor putea expune cei care doresc să-și prezinte ofertele.</p> <p>3. Asigurarea de spații pentru comercianții care asigură serviciile de alimentație publică pe perioada evenimentului (mâncare, băuturi) și pentru comercianții ambulanți Pentru buna desfășurare a expoziției se vor asigura spații de închiriat atât pentru servirea mesei, cât și pentru diferiți comercianți ambulanți.</p>	<p>SOCIETĂȚI din România și Serbia, precum: - PROD AGRO SRL - AGRO CLASIC SRL - PIONEER - GL ISANDO - KWS - SINGENTA - FATA - GENERALI - DIN SERBIA - DEALERI AUTORIZAȚI</p> <p>- PRODUCĂTORI din România și Serbia</p> <p>Firme locale</p>	<p>Venituri din închirierea standurilor: fiecare din cele 12 standuri cu suprafață de circa 10 mp, vor fi închiriate cu circa 150 lei/mp.</p> <p>Venituri din închirierea boxelor</p> <p>Venituri din închirierea spațiilor</p>

B. AKTIVNOSTI STALNOG KARAKTERA – GODIŠNJE ORGANIZOVANI DOGAĐAJI

TEKUĆI BR.	NAZIV DOGAĐAJA	ODVIJANE AKTIVNOSTI	ZVANICE	PRIHODI
1.	Sajam proizvoda iz Banata – Žombolj– februar	<p>1. Izlaganje u unutrašnjosti U unutrašnjosti biće opremljeni 12 štandova, sa pristupom energiji i komunikacionim mrežama, a proizvođačke i /ili distributerske firme, osiguravajuće firme u poljoprivredi biće pozvane da izlažu i predstave svoje ponude. Firme koje osiguravaju inpute za poljoprivredu imajuće prioritet. Pratiće se da budu pozvane i firme za savetovanje privatnih poljoprivrednika. U tom smislu biće rezervisana dva štanda za konsalting firme i osiguravajuće firme.</p> <p>2. Izložba mašina i poljoprivredne opreme Pored onih koji će stalno izlagati u prostoru namenjenom stalnoj izložbi opreme, biće pozvani i oni koji žele predstaviti svoje proizvode samo kao sredstvo promovisanja. U 23 opremljenih štandova, u spoljašnjosti, moći će da izlažu oni koji žele predstaviti svoje ponude.</p> <p>3. Osiguranje prostora za trgovce koji nude usluge javne ishrane za vreme događaja (hrana, piće) i za putujuće trgovce Za dobro odvijanje izložbe biće osigurani prostori za iznajmljivanje kako za sluzenje jela tako i za razne putujuće trgovce.</p>	<p>PREDUZEĆA iz Rumunije i Srbije kao što su: – PROD AGRO SRL – AGRO CLASIC SRL – PIONEER – GL ISANDO – KWS – SINGENTA – FATA – GENERALI – IZ SRBIJE – OVLAŠĆENI DILERI</p> <p>– PROIZVOĐAČI iz Rumunije i Srbije</p> <p>Lokalne firme</p>	<p>Prihodi od iznajmljivanja prostora: svaki od 12 štandova sa površinom od približno 10 mp biće iznajmljen za otprilike 150 leja/mp.</p> <p>Prihodi od iznajmljivanja štandova</p> <p>Prihodi od iznajmljivanja prostora</p>

2	Târgul materialelor de construcții Martie-aprilie	<p>1. Firme care oferă materiale de construcții</p> <p>2. Invitați externi care produc materiale de construcții</p> <p>3. comercianții care asigură serviciile de alimentație publică pe perioada evenimentului (mâncare, băuturi) și pentru comercianții ambulanți</p>	<p>Distribuitori locali</p> <p>Producători locali</p> <p>Firme din Serbia</p>	Venituri din închirierea spațiilor
3	Zilele jimboliene	<p>1. Târgul firmelor din Jimbolia și din cele două microregiuni transfrontaliere</p> <p>2. Firmele indiferent de profil își vor expune și prezenta produsele fiind un bun prilej de promovare și de marketing.</p> <p>3. Târgul forței de muncă – atât firmele care expun produse, cât și alte firme din cele 2 microregiuni pot să-și prezinte oferta de locuri de muncă. Scopul acestei activități este acela de valorificare a resurselor umane locale.</p>	Firme din cele două microregiuni vor fi invitate să participe contracost spre a-și prezenta produsele și serviciile.	Venituri din închirierea spațiilor
4	Zilele recoltei și sărbătoarea strugurilor	<p>Scopul manifestării: Facilitarea de întâlniri și expuneri ale producătorilor agricoli și ale firmelor prelucrătoare a producției agricole.</p> <p>1. Amenajarea de standuri pentru produsele agricole.</p> <p>2. Amenajarea de standuri pentru producători de vinuri autohtoni și din străinătate.</p> <p>3. Degustări de vinuri.</p> <p>4. Standuri ale firmelor care prelucrează produsele agricole.</p>	<p>Producătorii agricoli din regiune vor avea standuri.</p> <p>Invitarea producătorilor de vinuri (România, Serbia, Ungaria)</p> <p>Invitarea distribuitorilor de vinuri pentru prezentarea de vinuri de calitate</p>	<p>Venituri din închirierea spațiilor</p> <p>Venituri din sponsorizări</p>

2	Sajam građevinskog materijala Mart-april	<ol style="list-style-type: none"> 1. Firme koje nude građevinski materijal 2. Inostrane zvanice koje proizvode građevinski materijal 3. Trgovci koji nude usluge javne ishrane za vreme događaja (hrana, piće) i putujući trgovci 	Lokalni distributeri Lokalni proizvođači Firme iz Srbije	Prihodi od iznajmljivanja prostora
3	Dani Žombolja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sajam firmi iz Žombolja i iz ova 3 međugranična mikroregiona 2. Firme bez obzira na profil izlagače i predstaviće svoje proizvode što će biti dobra prilika za promovisanje i marketing 3. Sajam radne snage– tako firme koje izlažu proizvode, kako i druge firme iz ova 2 mikroregiona mogu predstaviti svoju ponudu radnih mesta. Cilj ove aktivnosti je valorizacija lokalnog ljudskog resursa. 	Firme iz ova 2 mikroregiona biće pozvane da učestvuju nakon naplate, da bi predstavile svoje proizvode i usluge	Prihodi od iznajmljivanja prostora
4	Dani berbe i praznik grožđa	<p>Cilj manifestacije: Omogućavanje susreta i izlaganja poljoprivrednih proizvođača i poljoprivredno-proizvođačkih firmi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sređivanje štandova za poljoprivredne proizvode 2. Opremanje štandova za autohtone i inostrane proizvođače vina 3. Degustacije vina. 4. Štandovi firmi koje prerađuju poljoprivredne proizvode 	Poljoprivredni proizvođači iz regiona imaće štandove. Pozivanje proizvođača vina (Rumunija, Srbija, Mađarska) Pozivanje distributera vina za predstavljanje kvalitetnih vina	Prihodi od iznajmljivanja prostora Prihodi od sponzorisanja

5	Sărbătoarea de Iognat	<p>1.Expoziție-concurs de preparate culinare tradiționale;</p> <p>2. Expoziție de produse tradiționale; produse tradiționale de cămară ale gospodinelor: murături, dulceturi, compoturi, ghiveci de legume, etc.</p> <p>2.Expoziția firmelor producătoare sau distribuitoare de produse agroalimentare;</p> <p>3.Spectacol folcloric cu formații din cele 2 microregiuni transfrontaliere.</p>	<p>Bucătari din cele 2 microregiuni Gospodine din cele 2 microregiuni</p> <p>Firme</p> <p>Ansambluri folclorice, coruri din cele 2 microregiuni</p>	<p>Venituri din închirierea spațiilor</p> <p>Venituri din sponsorizări</p>
---	-----------------------	--	---	--

C. ACTIVITĂȚI DE INFORMARE CU CARACTER PERMANENT

NR. CRT	DENUMIRE EVENIMENT	ACTIVITĂȚI DERULATE	INVITAȚI	VENITURI
1	Informări privind oportunitățile de finanțare	<p>1. Expuneri ale organismelor intermediare de implementare a programelor derulate prin fondurile europene.</p> <p>2. Invitarea de firme de consultanță care să-și ofere serviciile pentru realizarea de proiecte.</p>	<p>Organisme intermediare</p> <p>Firme de consultanță</p>	Venituri din închirierea spațiilor
2	Factorii de producție și importanța lor în agricultură	1. Simpozion desfășurat pentru instruirea producătorilor agricoli microregionali în vederea valorificării la maxim a potențialului fiecărei microregiunii	Instituții/firme/ ONG-uri specializate în formarea și specializarea agricultorilor	Venituri din sponsorizări, contracte de grant
3	Cercetarea și producția transpunerea în practica a cercetarilor	<p>1. Prezentarea de noi soiuri de plante agricole, rezultat al cercetărilor efectuate în Serbia și România.</p> <p>2. Prezentarea de noi tehnologii de cultură.</p> <p>3. Prezentarea noilor orientări în agricultura modernă.</p> <p>4. Rezultatele cercetării – între teorie și practică.</p>	Institute de cercetare din România și Serbia Universități agricole din România și Serbia	Venituri din sponsorizări, contracte de grant

5	Praznik Ignjata	1. Izložba – konkurs tradicionalnih kuhinjskih preparata;	Kuvari iz ova 2 mikroregiona Domaćice iz ova 2 mikroregiona	Prihodi od iznajmljivanja prostora
		2. Izložba tradicionalnih proizvoda; tradicionalni proizvodi iz ostave domaćica: turšije, slatka, kompoti, đuveč od povrća, itd.	Firme	Prihodi od sponzorisanja
		2. Izložba firmi koje proizvode ili vrše distribuciju poljoprivredno prehrambenih proizvoda;	Folklorni ansambli, horovi iz ova 2 mikroregiona	
		3. Folklorni spektakl sa ansablma iz ova 2 međugranična mikroregiona		

C. INFORMACIONE AKTIVNOSTI STALNOG KARAKTERA

TEKUĆI BR.	NAZIV DOGAĐAJA	ODVIJANE AKTIVNOSTI	ZVANICE	PRIHODI
1	Informisanje što se tiče šansi finansiranja	1. Prikazivanje posrednih organizacija za implementaciju programa razvijenih kroz evropske fondove. 2. Pozivanje konsalting firmi koje će ponuditi svoje usluge u cilju realizaciji prejekata.	Posredne organizacije Konsalting firme	Prihodi od iznajmljivanja prostora
2	Proizvođački faktori i njihov značaj u poljoprivredi	1. Simpozium za obuku poljoprivrednih mikroregionalnih proizvođača u cilju maksimalne valorizacije potencijala svakog mikroregiona	Ustanove/firme/ nevladine organizacije specijalizovane u formiranju i specijalizaciji poljoprivrednika	Prihodi od sponzorisanja, grant ugovori
3	Proučavanje i proizvodnja prebacivanje istraživanja u praksi	1. Predstavljanje novih sorti poljoprivrednih biljaka, rezultat proučavanja u Srbiji i Rumuniji 2. Predstavljanje novih tehnologija za kulturu 3. Predstavljanje novih orijentacija u modernoj poljoprivredi 4. Rezultati proučavanja – između teorije i prakse	Zavodi za proučavanje iz Rumunije i Srbije Poljoprivredni Univerziteti iz Rumunije i Srbije	Prihodi od sponzorisanja, grant ugovori

4	Experiență și rezultate în sectorul agricol din cele 2 microregiuni	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prezentarea de către firme de profil a rezultatelor pozitive și a bunelor practici. 2. Prezentarea rezultatelor loturilor DEMO de către firmele care au asemenea loturi în microregiunea Banat Ripensis. 3. Prezentarea rezultatelor loturilor DEMO de către firmele care au asemenea loturi în regiunea Banatului de Nord din Serbia. 	Firme	Venituri din închirierea spațiilor Venituri din sponsorizări, contracte de grant
5	Agricultura ecologică	Seminar de prezentare a: conceptului de agricultură ecologică; rezultatelor în microregiuni; tendințelor în domeniu; pieței producției ecologice.	Instituții de formare în domeniul agriculturii ecologice Firme producătoare	Venituri din închirierea spațiilor Venituri din sponsorizări, contracte de grant

D. ACTIVITAȚI CU CARACTER OCAZIONAL

1	Închirierea spațiilor deținute pentru evenimente locale sau internaționale	<ol style="list-style-type: none"> 1. Solicitări venite din partea unor firme pentru evenimente speciale: prezentări, organizare de mese rotunde, festivități; 2. Solicitări venite din partea unor instituții pentru evenimente speciale: prezentări, organizare de mese rotunde, festivități; 3. Solicitări din partea persoanelor fizice pentru evenimente speciale. 	Firme Instituții Persoane fizice	Venituri din închirierea spațiilor
2	Utilizarea centrului ca spațiu pentru derularea de proiecte cu specific agro-inovator	<ol style="list-style-type: none"> 1. Derularea de proiecte implementate de Asociația Banat-Ripensis din Jimbolia și a Centrului pentru Dezvoltare Rurală din Serbia. 2. Închirieri pentru activități derulate în cadrul unor proiecte implementate de către terți. 	Asociații din cele 2 microregiuni	Venituri din sponsorizări, contracte de grant Venituri din închirierea spațiilor

4	Iskustvo i rezultati u poljoprivrednom sektoru iz ova 2 mikroregiona	<ol style="list-style-type: none"> 1. Predstavljanje pozitivnih rezultata i dobrih praksi od strane firme ovog profila 2. Predstavljanje rezultata DEMO parcela od strane firme koje poseduju ovakvu vrstu parcela u mikroregionu Banat Ripensis 3. Predstavljanje rezultata DEMO parcela od strane firme koje poseduju ovakvu vrstu parcela u regionu Severnog Banata iz Srbije. 	Firme	Prihodi od iznajmljivanja prostora Prihodi od sponzorisanja, grant ugovori
5	Ekološka agrikultura	Seminar za prezentaciju: koncepta ekološke agrikulture; rezultata u mikroregionima; tendencija u domenu; tržišta ekološke proizvodnje.	Ustanove za obrazovanje u domenu ekološke poljoprivrede Proizvođačke firme	Prihodi od iznajmljivanja prostora Prihodi od sponzorisanja, grant ugovori

D. AKTIVNOSTI SITUACIONOG KARAKTERA

1	Zakup posedovanih prostora za lokalne i međunarodne događaje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zahtevi od strane pojedinih firmi za specijalne događaje: prezentacije, okrugli stolovi, svečanosti; 2. Zahtevi od strane pojedinih institucija za specijalne događaje: prezentacije, okrugli stolov, svečanosti; 3. Zahtevi od strane fizičkih lica za specijalne događaje. 	Firme Institucije Fizička lica	Prihodi od iznajmljivanja prostora
2	Korišćenje centra kao prostor za odvijanje projekata agro-inovativnog karaktera	<ol style="list-style-type: none"> 1. Razvoj projekata Asocijacije Banat-Ripensis iz Žombolja i Centra za Ruralni Razvoj iz Srbije. 2. Iznajmljivanje za aktivnosti koje se odvijaju u okviru pojedinih projekata izvršenih od strane trećih lica. 	Asocijacije iz ova 2 mikroregiona	Prihodi od sponzorisanja, grant ugovori Prihodi od iznajmljivanja prostora

AVATOLARE DEZVOLTARE LOCALITĂȚILOR, BANATUL ROMÂNESC ȘI SĂRBESC, NOVI KNEZEVAC

Acest material este publicat în cadrul proiectului "EXPO-RIPENSIS PROMOVAREA AFACERILOR ȘI A PRODUSELOR AGRICOLE ÎN BANATUL ROMÂNESC ȘI SĂRBESC," derulat de către Asociația Microregională Banat-Ripensis de Dezvoltare a Localităților, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene prin Programul Phare CBC 2005 România - Serbia, RO 205/017-538.01.01.09

Editor: Asociația Microregională Banat-Ripensis de Dezvoltare a Localităților Jimbolia, Centrul pentru Dezvoltare Rurală din NOVI KNEZEVAC, Serbia în colaborare cu Centrul de Asistență Rurală, Timișoara

Data publicării: noiembrie 2008

Date de contact beneficiar:

Jimbolia, Str. Tudor Vladimirescu, Nr. 81,
Telefon: +40(0)256360078

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene.

Comisia Europeană: <http://ec.europa.eu>

Consiliul Uniunii europene: <http://www.consilium.europa.eu>

Centrul Român de informare de la Bruxelles: <http://www.roinfocentre.be>